

T.C.
İSTANBUL AYVANSARAY ÜNİVERSİTESİ
LİSANSÜSTÜ EĞİTİM ENSTİTÜSÜ

**BEŞ FAKTÖR KİŞİLİK ÖZELLİKLERİNE GÖRE MUTLULUK
KORKUSUNDA ÖZNEL İYİ OLUŞUN BIÇIMLENDİRİCİ ROLÜ**

YÜKSEK LİSANS TEZİ

Melek YAZICIOĞLU

Psikoloji Anabilim Dalı
Psikoloji Bilim Dalı

EYLÜL, 2021

T.C.
İSTANBUL AYVANSARAY ÜNİVERSİTESİ
LİSANSÜSTÜ EĞİTİM ENSTİTÜSÜ

**BEŞ FAKTÖR KİŞİLİK ÖZELLİKLERİNE GÖRE MUTLULUK
KORKUSUNDA ÖZNEL İYİ OLUŞUN BİÇİMLENDİRİCİ ROLÜ**

YÜKSEK LİSANS TEZİ

Melek YAZICIOĞLU
19210301061

Psikoloji Anabilim Dalı
Psikoloji Bilim Dalı

Tez Danışmanı: Prof. Dr. TÜLAY BOZKURT

EYLÜL, 2021

AKADEMİK DÜRÜSTLÜK BEYANI

Yüksek Lisans Tezi olarak sunduğum “Beş Faktör Kişilik Özelliklerine Göre Mutluluk Korkusunda Öznel İyi Oluşun Biçimlendirici Rolü” başlıklı çalışmanın, bilimsel ahlak ve geleneklere uygun olarak tarafımdan yazıldığını, yararlandığım eserlerin tamamının kaynaklarda gösterildiğini ve çalışmam içerisinde kullandıkları her yerde atıf yapıldığını belirtir ve onurumla doğrularım.

Melek YAZICIOĞLU

TEŞEKKÜR

Araştırma boyunca bilgi ve tecrübelerini benden esirgemeyen tezime büyük destek veren çok değerli hocam, danışmanım Sayın Prof. Dr. Tülay BOZKURT' a teşekkür ederim.

Tüm hayatım boyunca yaptığım her iőte desteklerini her an hissettiğim sevgili anneme, kardeőlerime, hedeflerime ulaőmamda bana yardımcı olan oğluma, kızıma ve beni tez yazımı boyunca sözleriyle motive eden tüm dostlarıma teşekkür etmek isterim.

Melek YAZICIOğLU

İÇİNDEKİLER

AKADEMİK DÜRÜSTLÜK BEYANI	iii
TEŞEKKÜR	iv
İÇİNDEKİLER	v
ŞEKİLLER LİSTESİ	vii
TABLolar LİSTESİ	viii
ÖZET	ix
ABSTRACT	x
1. GİRİŞ	1
1.1. Problemin Tanımı ve Araştırmanın Önemi	2
1.2. Araştırmanın Amacı ve Araştırmanın Soruları.....	5
1.3. Araştırmanın Modeli, Araştırmanın Değişkenleri, Hipotezler	6
1.4. Literatür Taraması ve Kurumsal Çerçeve	8
1.4.1. Mutluluk kavramı	9
1.4.2. Mutluluk korkusu kavramı	11
1.4.3. Öznel iyi oluş	13
1.4.4. Kişilik teorileri	15
2. YÖNTEM	23
2.1. Örnekleme	23
2.2. Veri Toplama Araçları.....	25
3. UYGULAMA	28
3.1. Verilerin Analizi	28
4. BULGULAR	29
4.1. Kullanılan Ölçeklere İlişkin Bulgular	29
4.1.1. Beş Faktör Kişilik Envanteri Kısa Formu'nun güvenilirliği	30
4.1.2. Psikolojik İyi Oluş Ölçeği'nin güvenilirliği	34
4.1.3. Mutluluk Korkusu Ölçeği'nin geçerliliği ve güvenilirliği	34
4.1.4. Mutluluk Korkusu Ölçeği'nin faktör analizi	36
4.2. Hipotez Testlerine İlişkin Bulgular	39
4.2.1. Beş faktör kişilik özellikleri ve mutluluk korkusu arasındaki ilişki	39
4.2.2. Beş faktör kişilik özellikleri ve öznel iyi oluş arasındaki ilişki	41

4.2.3. Öznel iyi oluş ve mutluluk korkusu arasındaki ilişki	43
4.2.4. Beş faktör kişilik özelliklerinin mutluluk korkusunu yordayıcı etkisinde öznel iyi oluşun biçimlendirici rolü	44
4.3. Ek Bulgular.....	47
4.3.1. Cinsiyet	47
4.3.2. Yaş	48
4.3.3. Eğitim durumu	51
4.3.4. Medeni durum.....	53
4.3.5. Gelir durumu.....	55
4.3.6. Çocuk sahibi olma	58
4. TARTIŞMA VE SONUÇ.....	60
KAYNAKÇA	70
KABUL VE ONAY	81
EK'LER	Error! Bookmark not defined.
ÖZGEÇMİŞ.....	91

ŞEKİLLER LİSTESİ

	<u>Sayfa</u>
Şekil 1.1: Araştırma Modeli	6
Şekil 4.2: Mutluluk Korkusu Yığın Grafiği.....	38

TABLolar LİSTESİ

Sayfa

Tablo 2.1: Katılımcıların Demografik Dağılımları	24
Tablo 4.1: Beş Faktör Kişilik Envanteri Kısa Formu 'nun Güvenilirliği	30
Tablo 4.2: Beş Faktör Kişilik Envanteri Alt Faktörlerin Güvenilirlik Analizi	32
Tablo 4.3: Psikolojik İyi Oluş Ölçeği'nin Güvenilirlik Analizi	34
Tablo 4.4: Mutluluk Korkusu (Bozkurt) Ölçeği'nin Güvenilirlik Analizi	34
Tablo 4.5: Mutluluk Korkusu Ölçeği'nin Faktör Analizi Sonuçları.....	36
Tablo 4.6: Beş Faktör Kişilik Özellikleri ve Mutluluk Korkusu Korelasyon Analizi	39
Tablo 4.7: Beş Faktör Kişilik Özellikleri ve Mutluluk Korkusu Çoklu Regresyon Analizi	40
Tablo 4.8: Beş Faktör Kişilik Özellikleri ve Öznel İyi Oluş Korelasyon Analizi	41
Tablo 4.9: Beş Faktör Kişilik Özellik ve Öznel İyi Oluş Çoklu Regresyon Analizi	42
Tablo 4.10: Öznel İyi Oluş ve Mutluluk Korkusu Korelasyon Analizi	43
Tablo 4.11: Öznel İyi Oluş ve Mutluluk Korkusu Basit Regresyon Analizi	43
Tablo 4.12: Beş Faktör Kişilik Özelliklerinin Mutluluk Korkusunu Yordayıcı Etkisinde Öznel İyi Oluşun Biçimlendirici Rolüne İlişkin Hiyerarşik Regresyon Analizi	44
Tablo 4.13: Katılımcıların Cinsiyetlerine Göre Beş Faktör Kişilik Özellikleri, Mutluluk Korkusu ve Öznel İyi Oluş Düzeyleri Arasındaki Farklılıklar	47
Tablo 4.14: Katılımcıların Yaş Aralığına Göre Beş Faktör Kişilik Özellikleri, Mutluluk Korkusu ve Öznel İyi Oluş Düzeyleri Arasındaki Farklılıklar	48
Tablo 4.15: Duygusal Denge ve Mutluluk Korkusu Puanlarının Yaş Aralığı Düzeylerinin LSD Testi ile Karşılaştırılması.....	50
Tablo 4.16: Katılımcıların Eğitim Durumuna Göre Beş Faktör Kişilik Özellikleri, Mutluluk Korkusu ve Öznel İyi Oluş Düzeyleri Arasındaki Farklılıklar	51
Tablo 4.17: Duygusal Denge ve Öznel İyi Oluş Puanlarının Eğitim Düzeylerinin LSD Testi ile Karşılaştırılması.....	52
Tablo 4.18: Katılımcıların Medeni Durumuna Göre Beş Faktör Kişilik Özellikleri, Mutluluk Korkusu ve Öznel İyi Oluş Düzeyleri Arasındaki Farklılıklar	53
Tablo 4.19: Sorumluluk, Uyumluluk ve Mutluluk Korkusu Puanlarının Medeni Duruma Göre LSD Testi ile Karşılaştırılması.....	54
Tablo 4.20: Katılımcıların Gelir Durumuna Göre Beş Faktör Kişilik Özellikleri, Mutluluk Korkusu ve Öznel İyi Oluş Düzeyleri Arasındaki Farklılıklar	55
Tablo 4.21: Dışa Dönüklük ve Duygusal Denge Puanlarının Gelir Durumuna Göre LSD Testi ile Karşılaştırılması.....	57
Tablo 4.22: Katılımcıların Çocuk Sahibi Olma Durumuna Göre Beş Faktör Kişilik Özellikleri, Mutluluk Korkusu ve Öznel İyi Oluş Düzeyleri Arasındaki Farklılıklar	58

ÖZET

BEŞ FAKTÖR KİŞİLİK ÖZELLİKLERİNE GÖRE MUTLULUK KORKUSUNDA ÖZNEL İYİ OLUŞUN BİÇİMLENDİRİCİ ROLÜ

Mutluluk korkusu (cherofobia) kavramı henüz çok yeni bir mefhum olduğundan literatür araştırıldığında mutluluk korkusu alanında çok fazla çalışma olmadığı görülmektedir. Bu alanda yapılan ilk çalışma Joshanloo'nun yaptığı araştırma ile gündeme gelmiştir. Yapılan çalışmalarda doğu kültürlerinde mutluluk korkusunun batı kültürüne göre daha çok öne çıktığı görülmüştür. Mutluluğun ardından başlarına kötü olaylar gelecek düşüncesi yüzünden mutlu olmaktan kaçınan bireylerin olduğu görülmüştür. Bu araştırmadaki asıl amaç, Beş faktör kişilik özelliklerinin mutluluk korkusunda öznel iyi oluşun biçimlendirici rolünü incelemektir. Araştırmanın katılanlar 557 kişi (343 kadın / 214 erkek) oluşturmaktadır. Araştırmaya katılanların yaş aralığı 20-65'tir. Araştırmada kullanılan veri toplama araçları olarak Mutluluk Ölçeği, Beş Faktör Kişilik Ölçeği, Psikolojik İyi Oluş ölçeği ve 7 maddelik demografik bilgi anketi kullanılmıştır. Halihazırda devam eden salgın koşulları nedeniyle, veriler internet ortamında toplanmıştır. Hazırlanan anket formu Google Formlar yardımı ile dağıtılmış ve elde edilen veriler SPSS paket programında değerlendirilmiştir. Araştırmadan elde edilen sonuçlara göre; Beş faktör kişilik özellikleri ile mutluluk korkusu ve öznel iyi oluş arasında ilişki bulunmuştur. Ayrıca Beş faktör kişilik özelliklerinden dışa dönüklük, deneyime açıklık ve duygusal dengenin mutluluk korkusunu yordayıcı etkisinde öznel iyi oluşun biçimlendirici rolü bulunmaktadır.

Anahtar Kelimeler: *Mutluluk Korkusu, Beş Faktör Kişilik Özellikleri, Psikolojik İyi Oluş, Mutluluk*

ABSTRACT

THE MODERATING ROLE OF SUBJECTIVE WELL BEING ON THE RELATIONSHIP BETWEEN FIVE FACTOR PERSONALITY TRAITS AND FEAR FOR HAPPINESS

Since the notion of chrophobia (fear of happiness) is a very new concept, when the literature is examined, it is seen that there are not many studies on the concept of chrophobia. The first study in this field gained currency with the research of . Studies have shown that fear of happiness is more prominent in eastern cultures than in western cultures. It has been observed that there are individuals who avoid being happy because of the thought that bad events will happen to them after happiness. The main purpose of this research is to examine the formative role of The Moderating Role of Subjective Well Being on the Relationship Between Five Factor Personality Traits and Fear For Happiness . The participants of the research are 557 people (343 women / 214 men). The age range of the study group is 20 - 65. In this study; Happiness Questionnaire-Short Form, Big Five Personality Scale, Psychological Well-Being Scale and 7-item demographic information questionnaire were used as data collection tools. Due to the current epidemic conditions, the data were collected on the internet. The prepared questionnaire was distributed through Google Forms and the data obtained were evaluated in the SPSS package program. According to the findings of the study, a relationship was found between the Big five personality traits and the fear of happiness and subjective well-being. In addition, the Big five personality traits of extroversion, openness to experience and emotional stability have a formative role of subjective well-being in the predictive effect of fear of happiness.

Keywords: *Fear of Happiness, Five Factors Personality Traits, Psychological Well-Being, Happiness*

1. GİRİŞ

Mutluluk korkusu kavramı üzerinde yeni yeni düşünölmeye başlanmış ve çalışmalar üretilerek literatürde dikkat çekmeye başlamıştır. Mutluluk hakkında oldukça çok alan yazımı bulunmaktadır çünkü mutluluk kavramı tarihin başlangıcından itibaren tüm insanlığın gündemini meşgul eden temel konulardan biri olmuştur. Felsefeden dine, sosyolojiden psikolojiye tüm bilim dallarının konu edindiğı mutluluk hakkında literatürde oldukça fazla yazım üretilmiştir. Mutluluk korkusu üzerine son yıllarda yapılan çalışmalara bakıldığında farklı kültürlerin mutluluğa bakış açısının değişiklik gösterdiği hatta mutlulukla ilgili olumsuz düşüncelerin korkuların önyargıların olduğu, mutluluk korkusu düzeyinin kültürler arasında farklılık gösterdiği gözlenmiştir (Joshnloo M. L., 2014). Son zamanlarda pozitif psikoloji alanında yapılan çalışmalarda önemli bir yeri öznel iyi oluş konusu oluşturmaktadır. Öznel iyi oluş üzerine yapılan çalışmalarda araştırmacılar daha çok insanlar nasıl mutlu olamaya çalışıyor, kişilere göre mutluluk nedir, insanlar için mutlu olmak nihai hedef midir? mutluluk kişilere göre neden değişkenlik gösteriyor, mutlu olma duygusunda herhangi bir belirleyici etken var mıdır? soruları üzerinde durmaktadırlar. Öznel iyi oluşu üç alanda tanımlayan (Diener, 1984) göre kişinin olumlu duygulanım, olumsuz duygulanım ve yaşam doyumunu öznel iyi oluşunu oluşturmaktadır. Yapılan araştırmalarda mutluluk korkusunun öznel iyi oluş üzerinde etkili olduğu görölmüştür. Ayrıca mutluluk korkusunun kültürel boyutlarını incelemek mutluluk korkusunu nedenleri üzerine çalışmak bu korkuyu anlamayı ve önlemeyi kolaylaştıracaktır. Mutluluk korkusu bunalım, çöküntü, kaygı bozukluğu ve stresin güçlü bir yordayıcısı olarak görölmektedir (Gilbert, ve diğerleri, 2012; 2014). Birey geçmişte fiziksel ya da duygusal travmatik bir olay yaşamış olma durumu nedeniyle mutluluk korkusu geliştirmişse klinik çalışmalarda bu durum düzeltilebilir bireyin yaşam kalitesini olumlu yönde değiştirilebilir. Yani mutluluk korkusu ile insan yaşamında önemli yeri olan öznel iyi oluş arasındaki ilişkileri ele alan araştırmalar özellikle klinik uygulamalara sağlayabileceği katkı açısından önemlidir.

1.1. Problemin Tanımı ve Araştırmanın Önemi

Mutluluk Korkusu, bir veya birçok değişik olaylardan dolayı bireylerin mutluluk verebilecek bazı kişisel münasebetlerden sakınılması olarak tanımlanmaktadır (Joshano M. , 2013). Özellikle doğu toplumlarında daha fazla görülen inanç ve kültür kaynaklı bir mutluluk korkusu düşüncesi hakimdir.

Mutluluk ise insan hayatında çok önemli bir kavramdır ve uzun yıllar araştırmacıların ilgisini çekmiştir. Herkesin mutluluğu araması ve elde etmesi beklenir (Eid & Diener, 2001). Milliyeti ve yaşı ne olursa olsun herkes mutlu olmak ister ve mutluluğa ulaşmak için çabalar (Braun, 2000). Ancak Joshano (2013), mutluluk algısının kültürler arasında büyük farklılıklar gösterdiğini savunur. Çeşitli teorik bulguları inceledikten sonra Joshano ve ark. (2014), bazı insanların mutluluğa karşı olumsuz bir tutuma sahip olabileceğini ve mutluluk korkusu geliştirebileceğini öne sürmektedir. Mutluluk korkusu temelde mutluluğun gelecek kötü şeylerin habercisi olduğu inancını ifade eder (Bryant & Smith, 2015; Joshano M. , 2013).

Kişilik, bireyin içinden gelen istikrarlı tavır, hal hareketleri ve benlik özünün süreçleri olarak tanımlanabilir. İstikrarlı tutum ve hareket kalıpları, davranışların her husus ve her zaman içinde görülebilir. Öznel içsel süreçler ise, bireyin nasıl davranacağını, duygulanımını etkileyen ve bireyin içinde meydana gelen bütün duygusal, dürtüsel ve bilişsel süreçleri kapsar (Burger, 2016, s. 20). Pozitif psikolojinin mühim kazanımlarından biri, bu alanda araştırma yapan bilim insanlarının ilgisini cezbeden kişilik özelliklerinin sınıflandırılarak bir sistem meydana getirmiş olmasıdır. Kişilik özellikleri, insan davranışını, anlayışını ve duygusal tepkilerini etkileyen daimi kişisel nitelikteki özelliklerdir. Kişilik özellikleri, daimi olmaları nedeniyle durumlardan farklıdır. Bununla birlikte çok farklı şartlarda faaliyet gösterirler. Oysa vaziyet hal geçicidir ve vakalara özeldir. Sorumluluk bir kişilik özelliği olarak görülürken meşgul olmak bir durumdur olarak örnek verilebilir (Carr, 2016, s. 69).

Kişiliğin aksine mutluluk, tanımlanması görece kolay bir kavramdır. Örneğin Bradburn (1969), mutluluğun olumsuz deneyimlerden daha olumlu deneyimlemek olduğunu öne sürer. Fakat hangi deneyimler olumlu olanları oluşturur ve bunlar mutlulukla nasıl ilişkilidir? Dahası, bu tanım, belki de bir bireyin kişisel eğiliminin bir olayın olumlu veya olumsuz olarak deneyimlenip deneyimlenmediğini etkileyebileceği gerçeğini açıkça vurgulamaz.

Daha güncel araştırmalar mutlulukla bağlantılı üç geniş kategori belirlemiştir: yaşam koşulları ve demografik özellikler, eğilimler ve kasıtlı davranışlar (Lyubomirsky, Sheldon, & Schkade, 2005). Böyle bir kavramsallaştırma, mutluluk deneyimini etkileyen birçok farklı değişken olduğunu gösterir ve kişinin mutluluğunu yaratmanın veya artırmanın muhtemelen tek bir yolu olmadığını vurgular. Warnecke ve ark. (2014), bu çok faktörlü kavramsallaştırma doğrultusunda, öznel mutluluk varyansının %64'ünün yaşam yönelimi, öz-yeterlik, depresyon ve yaşam doyumu ile açıklandığını bulmuşlardır. Bu daha küresel yaklaşımların aksine, diğerleri mutluluğun bir bireyin anlık deneyimlerinin bir göstergesi olarak hizmet ettiğini ve bu anlık deneyimlerin kombinasyonunun bir refah ölçüsü oluşturmak için bir araya getirilebileceğini öne sürmüşlerdir (Wren-Lewis, 2014). Wren-Lewis (2014) bu durumu mutluluğun bir birey için daha iyi olma halinin bir göstergesi olarak görüldüğü “Gösterge Görünümü” olarak adlandırır.

Pek çok değişkenin kişinin mutluluk deneyimiyle bağlantılı olduğu gösterildiğinden, kişiliğin de mutluluğa katkıda bulunma olasılığı yüksektir. Literatürde mutluluk kavramı ile kişilik özellikleri arasındaki ilişkiyi inceleyen çalışmalar bulunmaktadır. Araştırmacılar Beş faktör kişilik modelinin hangi faktörlerin mutlulukla ilişkili olabileceğini belirtmişlerdir. Mutlulukla en güçlü bağlantıyı gösteren iki değişken nevrotiklik ve dışadönüklüktür. Özellikle, Costa ve McCrae (1989) dışa dönüklükte yüksek olanların daha olumlu duygular yaşama eğiliminde olduklarını bildirmektedir. Cloninger (2013), dışa dönük bireylerin daha mutlu olduğunu bulmuştur. Öte yandan, yüksek düzeyde nevrotiklik mutlulukla olumsuz bir şekilde ilişkilendirilmiştir. Bu, nevrotikliğin kişinin depresyon ve duygusal istikrarsızlık gibi olumsuz duyguları deneyimleme eğilimini tanımlaması nedeniyle şaşırtıcı değildir (McCrae & Costa, 1989). Cloninger (2013),

nevrotiklikten düşük puan alanların sadece daha mutlu olmadıklarını, aynı zamanda bu değişkende yüksek olanlara kıyasla daha yüksek yaşam doyumu bildirdiklerini görülmüştür.

Yapılan literatür çalışmaları mutluluk için kritik olan kişilik özelliklerinin hem olumlu hem de olumsuz duygulanım deneyimini yakaladığını ileri sürmektedir. Mutluluğa ilişkin çok faktörlü bakış açısıyla tutarlı olarak, dışadönüklük ve nevrotiklik ile duygusal deneyim arasındaki bağlantı, sadece basit mutluluk ölçülerini tanımlamaktadır. Örneğin, daha yüksek dışadönüklük seviyeleri, artan olumlu duygulanımla ilişkilendirilmiştir (Albuquerque, Lima, Matos, & Figueiredo, 2013). Benzer şekilde, daha yüksek dışadönüklük düzeyleri, daha düşük depresyon düzeyleri ile ilişkilidir (Senf & Liau, 2013). Tersine, nevrotikliğin öfke, korku ve suçluluk gibi olumsuz duyguların yaşanmasından oluşan olumlu duygulanımla olumsuz bir ilişkisi ve olumsuz duyguyla olumlu bir bağlantısı olduğu bulunmuştur (Albuquerque, Lima, Matos, & Figueiredo, 2013).

Kişilik değişkenleri ile mutluluk arasındaki bağlantı, yaş grupları ve farklı kültürler arasında gösterilmiştir (Demir & Weitekamp, 2007) ir. Arkadaşlıklar, kişilik ve mutluluk arasındaki bağlantıyı incelemiştir. Arkadaşlık kalitesinin, herhangi bir kişilik değişkenine kıyasla mutluluğu yordadığı gösterilmişken, bireyler arasındaki mutluluk varyansının yüzde 20 ila 50'sinin yalnızca kişilik faktörlerinden kaynaklandığını belirtmişlerdir. Demir (2008) kişilik ve mutluluk ile ilişki kalitesini değerlendirmiştir. Çalışma, romantik ilişki kalitesinin, kişilik kontrol edildikten sonra bireyler arasındaki mutluluk varyansının sadece %3'ünü açıkladığını göstermiştir. Dolayısıyla, genel olarak dışa dönüklük ve nevrotikliğin mutluluğun anlamlı tahminicileri olduğunu gösteren birçok araştırma kanıtı vardır. Literatür incelendiğinde çalışmaların genel olarak mutluluk ve kişilik özellikleri üzerine yapıldığı görülmektedir. Mutluluk korkusu ile kişilik özellikleri ile ilgili yapılan çalışmalar sınırlıdır.

Bireysel yaşamın öncelikli olduğu batı yaşam stilinde esas önermelerden biri, kişisel mutluluğun ardına düşmenin, bireylerin hayatların yön veren en yüksek kıymet olarak görülmesidir (Joshnloo M. , 2013). Batı kültürlerinde örnek vermek

gerekirse ABD'de mutlu olamamak bireyin yaşayabileceği büyük bir başarısızlık olarak görülebilir (Morris, 2012). Ancak bazı kültürlerde mutlu olmak, kişiler açısından yüksek bir değer olarak görülmemekte tam tersi korkulan çekinilen bir vaka haline gelebilmektedir (Joshnloo & Weijers, 2016). Örneğin Japon kültüründe, bireyin çok mutlu olması ileride üzüntüye acıya neden olacağı düşünülmektedir. (Joshnloo M. , 2013). Üç önemli parametrik grubunun öznel iyi oluşu etkilediği varsayılmaktadır. Bunların demografik özellikler genetik yatkın olma durumu, amaçlı etkinlikler (Lyubomirsky, Sheldon, & Schkade, 2005; Myers & Deiner, 1995). Kişilik özellikleri demografik ve amaçlı etkinliklerin aksine, mutluluktaki bireysel farklılıklardaki varyansın %50 kadar büyük bir kısmını oluşturmaktadır (Diener, ve diğerleri, 1999). Buradan yola çıkarak kişilik özellikleri ve mutluluğun birbirleriyle ilişkili konular olduğunu söyleyebiliriz. Bu araştırmada hangi kişilik özelliğine sahip bireyler daha mutlu ya da mutluluktan korkan bireylerin hangi kişilik özelliğine sahip olduğu gibi çeşitli sorulara cevap verileceği düşünülmüştür. Mutluluğu etkilediği düşünülen diğer faktörler; cinsiyet, gelir durumu ve eğitim durumu gibi bazı demografik parametrelerinde mutlulukla ilişkisinin önemli bulunup birçok araştırmaya konu olmuştur (Kang & Foon, 2013; Sönmez, 2016; Yiengprugsawan, Somboonsook, Seubsman, & Sleigh, 2011). Beş faktör kişilik özelliklerine göre mutluluk korkusunda öznel iyi oluşun biçimlendirici rolü ile ilgili yeterli çalışmanın bulunmaması çalışmayı önemli kılmaktadır. Çalışma sonuçlarının literatüre ve mutluluk korkusunun öznel mutluluk üzerindeki etkileri açısından klinik uygulamalara farklı bir perspektif sağlayacağı düşünülmektedir.

1.2. Araştırmanın Amacı ve Araştırmanın Soruları

Bu araştırmada beş faktör kişilik özelliklerinin mutluluk korkusunda öznel iyi oluşun biçimlendirici rolünün araştırılması amaçlanmıştır.

Doğu toplumlarında daha çok görülen mutluluk korkusu kavramının bizim ülkemizde nasıl algılandığıyla bir değerlendirme edinme açısından bu araştırma büyük bir önem arz etmektedir. Bu açıdan araştırma boyunca aşağıdaki sorulara cevap aranacaktır:

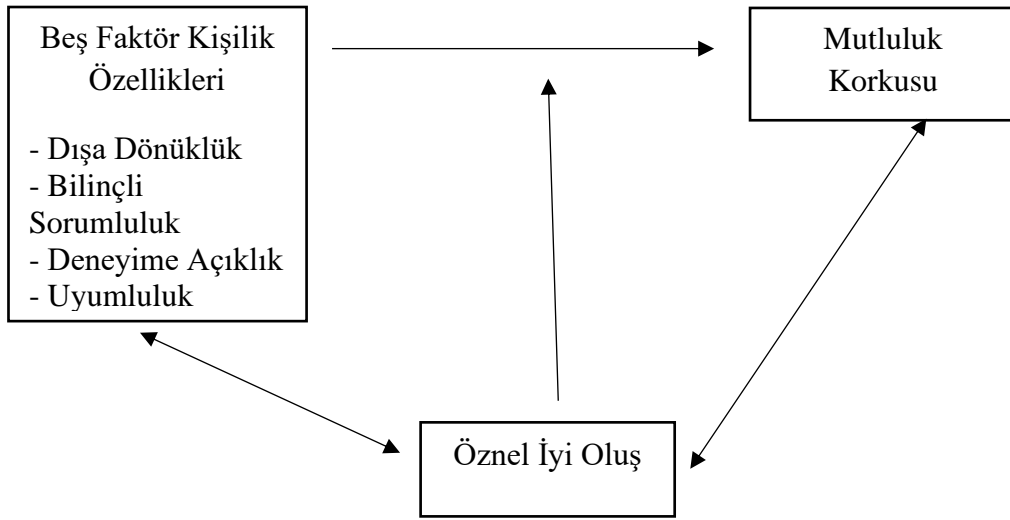
Beş faktör kişilik özellikleri ile mutluluk korkusu arasında bir ilişki var mıdır?

Beş faktör kişilik özellikleri ile öznel iyi oluş arasında bir ilişki var mıdır?

Mutluluk korkusu ile öznel iyi oluş arasında bir ilişki var mıdır?

Mutluluk korkusu yaşa cinsiyete, eğitime, medeni durumu göre değişkenlik gösteriyor mu?

1.3. Araştırmanın Modeli, Araştırmanın Değişkenleri, Hipotezler

Şekil 1.1: Araştırma Modeli

Şekil 1’de araştırma için kurulan modelde beş faktör kişilik özelliklerinin mutluluk korkusunda öznel iyi oluşun biçimlendirici rolünü açıklamak amaçlanmaktadır. Ayrıca modelde değişkenlerin birbiriyle ilişkisi ve birbirleri üzerindeki etkisi de incelenmektedir.

Alan yazın incelendiğinde beş faktör kişilik özellikleri ve öznel iyi oluş ile mutluluk korkusu arasında ilişki olduğu düşüncesi ortaya çıkmıştır. Bu sebeple mutluluk korkusu bağımlı değişken, beş faktör kişilik özellikleri ve öznel iyi oluş ise bağımsız değişken olarak ele alınmıştır. Değişkenlerin kendi arasındaki ilişki ve etkinin araştırılmasıyla birlikte esas olarak beş faktör kişilik özelliklerinin mutluluk korkusunu yordayıcı etkisinde öznel iyi oluşun biçimlendirici rolü araştırma konusu

olmuştur. Diğer yandan değişkenler ile cinsiyet, yaş, eğitim durumu, medeni durum, gelir durumu ve çocuk sahibi olma durumu arasındaki ilişkiler de incelenmiştir.

Bu araştırmanın hipotezleri aşağıda verilmiştir:

Araştırmacılar beş faktör kişilik modelinin hangi faktörlerin mutlulukla ilişkili olabileceğini belirtmişlerdir. Mutlulukla en güçlü bağlantıyı gösteren iki değişken nevroitiklik ve dışadönüklüktür. Özellikle, Costa ve McCrae (1980) dışa dönüklükte yüksek olanların daha olumlu duygular yaşama eğiliminde olduklarını bildirmektedir. Cloninger (2013), dışa dönük bireylerin daha mutlu olduğunu bulmuştur. Öte yandan, yüksek düzeyde nevroitiklik mutlulukla olumsuz bir şekilde ilişkilendirilmiştir. Bu, nevroitliğin kişinin depresyon ve duygusal istikrarsızlık gibi olumsuz duyguları deneyimleme eğilimini tanımlaması nedeniyle şaşırtıcı değildir (Costa & McCrae, 1980). Cloninger (2013), nevroitiklikten düşük puan alanların sadece daha mutlu olmadıklarını, aynı zamanda bu değişkende yüksek olanlara kıyasla daha yüksek yaşam doyumu bildirdiklerini görmüştür.

Bu bağlamda çalışmanın birinci hipotezi aşağıda gösterildiği gibidir:

H1. Beş faktör kişilik özellikleri ile mutluluk korkusu arasında ilişki vardır.

H0. Beş faktör kişilik özellikleri ile mutluluk korkusu arasında ilişki yoktur.

Üç önemli parametrik grubunun öznel iyi oluşu etkilediği varsayılmaktadır. Bunların demografik özellikler genetik yatkın olma durumu, amaçlı etkinlikler (Lyubomirsky, Sheldon, & Schkade, 2005; Myers & Deiner, 1995). Kişilik özellikleri demografik ve amaçlı etkinliklerin aksine, mutluluktaki bireysel farklılıklardaki varyansın %50 kadar büyük bir kısmını oluşturmaktadır (Diener, ve diğerleri, 1999). Beş faktör kişilik özelliklerin mutluluk ile ilişkili olduğu düşüncesiyle öznel iyi oluş ile ilişkisinin de araştırılması amaçlanmıştır.

Bu bağlamda çalışmanın ikinci hipotezi aşağıda gösterildiği gibidir:

H2. Beş faktör kişilik özellikleri ile öznel iyi oluş arasında ilişki vardır.

H0. Beş faktör kişilik özellikleri ile öznel iyi oluş arasında ilişki yoktur.

Araştırmalar mutlulukla bağlantılı üç geniş kategori belirlemiştir: yaşam koşulları ve demografik özellikler, eğilimler ve kasıtlı davranışlar (Lyubomirsky, Sheldon, & Schkade, 2005). Böyle bir kavramsallaştırma, mutluluk deneyimini etkileyen birçok farklı değişken olduğunu gösterir ve kişinin mutluluğunu yaratmanın veya artırmanın muhtemelen tek bir yolu olmadığını vurgular. Warnecke ve ark. (2014), bu çok faktörlü kavramsallaştırma doğrultusunda, öznel mutluluk varyansının %64'ünün yaşam yönelimi, öz-yeterlik, depresyon ve yaşam doyumunu ile açıklandığını bulmuşlardır. Bu daha küresel yaklaşımların aksine, diğerleri mutluluğun bir bireyin anlık deneyimlerinin bir göstergesi olarak hizmet ettiğini ve bu anlık deneyimlerin kombinasyonunun bir refah ölçüsü oluşturmak için bir araya getirilebileceğini öne sürmüşlerdir (Wren-Lewis, 2014).

Bu bağlamda çalışmanın üçüncü hipotezi aşağıda gösterildiği gibidir:

H3. Mutluluk korkusu ile öznel iyi oluş arasında ilişki vardır.

H0. Mutluluk korkusu ile öznel iyi oluş arasında ilişki yoktur.

Beş faktör kişilik özelliklerine göre mutluluk korkusunda öznel iyi oluşun biçimlendirici rolü ile ilgili yeterli çalışmanın bulunmaması çalışmada bu konuyu araştırma ilgisini ortaya çıkarmıştır. Çalışma sonuçlarının literatüre ve mutluluk korkusunun öznel mutluluk üzerindeki etkileri açısından klinik uygulamalara farklı bir perspektif sağlayacağı düşünölmektedir.

Bu bağlamda çalışmanın dördüncü hipotezi aşağıda gösterildiği gibidir.

H4. Öznel iyi oluşun mutluluk korkusu ile kişilik özellikleri arasındaki ilişkide biçimlendirici rolü vardır.

H0. Öznel iyi oluşun mutluluk korkusu ile kişilik özellikleri arasındaki ilişkide biçimlendirici rolü yoktur.

1.4. Literatür Taraması ve Kurumsal Çerçeve

Bu araştırma, beş faktör kişilik özellikleri, öznel iyi oluş ve mutluluk korkusu kavramlarının birbiri ile ilişkisini ve birbirleri üzerindeki etkisini konu almaktadır. Literatür taraması yapılırken mutluluk, mutluluk korkusu, öznel iyi oluş ve kişilik kavramları ele alınmış, araştırmanın değişkenleri olarak kabul

edilen beş faktör kişilik özellikleri, mutluluk korkusu ve öznel iyi oluş ile ilgili çalışmalar ve bu değişkenlerin cinsiyet, yaş, eğitim durumu, medeni durum, gelir durumu, çocuk sahibi olma durumu arasındaki ilişkiyi inceleyen çalışmalardan yararlanılmıştır.

1.4.1.Mutluluk kavramı

Pozitif psikoloji, motivasyon, başarı, iyimserlik, umut ve öznel iyi oluş gibi bireyin olumsuz yönlerinden ziyade sağlıklı yönlerini ve güçlü yönlerini etkileyen duygusal faktörleri ele alır. Pozitif psikoloji mutluluk kavramını vurgular. Mutluluk, diğer bir deyişle öznel iyi oluş (Diener E. , 2000; Kangal, 2013) kişinin bilişsel, duygusal ve yargısal durum açısından öznel değerlendirmesini ifade etmektedir (Myers & Deiner, 1995).

Vaillant'a (2003) göre mutluluk, ruh sağlığının olumlu yanını temsil eder. Diener (1984) mutluluğu, olumsuz duygular kadar az ve olumlu duygulara sahip olmak olarak tanımlar ve mutluluğu yaşam doyumuyla yakından ilişkilendirir. Lyubomirsky (2007) mutluluğu, refahı, neşe ve yaşam memnuniyeti şeklinde ifade etmektedir. Sapmaz ve Doğan (2012) mutluluk kavramının insanlığın nihai hedefi olduğunu belirtirken, Joshanloo ve Weijers (2014) mutluluk kavramının batı toplumlarında sadece nihai bir amaç olduğu belirtir.

Mutluluk kavramı üç boyutlu bir yapıya sahiptir. Bunlar; yaşam doyumunu, olumsuz duygulanım ve olumlu duygulanım boyutları (Diener E. , 1984; Myers & Deiner, 1995). Birçok çeşidi olmakla beraber, diğer açıdan baktığımızda mutluluk iki türdür. Mutluluk, somut ve hayali, maddi ve manevi ya da duygusal ve mantıksal olarak ayrılabilir (Russell, 2017). İnsan mutluluğu boy, kilo, sıcaklık ya da IQ ile aynı şekilde sürekliliği olan ve çok düşükten çok yükseğe doğru ilerleyen sayısal bir ölçektir (Lyubomirsky, 2018).

Yaşam değerlendirmesi ve yetki kavramlarının anlamları büyük ölçüde ilişkilidir (Diener E. , 2000; Kangal, 2013). Yaşam değerlendirmesi yaşam doyumunu, bilişsel yargılar gibi olumlu duygular ile depresyon ve ağrı gibi olumsuz duyguları ifade eder. (Argyle, Martin, & Crossland, 1989; Ben-Zur, 2003; Doğan & Eryılmaz, 2013).

Bu tanımda yaşam doyumu mutluluğun bilişsel boyutunu oluşturmaktadır. Mutluluğun bilişsel boyutu olan yaşam doyumu, bireylerin tüm deneyimlerini değerlendirdiklerinde kendi deneyimlerini nasıl algıladıklarını gösterir. Kişi mutlu olup olmadığını değerlendirirken neşeli deneyimlerin sıklığına ve acı gibi olumsuz durumlara göre değerlendirilecektir (Eryılmaz & Ercan, 2010).

Araştırmalar, mutluluğu etkileyen birçok faktör olduğunu göstermiştir. Bunlar yaş, cinsiyet, gelir düzeyi, sağlık, öz saygı, benlik saygısı, sosyal ilişkiler, medeni durum gibi demografik değişkenler; öz-yeterlik ve dışa dönüklük, içe dönüklük veya nevroz gibi kişilik özellikleri ve aile, arkadaşlar ve yakın çevre gibi sosyal destek değişkenlerdir. Yapılan araştırmalar mutluluk ile iyimserlik (Sapmaz & Doğan, 2012; Gülcan & Bal, 2014), benlik saygısı (Blatt & Zuroff, 1992; Doğan & Eryılmaz, 2013) ve dindarlık (Çırhınlıoğlu & Ok, 2010; Satan, 2014) arasında ilişki bulmuştur.

Bir grup araştırmacı mutluluğu belirleyen faktörleri; genetik faktörler, hedefe yönelik faaliyetler ve yaşam koşulları olarak 3 grupta ele alırlar (Lyubomirsky, 2007; Doğan & Eryılmaz, 2013). Konuyla ilgili çok araştırma yapılmıştır. Mutluluk kavramına başka bir yaklaşım kalıcı ya da anlık mutluluk tanımlarından bahseder. Anlık mutluluk, çikolata, bir komedi filmi, bir sırt sıvazlama, bir iltifat, çiçekler ya da yeni bir gömlek gibi çeşitli maddelerle kolayca artırabilir olduğu gözlemlenmiştir (Seligman, 2019). Doğan ve Eryılmaz (2013) araştırma sonuçlarına göre mutluluğun en önemli belirleyicisinin genetik özellikler olduğunu bulmuşlardır. Hedeflenen olaylar (başarı, inancın gerçekleştirilmesi vb.) bir mutluluğun %40'ını oluşturur. Yaşam koşulları %10'a karşılık gelir. Eryılmaz ve Öğülmüş (2010) araştırmalarında mutluluğu açıklayan kişilik özelliklerinin sorumluluk, duygusal dengesizlik ve dışa dönüklük olduğunu göstermişlerdir.

Akın ve Şentürk (2012) mutluluk düzeyinin yıllar içindeki değişimini ortaya çıkarmak için farklı çalışmaların sonuçlarını sıralı lojistik regresyon analizi ile incelemiştir. Araştırmanın sonuçları, gelirler arttıkça mutluluğun da arttığını ve öğrencilerin ve emekli maaşlarının genel olarak mutlu olduğunu göstermiştir.

Mutluluk ve duygusal dengesizlik arasındaki ilişkiyi inceleyen araştırmalar, bu iki kavram arasında negatif bir ilişki olduğunu göstermiştir (Furnham & Cheng, 1997; Brebner, 1998; Penley & Tomaka, 2002). Eryılmaz ve Öğülmüş (2010), duygusal olarak dengesiz olan bireylerin olumsuz deneyimler yaşadıkça öznel deneyimleri açısından düşük bir örüntü sergileme eğiliminde olduklarını açıklamıştır. Akın ve Verger (2011), bunun nedeninin insanların büyüdüğü toplumdan kaynaklanabileceğini öne sürmüştür.

1.4.2. Mutluluk korkusu kavramı

Mutluluk korkusu, mutluluğun ardından gelecek olan acı keder veya kötü olayların işareti olabileceği düşüncesi ile bireylerin kendi mutluluklarını engellemeleri olarak da ifade edilebilir. Mutluluk korkusunun özellikle doğu kültürlerinde daha yaygın görülebileceğine dair görüşler bulunmaktadır (Bryant & Veroff, 2007; Joshanloo M. , 2013). Genel yaşam memnuniyeti ölçekleri, insanların hangi derecede mutlu olduklarını incelemek için yaygın olarak kullanılmaktadır. Yaşam doyumu ölçeği puanlarındaki değişkenliğin bir kısmının bireylerin yaşam koşullarını gerçekten yansıtmadığını ve insanların bu sorulara verdikleri yanıtları manipüle eden faktörlerin olduğunu, mutluluk korkusunun (mutluluğun olumsuz sonuçlar doğurabileceği inancı) insanların yaşam doyumu üzerindeki etkisinin yadsınamaz olduğu belirtilir (Joshanloo M. , 2013).

Joshanloo ve Weijers (2014) psikoloji araştırmalarında batı kültürlerinin, doğu toplumlarından mutluluk kavramı bakımından farklılık gösterdiğini belirtmiştir. Ayrıca mutluluğun batı toplumunda en önemli kavram olduğunu ve batı toplumunda yaşayan insanların yaşamındaki en önemli amaçlarının mutluluk olduğunu, doğu toplumlarının ise batı toplumundan farklı olarak mutluluk hakkında olumsuz yargılara sahip olabileceğini, mutluluğun ardından acı ve keder geleceği düşüncesi ile mutlu olmaktan korku duyabileceklerini belirtmişlerdir.

Minami (1971) Japon geleneğinde mutluluğun peşi sıra acı ve üzüntünün vuku bulacağına dair inanışların var olduğunu belirtmiştir. Joshanloo (2012), İran'da üniversite öğrencileri ile yürüttüğü araştırmasında mutluluğa yönelik negatif bir ön yargı olduğunu ve bazı bireylerin mutluluktan korktuklarını gözlemlemiş ve

mutluluk korkusu ölçeğini geliştirmiştir. Mutluluk korkusu, esas olarak mutluluğun yakında gelecek olan kötü olaylara işaret edebileceğine düşünceyi temsil etmektedir. Suh (2000) çalışmasında, batılı bireylerin yaşam amacının mutlu olma yönünde olduğunu, doğulu bireylerin ise toplumun bir parçası olma konusunda yoğun bir baskı hissettiklerini ortaya koymuştur.

Morris (2012) mutluluk ölçütünün kişisel olmadığını, bireylerin mutluluğu bireysel başarılar üzerinden değil daha çok toplumsal ilişkiler üzerinden değerlendirdiğini belirtmiştir. Bazı Asya kültürlerinde, insanın mutluluk düzeyinde bir sınır olması gerektiği, insanın çok mutlu olduğunda bir aksilikle karşılaşacağı düşünülür. Örneğin, bir Çin atasözünün “Aşırı mutluluk trajedi getirir.” şeklinde olduğu belirtilir (Bryant & Veroff, 2007).

Joshanoo (2013) İran geleneğinde mutlu bir şekilde yaşayan kişinin hayatın içindeki trajedileri olumsuz kötü vakaları göremeyen biri olarak algılandığını ve üzüntülü bir kişinin ise derin bir kişiliğe sahip olduğuna inanılarak daha çok saygı görebildiğini belirtmektedir. Bu durum, “çok gülme sonra ağlarsın” gibi günlük söyleyişlerde de kendini gösterebilmektedir. Bu ve benzeri kültürel öğrenmeler dikkate alındığında, özellikle doğu kültürlerinde yaşayan bireylerin mutluluğa dair bir korku geliştirmiş olduğu düşünülebilir. Mutluluk korkusuyla ilgili olarak yapılan ilişki araştırmada mutluluk korkusu ile yaşam doyumunun negatif olarak ilişkili olduğu saptanmıştır (Joshano M. , 2013).

Gilbert ve ark. (2014) mutluluk korkusunun nedenleri üzerine bazı görüşlerde bulunmuşlardır; bireyin çocukluk yaşantılarında çok mutlu olduğu bir anın ardında ceza ve tehdit ile karşılaşması sonucu, mutsuz sosyal ortamı ve huzursuz aile ortamında büyümesi sonucu, çocukluk döneminde erken dönem uyumsuz şemalara sahip olmasının ardından mutluluk korkusunun gelişebileceğini ifade etmişlerdir.

Joshanloo ve Weijers (2014) araştırmalarında inanç kültürlerine dayanarak toplumların mutluluğun istemli olarak engellenmesini açıklamaya çalışmış olup, bu sistemi üç boyutta incelemişlerdir:

1. Mutluluğun kalıcı bir duygu durumu olmadığı.
2. İnanç değerlerinin, toplumu oluşturan bireylerin mutluluğuna engel olma veya önleme eğiliminde olduğu.
3. Mutluluk korkusunun gerekli bir durum olduğu belirmiştir.

Araştırmacılara göre bazı bireyler mutluluğun kötü insanların bir özelliği olduğunu, mutluluğu ifade etmenin kötü bir davranış olduğunu, mutluluğu aramanın kötü olduğunu düşünmektedirler. Schmid (2012) insanların gönül hoşluğu için yapabileceği çok şeylerin olduğunu ama her hoşluğa denk gelen bir nahoşluk, her iyilik haline tekabül eden bir kötülük hali, her mutlu oluşa denk düşen bir mutsuzluk durumunun olduğunu söyler ve ekler insan mutluluğunu sağlığa bağlarsa, bir grip bile olsa bu durum onun mutsuz eder.

Mutluluk korkusu ile çocukluk çağı travmatik yaşantıları ve dissosiyasyon (çözülme) arasında orta düzeyde pozitif yönde ilişki olduğu saptanmıştır (Şar, Türk, & Öztürk, 2019). Sarı ve Çakır (2016) tarafından yapılan araştırmada mutluluk korkusunun hem öznel iyi oluşu hem de psikolojik iyi oluşu anlamlı olarak negatif yönde yordadığı saptanmıştır. Pozitif psikoloji alan yazını, mutluluğa ve iyi oluşa yönelik kültürel etkinin göz ardı edilemeyeceği ve kültürel geleneksel düşüncelerin mutlulukla ilişkisinin araştırılması gerektiğini ortaya koymaktadır. Doğu kültürlerine özgü olan “fazla mutluluk arkasından hüznün acı ve keder getirir” inancının iyi oluş üzerinde düşük de olsa bir etkiye sahip olduğu belirtilmiştir (Sarı & Çakır, 2016).

1.4.3.Öznel iyi oluş

Öznel iyi oluş ile ilgili birçok tanım olmasına rağmen, tanımlarla ilgili fikir birliği bulunmamaktadır (Selwyn, Wood, & Newman, 2017).

Öznel iyi oluş şu şekilde tanımlanabilir:

Kişinin kültürel topluluğu tarafından önemli görülen üretken faaliyetlerle sonuçlanan, sosyal ilişkileri yerine getiren ve orta düzeyde psikososyal ve çevresel sorunları aşma yeteneği ile sonuçlanan fiziksel, bilişsel ve sosyal-duygusal işlevi bütünleştiren yaşam boyu başarılı bir performans durumu. İyi oluşun, kişinin

potansiyelini gerçekleştirmesiyle ilişkili memnuniyet anlamında öznel bir boyutu da vardır (Pollard & Davidson, 2001). Ayrıca ruh sağlığı, mutluluk, yaşam kalitesi ve yaşam doyumu gibi terimler, öznel iyi oluş ile birbirinin yerine kullanılmaktadır (Selwyn, Wood, & Newman, 2017).

Dünya Sağlık Örgütü'ne (2011) göre ruh sağlığı, “her bireyin kendisine veya topluluğuna katkıda bulunmak için kendi potansiyelini fark ettiği, yaşamın normal stresleriyle baş edebildiği, üretken ve verimli çalışabildiği ve yapabildiği bir refah halidir.” Tanımda belirtildiği gibi, ruh sağlığı, öznel iyi oluşun temeli olarak tanımlanabilir.

Literatürde öznel iyi oluşa hedonik ve eudaimonic olmak üzere iki tür yaklaşım bulunmaktadır. Hedonik yaklaşım, öznel iyi oluşun mutluluk ve memnuniyetle eşit olduğunu varsayar. Psikoloji literatüründe hedonik yaklaşım öznel iyi oluş olarak adlandırılır. Öznel iyi oluş iki bileşeni içerir: duygusal ve bilişsel bileşen. Duygusal bileşenler, olumlu ve olumsuz duyguları ifade ederler. Bilişsel bileşenler, bireylerin yaşam doyumuyla ilgili inanç ve tutumlar gibi kavramlardır (Keyes, Shmotkin, & Ryff, 2002).

Eudaimonic yaklaşıma göre, öznel iyi oluş, bireylerin anlam ve kendini gerçekleştirmeye odaklanan tam işleyişini ifade eder (Ryan & Deci, 2001). Psikoloji literatüründe, eudaimonic yaklaşıma psikolojik iyi oluş denir. Psikolojik iyi oluş, yaşam doyumu ve mutluluğunun ötesinde bir duruma odaklanır. Anlamli amaçlara sahip olma, kendini geliştirme ve tatmin edici ilişkiler kurma gibi varoluşsal zorluklarla ilgili bireylerin bakış açılarını içerir. Eudaimonic yaklaşım, bireylerin yaşam amaçlarına, potansiyellerine, diğer insanlarla ilişkilerine ve kendi yaşamlarındaki özerklik duygularına odaklanır. Psikolojik iyi oluş, bireylerin kendilerini nasıl algıladıkları ve yaşam kalitelerini nasıl değerlendirdikleri hakkında bilgi sağlar (Keyes, Shmotkin, & Ryff, 2002; Ryff & Keyes, 1995; Ryff, Keyes, & Hughes, 2003).

Ryff (1995), psikolojik iyi oluşla ilgili altı boyut içeren bir model geliştirmiştir. Birincisi, kendine karşı olumlu bir tutum içinde olma, benliğin hem olumlu hem de

olumsuz yönlerini kabul etme ve geçmiş yaşam hakkında olumlu düşüncelere sahip olma ile ilgili kendini kabullenmedir. İkincisi, başkalarıyla samimi, empatik ve tatmin edici ilişkiler kurmakla ilgili olan diğerleriyle olumlu ilişkilerdir. Özerklik, bireylerin kendi kararlarındaki sorumlulukları, yaşamları üzerindeki bağımsızlıkları, davranışlarını kendi kararlarına göre şekillendirmeleri ve değerlendirmeleri ve standartlarına göre kendilerini değerlendirmeleriyle ilgilidir. Çevresel ustalık, çevreler üzerinde öz-yeterlik duygusuna sahip olma, kendi koşullarına göre ortam seçme ve yaratma becerisi, çevresel imkanları verimli kullanma ile ilgilidir. Hayattaki amaç, bir yönelim duygusuna sahip olmak ve yaşamdaki amaçları yönetmekle ilgilidir. Sonuncusu, gelişimi yönetme, kendini büyüyor olarak gören, yeni görevler ve zorluklarla yüzleşen ve yeni deneyimlere açık olan kişisel büyümedir (Ryff, 1995; Ryff & Keyes, 1995).

1.4.4. Kişilik teorileri

Bilimsel yöntem açısından teoriler, araştırma yapmayı ve gözlemleri düzenlemeyi sağlayan araçlardır ve bilimsel bir teori, kanıtlanmamış tahminlerden oluşur. Engler'in (2009) belirttiği gibi teori, bir şeyi izleme ve düşünme eylemi anlamına gelir. Şimdiye kadar araştırmacılar tarafından kişilik gelişim sürecini ifade etmek için pek çok teori geliştirilmiştir (Yazgan İnanç & Yerlikaya, 2015).

İlk kapsamlı kişilik teorisi, yüz yıl önce Freud tarafından geliştirildi. Bu teoriye göre kişiliğin pek çok önemli parçası bilinçdışımızda yer alır ancak çabayla bilinçlendirilebilir (Engler, 2013; Ewen, 2014). Freud'un psikanalitik teorisine göre insanların libido (yaşam veya cinsel içgüdüler) ve tanato (ölüm veya saldırganlık içgüdüleri) olmak üzere iki tip içgüdüleri vardır. Freud, davranışların çoğunun yaşam veya cinsellik içgüdülerinden kaynaklandığını belirtmektedir. Tipografik teori, Freud tarafından geliştirilen ilk teoridir. Bu teoriye göre kişilik, bilinçli, bilinçsizlik öncesi ve bilinçsiz olmak üzere üç kavramdan oluşmaktadır (Burger, Personality, 2006). Bilinç, farkında olduğumuz düşüncelerle ilgilidir. Sözelleştirilir ve mantıklı bir şekilde düşünülür. Önbilinç, farkında olmadığımız düşüncelerle ilgilidir, ancak bu düşünceler çaba ve dikkatle getirilebilir. Bilinçsiz bilgi, endişe, çatışma ve acı hissine bağlı dürtüler, duygular ve fikirlerle ilgilidir. Bundan farklı olarak Freud, kişiliği id,

ego ve süperego gibi üç yönden ayıran Yapısal teoriyi oluşturmuştur. İd, içgüdülerin ve libido (psişik enerji) için bir kaynaktır (Schultz & Schultz, 2005). Ego, gerçeklik ilkesini izler, bu nedenle bu ilke, davranışa bir rasyonellik duygusu getirir. Kimlik isteklerine ve dış dünyanın kısıtlamalarına aracılık ettiği için genellikle kişilikte yönetici bir rol oynar. Kişiliğin son yönü, kişi gelişim sürecinde bir çatışma yaşarken gelişen süperegodur. Ebeveyn ve toplumsal değerlerin somutlaşmış halidir ve zevkten çok mükemmellik için çabalar (Burger, 2006; Charles, Carver, & Scheier, 2008).

Freud ile çalışmaktan vazgeçen ve bireysel psikoloji adlı bir dergiyle kişilik gelişimine katkıda bulunan ilk psikolog Adlerdir. Üstünlük çabasının önemi, ebeveynlerin kişilik gelişimindeki etkisi ve doğum düzeninin önemi üzerinde durmuştur. İçgüdüleri cinsellik ve saldırganlık olarak açıklayan Freud'dan farklı olarak Adler bunu üstünlük çabasıyla açıklamaktadır. Freud'a benzer şekilde Adler, yaşamın ilk yıllarının kişilik gelişiminde önemli dönemler olduğunu belirtir (Burger, 2006; Allen, 1994).

Jung Freud'un iddia ettiği gibi, bilinçdışının sadece cinsel enerjiden ziyade geniş psişik enerjiden oluştuğu bir kişilik teorisi önermiştir (Cloninger S. C., 2004). Bu teori, sadece geçmişi vurgulayan psikanalitikten farklı olarak, kişilik gelişiminde hem geçmişin hem de geleceğin önemine vurgu yapmaktadır (Yazgan İnanç & Yerlikaya, 2015). Bu teoriye göre kişilik, birbiriyle etkileşimli birçok sistemden (persona, kişisel bilinçdışı, kolektif bilinçdışı ve arketipler) oluşur (Topses ve Serin, 2012).

Davranışçı ve bilişsel kişilik psikologları diğerlerinden farklı olarak, gözlemlenebilir ve ölçülebilir davranışların incelenmesinin gerekli olduğunu savunmaktadır (Yazgan İnanç & Yerlikaya, 2015). Davranışçı yaklaşımın önde gelen bir savunucusu, intrapsişik davranış nedenlerini reddeden Skinner'dır. Davranışçı teoriye göre davranışların sürekliliği klasik ve işlemsel koşullanma ile gerçekleşir. Klasik koşullanma uyarıcı-tepki ilişkisi ile başlar, ancak bireysel davranıştan sonra güçlendirme veya ceza varsa edimsel koşullanma yaşanır. Skinner, davranışların

çoğunun bireylerin eylemlerinin sonuçlarına bağlı olduğunu iddia eder (Ewen, 2014; Burger, 2006).

Kelly, Skinner'ın davranışın çevreye veya insanların öznel algısına göre şekillendiği fikrini reddetmiştir (Yazgan İnanç & Yerlikaya, 2015). Kelly için insanlar, dünyayı anlamak için bilim insanı olarak çalışmak üzere kişisel yapılarını geliştirmektedir. Teorisi, yapıcı alternativizmin temel varsayımına dayanmaktadır. Bu temel varsayım, inşa, bireysellik, organizasyon, ikilem, seçim, aralık, deneyim, modülasyon, parçalanma, komünite ve sosyallik gibi on bir sonucu içerir. Kelly, insanların beklenti sistemlerinin daha fazla detaylandırılması için kendilerine daha fazla fırsat sunan alternatifler kullandıklarını ve aynı kültürel geçmişe sahip kişilerin çoğunlukla aynı tür deneyime sahip olduklarına ve olayları benzer şekilde algıladıklarına inandığını belirtmiştir (Engler, 2013; Cloninger S. C., 2004).

Bandura, Skinner'ın iddia ettiği gibi insan davranışlarının yalnızca çevrenin etkisiyle değil, dış ve iç güç arasındaki etkileşimin bir sonucu olarak ortaya çıktığını iddia etmiştir (Yazgan İnanç & Yerlikaya, 2015).

Allport, kişilik psikolojisinde kişisel özellik yaklaşımını kullanmaya başlayan ilk kişidir. Allport için bir kişiyi anlayabilmek için öncelikle temel özellikler belirlenir, ardından kişinin o boyutta nerede yer alacağına karar verilir. Tüm özelliklerin kişinin nörolojik yapısından kaynaklandığını ve Freud'un da belirttiği gibi kişisel gelişimin doğumdan sonraki ilk yıllardan sonra da devam ettiğini iddia etmektedir (Burger, 2006).

Cattel, temel kişilik özelliklerini bulmak için faktör analizi tekniğini kullanmıştır. Teorisi, ancak insanların birisinin özelliklerini bildiklerinde, onun davranış türü hakkında gerçekten tahmin edebileceklerini belirtir. Cattell, ortak (evrensel özellikler; dışadönüklük, zekâ vb.) ve benzersiz özellikler (politikadan hoşlanma veya beyzbola ilgi) gibi olaylara nasıl davranılacağını ve bunlara nasıl tepki verileceğini belirleyen özellikleri ayırır. Bu faktör analitik kuramına göre kişiliğin üçte ikisi çevresel faktörlerden kaynaklanmaktadır (Yazgan İnanç & Yerlikaya, 2015; Schultz & Schultz, 2005).

Eysenck, davranışları değerlendirmek için bazı ölçekler (Eysenck kişilik ölçeği) geliştirmiş ve kişiliğin ölçülebilir bir kavram olduğunu belirtmiştir (Yazgan İnanç & Yerlikaya, 2015). Bu teoriye göre kişilik hem çevreden hem de biyolojik faktörlerden etkilenir ancak biyolojik faktörler diğerinden daha güçlüdür. Yani Eysenck, kişilik boyutlarının varyansının dörtte üçünün kalıttan ve dörtte birinin çevresel faktörlerden kaynaklandığını iddia etmiştir (Jess & Feist Gregory, 2006). Eysenck, kişiliğin temel boyutlarını öğrenmek için faktör analizi yöntemini kullanır (Ryckman, 2012; Phares, 1991).

1.4.4.1.Beş faktör kişilik teorisi

Beş Faktörlü Kişilik Modeli kişiliği, dışadönüklük, uyumluluk, özdenetim, nevroz ve deneyime açıklık dahil olmak üzere dardan geniş özelliklere hiyerarşik olarak organize edilmiş çok boyutlu bir yapı olarak ifade eder (McCrae & Costa, 1992). Beş Faktörlü Kişilik Modelinin, kişiliği açıklamak için güçlü bir öngörücü geçerliliğe sahip olduğu deneysel olarak gösterilmiştir. Beş boyutu, çeşitli bağlamlar ve örneklerde güvenilir bir şekilde ölçülmüştür (McCrae & Costa, 1992). Sonuç olarak, beş faktörlü kişilik modeli son zamanlarda Kişiliğin Beş Faktör Teorisi olarak geliştirilmiştir (McCrae & Costa, 2008). Beş Faktörlü Kişilik Modeli, bir bireyin kişiliğinin yegâne, tam temsili olmasa da kişilik özelliklerinin bir bireyin davranışlarında nasıl bir rol oynadığını açıklayabilir (Epstein, 2010). Bu doğuştan gelen özellikler veya eğilimler bir bireyin duygularını, düşüncelerini ve eylemlerini şekillendirir (McCrae & Costa, 2008).

1.4.4.2.Dışa dönüklük

Dışa dönük bireyler, uyarılma seviyelerini dengelemek için sosyal etkileşimleri ararlar. Dışa dönük bireyler hayat dolu, neşeli, konuşkan, sosyal, heyecanlı ve uysal olarak tanımlanmıştır. Durumlar arasında olumlu duygulara sahip olma eğilimindedirler. Yeni ilişkiler kurmayı kolay ve genellikle büyük gruplara ait olma konusunda rahattırlar. Yüksek özgüven düzeylerine sahip oldukları için, yeni gruplarla, çevrelerle veya hayatla ilgili işlemlerle uğraşırken endişeli hissetmezler.

Daha iyi olmak temel motivasyonlarıdır (Barrick, Stewart, & Piotrowski, 2002). Eşzamanlı faaliyetlere kolayca katılabilirler ve genellikle lider olmayı tercih ederler. Birçok kişiyle aynı gün içinde buluşmak veya birçok işi bitirmek onlar için sorun değildir. McCrae ve Costa (1985) kişilik envanterinde sıcaklık, girişkenlik, aktivite, duyum arayışı ve pozitif duygusallık alt faktörleri ile bu boyutu temsil etmişlerdir.

Cloninger (2000) yaptığı çalışmada, dışa dönük bireylerin günlük yaşamlarında daha fazla samimiyet ve kontrol duygusu ifade ettiklerini, arkadaşlarının, sosyal çevrenin onları diğer boyutlara göre daha arkadaş canlısı, duygusal ve konuşkan olarak algıladıklarını bulmuştur. Öte yandan, İçedönükler daha sessiz, utangaç, içine kapanık olarak tanımlanmaktadır (McCrae & Costa, 1992). İçe dönük bireyler gün içinde hiçbir şey yapmasalar bile daha yüksek uyarılma seviyelerine sahip oldukları varsayılır. Sosyalleşme birçok yeni uyarıyı beraberinde getirdiğinden, bir kişiyle tanıştıktan veya birkaç görevi yaptıktan sonra bile çok yorgun hissederler. Yani, dışa dönükler daha yüksek enerji seviyelerine sahip olduklarından, daha fazla aktiftirler ve daha az yorgun hissederler. Dışa dönük bireyler iyimser oldukları için daha az stresli hissederler (Wayne, Musisca, & Fleeson, 2004).

1.4.4.3.Uyumluluk

Bu boyut güven, açık sözlülük, fedakârlık, itaat, alçakgönüllülük ve şefkatli olma şeklinde altı yönle temsil edilmektedir. Sosyal uyumluluk ve beğenilebilirlik terimleri bazen uyum açısından kullanılır. Bu bireyler genellikle arkadaş canlısı, uyumlu, yardımsever, bağışlayıcı ve sevgi dolu olarak tanımlanır. Genellikle çatışmalardan kaçınırlar ve sempatik olmaya çalışırlar. Sahip oldukları herhangi bir ilişkiye hükmetmeye ya da liderlik etmeye çalışmazlar, genellikle tartışmadan sorunları çözmeye çalışan kişi olurlar. Genellikle sosyal çevrelerinde destekleyici bireyler olarak ifade edilirler (Solmuş, 2004). Bu boyutun, yalnızca iç dinamikler ve biyolojik nedenlerle ilişkili olmaktan çok, sosyalleşme ve öğrenme sürecinde geliştiği varsayılmıştır. Uyumluluk, uyumlu sosyal ilişkileri / yaşamı sürdürmek için önemlidir, çünkü olumlu ve uzun vadeli ilişkiler genellikle uyumlu olmaya dayanır (Jensen-Campbell & Graziano, 2001). Uyum puanı yüksek olan kişiler bilhassa bilseler de bilmeseler de diğerlerine karşı daha sabırlı ve saygılı olmaya çalışırlar. Bu

kişiler hayır kurumları veya her türlü yardımla ilgili kampanyalar için çalışmayı tercih ederler. Dışadönüklük çoğunlukla sosyal uyaranla ilişkili iken, uyumluluk çoğunlukla ilişki kalitesiyle ilgilidir. Bu kişilik faktörü aynı zamanda öz algıyı da etkiler ve daha özgecil davranışlarla sonuçlanır.

Uyumlulukta düşük olan insanlar genellikle saldırgan, işbirlikçi olmayan, şüpheli ve acımasızdır. Kendilik algılarını şişirmişlerdir ve sorunları çatışma olmadan çözmeye çalışmazlar. Düşmanlık, bu insanların temel motivasyonlarından biridir ve genellikle herhangi bir durumda gücü savunmaya çalışırlar (Costa, McCrae, & Dye, 1991; McCrae & Costa, 1996).

1.4.4.4.Özdenetim

Dışadönüklük çoğunlukla sosyal uyaran ve uyumluluk ile ilişkili iken, kişiliğin bu boyutu bireyin disiplin ve dürtü kontrol düzeylerini yansıtır. Özdenetimi yüksek olan bireyler planlı, dakik ve hırslıdırlar. Bu nedenle, verilen görevleri zamanında tamamlamadıklarından başarı düzeylerinin yüksek olması beklenir. Bu boyutun yetkinlik, düzen, görev bilinci, başarı çabası, öz disiplin ve müzakere gibi yönleri bulunmaktadır. Bu boyutta yüksek olan, davranışlarını düzenleyen ve hedeflerine ulaşmak için planlar yapan bireylerin, başarı motivasyonları yüksektir (Szalma & Taylor, 2011). Öte yandan, bu boyutta düşük olan insanlar güvenilmezdir, başarıyı umursamazlar ve hedeflerini sürekli değiştirirler. Öz disiplin düzeyleri düşük olduğu için uyarıcı değilse veya dikkatleri dağılmışsa hiçbir şey üzerinde çalışamazlar. Özdenetimli bireylerin iyi performans gösterdiğini bulmuştur. İş doyumları daha yüksek, patronlar tarafından yapılan değerlendirmeleri ise daha iyidir (Barrick & Mount, 1996). Bu boyut doğrudan ilişkilerle ilgili olmayıp, burada ana tema amaca odaklanmaktır. Motivasyonları başarı olduğu ve hedefleri için organize oldukları için sosyal çevrelerinde başarılı olarak bilinirler, bu da onların daha yüksek özsaygı düzeylerine sahip olmalarını sağlar (Costa, McCrae, & Dye, 1991).

1.4.4.5.Nevrotizm

Nevrotiklik, depresyon, anksiyete, gerginlik, düşmanlık, kendine acıma, dürtüsellik ve düşük benlik saygısına karşı istikrarlı bir eğilim ile karakterizedir (Penley & Tomaka, 2002). Sürekli sıkıntı yaşadıkları için uyumsuz davranışlar ve sosyal ilişkiler geliştirmeye daha yatkındırlar. Algıları çarpıtılır, özellikle kendileri üzerinde serttirler ve bu onların gerçekçi olmayan düşünme kalıplarına sahip olmalarına neden olur. Her zaman stres içinde olsalar bile etkisiz başa çıkma stratejileri vardır. Bu durum, sorunlarla karşılaştıklarında, duygusal başa çıkma stratejileri kullanmaya çalıştıkları ve yardım çağırmadıkları sağlık sorunlarına daha yatkın olmalarını sağlar (Solmuş, 2004). Yetersizlik hissi, daha önce bahsedilen başarısız başa çıkma denemelerinden sonra artar. Bu boyutta düşük puan alan kişiler, olumsuz uyarılara karşı daha az duyarlı oldukları için sakin, kendinden memnun ve özgüvenli olma eğilimiyle stresle kolayca başa çıkabilirler.

"Nevrotiklik" terimi, "olumsuz duygulanım" terimi ile birbirinin yerine kullanılmıştır (McCrae R. R., 1990; Ormel & Wohlfarth, 1991; Schwebel & Suls, 1999). Küçük bir detay bile nevroitik bireyleri endişelendirebilir. Anksiyete, düşmanlık, depresyon, özbilinç, dürtüsellik ve savunmasızlık bu boyutun yönleridir. Duygusal olarak istikrarlı, nevroitikliği düşük birey, strese karşı daha az savunmasızdır ve etkili başa çıkma becerilerine sahiptir. Dahası, hayatlarında daha memnun ve mutlu bir tavır sergilerler (Costa, McCrae, & Dye, 1991).

1.4.4.6.Deneyime açıklık

Deneyime açıklık; fantezi, estetik, duygular, eylemler, fikirler ve değerler yönlerinden oluşur. McCrea ve Costa (1985) kişilik faktörü çalışmalarında, Eysenck'in üç faktörlü modelinin bu tür bireyleri açıklamak için yeterince yetenekli olmadığını belirtmişlerdir. McCrea'ya (1990) göre bu, tanımlaması en zor olan boyuttur. Bununla birlikte, entelektüel ilgi ve estetik arzusu, yeni şeyler aramak, deneyime açıklık için önde gelen motivasyonlardır.

Costa ve McCrea (1992), liberal insanların genellikle bu boyutta yüksek puanlar aldıklarını bildirmiştir. Geleneksel cinsiyetle ilgili rolleri reddederler ve

kurallar karşısında esnektirler. Bağımsız olmak onlar için çok önemlidir ve değişkenliği severler. Böylece merak ettikleri birçok şeye odaklanabilir/öğrenebilirler. Öte yandan, deneyime açıklıktaki düşük puanlar, yüksek itaat ve basit yaşam tarzını gösterir. Bu kişiler daha geleneksel, muhafazakâr ve katı çalışma koşulları ile kuralları benimserler. Zeki veya rasyonel sıfatlardan ziyade; entelektüel, açık fikirli ve kâşif bu boyutla daha çok ilişkili bulunmuştur (Girgin, 2007). Yüksek düzeyde hayal gücü ve yaratıcılığa sahip oldukları için, birçok gerçek sanatçı deneyime açıklık konusunda yüksek puanlara sahip olabilir.

2.YÖNTEM

Bu araştırma ilişkisel tarama modelindedir. İlişkisel tarama modelleri, iki ve daha çok değişken arasındaki birlikte değişim varlığını veya derecesini belirlemeyi amaçlayan araştırma modelleri için kullanıldığından bu tür araştırmalar için uygun görülmektedir (Karasar, 2020). Değişkenlerin basıklık ve çarpıklık değerleri -2 ve +2 aralığında olduğunda değişkenlerin normal dağılım gösterdiği kabul edilmektedir (George & Mallery, 2010). Araştırmanın verilerinin normallik dağılımı bu doğrultuda ele alınmıştır. Varyansların homojenliğini araştırırken; anlamlılık düzeyi (p) 0.05'ten büyük ise varyansların homojen olduğu, 0.05'ten küçük ise varyansların homojen olmadığı kabul edilmiştir. Veriler analiz edilirken istatistiksel anlamlılık düzeyi $p < 0.05$ olarak kabul edilmiştir (Levene, 1960).

2.1. Örneklem

Araştırmanın evreni İstanbul Ataşehir'de bulunan özel bir şirkette yer alan 25-65 yaş arası çalışanlar oluşturmaktadır. Araştırmaya gönüllülük esasına göre 557 kişi katılmıştır. Kayıp veriler çıkarıldıktan sonra örneklem sayısı 536 olmuştur.

Araştırmaya katılanların cinsiyet dağılımına bakıldığında katılımcıların 333'ünün kadın (%62,1), 203'ünün erkek (%37,1) olduğu; yaş dağılımına bakıldığında katılımcıların 233'ünün 20-35 yaş aralığında (%43,5), 214'ünün 36-45 yaş aralığında (%39,9), 71'inin 46-55 yaş aralığında (%13,2) ve 18'inin 55 ve üstü yaş olduğu (%3,4); eğitim durumu dağılımına bakıldığında 97'sinin lise ve altı okul mezunu (%18,1), 306'sının üniversite mezunu (%57,1), 133'ünün yüksek lisans ve üzeri mezunu (%24,8) olduğu; medeni durum dağılımına bakıldığında 368'inin evli (%68,7), 127'sinin bekar (%23,7) ve 41'inin boşanmış (%7,6) olduğu; gelir durumu dağılımına bakıldığında 81'in asgari ve ücret altı gelire sahip (%15,1), 129'unun 3000-4500 TL arası gelire sahip (%24,1), 121'inin 4501-6000 TL arası gelire sahip (%22,6), 108'inin 6001-8000 TL arası gelire sahip (%20,1) ve 97'sinin 8000 TL ve

üstü gelire sahip (%18,1) olduğu; çocuk sahibi olma durumuna bakıldığında 361'inin çocuk sahibi olduğu (%67,4) ve 175'inin çocuk sahibi olmadığı (%32,6) görülmektedir.

Katılımcıların çoğunluğunu kadınların (%62,1), 20-35 yaş aralığında olanların (%43,5), üniversite mezunlarının (%57,1), evlilerin (%68,7), 3000-4500 TL arası geliri olanların (%24,1) ve çocuk sahibi olanların (%67,1) oluşturduğu görülmektedir.

Tablo 1'de katılımcıların demografik dağılımları gösterilmektedir.

Tablo 2.1: Katılımcıların Demografik Dağılımları

Değişken	Özellikler	N	%
Cinsiyet	Kadın	333	62,1
	Erkek	203	37,9
Yaş	20-35	233	43,5
	36-45	214	39,9
	46-55	71	13,2
	55 ve üstü	18	3,4
Eğitim durumu	Lise ve altı	97	18,1
	Üniversite	306	57,1
	Y.Lisans ve üzeri	133	24,8
Medeni durum	Evli	368	68,7
	Bekâr	127	23,7
	Boşanmış	41	7,6
Gelir durumu	Asgari ücret ve altı	81	15,1
	3000-4500 t1	129	24,1
	4501-6000 t1	121	22,6
	6001 – 8000t1	108	20,1
	8000 TL ve üstü	97	18,1
Çocuk varlığı	Var	361	67,4
	Yok	175	32,6

2.2. Veri Toplama Araçları

Bu araştırmada Tülay Bozkurt tarafından geliştirilen mutluluk korkusu leği Mohsen Joshanloo'nun mutluluk korkusu leğinin maddeleri ile birleştirilerek kullanılmıştır. Ayrıca araştırmanın amacına uygun olarak Beş faktör kişilik envanteri kısa leği, Psikolojik iyi oluş leği ve deneklerin demografik özellikleri hakkında bilgi edinmek amacı ile geliştirilen demografik bilgi formu kullanılmıştır. Ölçekler pandemi nedeniyle online anket olarak yapılmıştır. Ölçeklerin birer rnekleri Ek.1, Ek.2, Ek.3, Ek.4 'de sunulmuştur.

Kişisel Bilgi Formu: Araştırmanın bağımsız değişkenlerine ilişkin veriler araştırmacı tarafından oluşturulan kişisel bilgi formu ile elde edilmiştir. Kişisel bilgi formu ile katılımcıların cinsiyet, yaş, eğitim durumu, medeni durum, iş, gelir durumu, ocuk sayısı değişkenlerine ilişkin bilgiler belirlenmiştir.

Mutluluk Korkusu leği: Bu araştırmada BOZKURT tarafından geliştirilen mutluluk korkusu leği kullanılmıştır. Ölçek 40 maddelik sorulardan oluşmaktadır ve altılı likert tipi (1- kesinlikle geçersiz, 6- kesinlikle geçerli) derecelendirmeye göre puanlanmaktadır. Ölçekte yer alan bazı maddeler; madde 5 "Aşırı mutlu ve neşeli görünmek sosyal konumuma ters düşer." madde 8 "evremdeki örf ve adetler mutluluğumu dışa vurmaktan beni alıkoyar." madde 28 "Aşırı sevinç bazen kötü sonuçlar doğurur." şeklinde ifade edilmiştir. Ölçekten alınan yüksek puan yüksek mutluluk korkusuna işaret etmektedir. Ölçeğin tüm maddelerine güvenilirlik analizi uygulanmıştır. Analiz sonucunda Cronbach'S Alfa katsayısı 0,934 olarak bulunmuştur. Ölçeğin bir rneği ek 2'de gösterilmiştir.

Beş Faktör Kişilik Envanteri Kısa Formu: Bu leği kişilik özelliklerini lebilmeyi hedefleyen Benet-Martinez ve John (1998) tarafından geliştirilmiştir. Beş faktör kişilik zellikleri FK, zbildirim tarzı, 5'li Likert tipi (1-Hiç Katılmıyorum, 5-Tamamen Katılıyorum), 44 maddelik bir lme aracıdır. Ölçek, dışa dönüklük, duygusal dengesizlik (nevrotiklik), yumuşak başlılık, bilinçli sorumluluk ve deneyime açıklık olmak üzere beş faktörden oluşmaktadır. Ölçekte yer alan bazı maddeler; madde 2 "Başkalarının hatalarını arama eğiliminde olan"

madde 11 “Enerji dolu.” madde 28 “Görevi tamamlanıncaya kadar sebat edebilen” şeklinde ifade edilmiştir. 56 Ülkeye ait katılımcılarla kişilik özellikleri konusunda yapılan bir çalışmanın (Schmitt, Allık, Mccrae, & ark., 2007) Türkiye ayağı kapsamında, Sümer ve Sümer (2005) tarafından ölçeğin Türkçe’ye uyarlanması yapılmıştır ve alt boyutlara ilişkin güvenirlik katsayıları 0,64 ile 0,77 arasında değişen değerler olarak rapor edilmiştir. Ölçeğin kullanıldığı çeşitli çalışmalarda ise alt boyutlara ilişkin güvenirlik katsayıları 0,67 ile 0,83 (Ülke, 2006), 0,60 ile 0,73 (Basım, Çetin, & Tabak, 2009) ve 0,77 ile 0,81 (Ulu & Tezer, 2010) arasında değişen değerlerde bulunmuştur. Beş faktör kişilik özelliklerinin yapı geçerliğini ortaya koymak üzere Basım ve arkadaşları (2009) tarafından gerçekleştirilen doğrulayıcı faktör analizi sonucu 5 faktörlü yapıya ilişkin uyum iyiliği indeksleri, χ^2 /sd (1397/584)=2,39, RMSEA= 0,059, CFI= 0,82, TLI= 0,79 olarak bulunmuştur. Ölçeğin bir örneği ek 3’te gösterilmiştir.

Psikolojik İyi Oluş Ölçeği: Bu ölçek sekiz maddeden oluşmaktadır. Psikolojik İyi Oluş Ölçeği pozitif ilişkilerden doyum hislerine, manalı ve hedefi olan bir yaşama sahip olmaya kadar insan işlevinin önemli öğelerini tanımlamaktadır. Diener ve arkadaşları (2009) ölçek daha önce Psikolojik İyi Oluş Ölçeği (Psychological Well-Being Scale) olarak adlandırmışlardır. Fakat daha sonra ölçeğin ismini iyi oluşun içeriğini daha doğru bir şekilde yansıtacağı düşünülen “Flourishing Scale” şeklinde değiştirmişlerdir. Yapılan bu çalışmada “Flourishing” kelimesinin tam olarak Türkçe karşılığı bulunamama nedeniyle ölçeğin ismi “Psikolojik İyi Oluş Ölçeği” olarak kullanılmıştır. Psikolojik İyi Oluş Ölçeği’nin maddeleri şu şekilde yapılmıştır; kesinlikle katılmıyorum (1) ile kesinlikle katılıyorum (7) arasında cevaplanmaktadır. Maddelerin tümü pozitif şekilde ifade edilmektedir. Puanlar 8 (tüm maddelere kesinlikle katılmıyorum cevabı verilirse) ile 56 (tüm maddelere kesinlikle katılıyorum cevabı verilirse) arasında değişmektedir. Yüksek puan kişinin birçok psikolojik kaynak ve iradeye sahip olduğunu göstermektedir. Ölçekte yer alan bazı maddeler; madde 1 “Amaçlı ve anlamlı bir yaşam sürdürüyorum.” madde 4 “Başkalarının mutlu ve iyi olmasına aktif olarak katkıda bulunurum.” madde 8 “İnsanlar bana saygı duyar.” şeklinde ifade edilmiştir. Ölçeğin geçerlilik çalışması üniversite öğrencileri yapılmıştır ve ölçeğin tek faktörden oluştuğu ve toplam açıklanan varyansın %53 olduğu saptanmıştır. Ölçek maddelerinin faktör yükleri .61

ile .77 arasında değişmektedir. Ölçeğin Cronbach alfa iç tutarlık katsayısı .87 olarak bulunmuştur. Yapılan çalışmalarda ölçeğin psikolojik iyi oluşun yönleri ile ilgili ayrı ayrı ölçümler sağlamasa da önemli olduğu düşünölen farklı alanlarda pozitif fonksyonlar ile ilgili genel bir bakış sağlamaktadır (Diener, ve diğerleri, 2010). Ölçeğin bir örneği ek 4'te gösterilmiştir.

3. UYGULAMA

Araştırmanın evreni İstanbul Ataşehir’de bulunan özel bir şirkette yer alan 25-65 yaş arası çalışanlar oluşturmaktadır. Araştırmaya gönüllülük esasına göre 557 kişi katılmıştır. Kayıp veriler çıkarıldıktan sonra örneklem sayısı 536 olmuştur. Araştırmada Google formda anket yöntemiyle oluşturulmuş sorular e-posta üzerinden katılımcılar tarafından cevaplamıştır.

3.1. Verilerin Analizi

Verilerin analizinde SPSS for Windows 24.0 programı kullanılmıştır. Tüm ölçeklerin güvenilirlik testleri yapılmış, Mutluluk Korkusu (B) Ölçeği’nin faktör analizi yapılmıştır. Değişkenlerin normallik dağılımını test etmek için basıklık ve çarpıklık değerlerine bakılmış ve tüm değişkenlerin basıklık ve çarpıklık değeri -2 ve +2 arasında olduğu için normal dağılım gösterdiği kabul edilip parametrik testler uygulanmıştır. Sosyodemografik verilerin yüzde ve frekans dağılım tablosu oluşturulmuştur. Cinsiyet ve çocuk sahibi olma değişkenlerinin analizinde bağımsız örneklem t-test; yaş, eğitim, medeni durum ve gelir durumu değişkenlerinin analizinde tek yönlü varyans analizi (one way anova) uygulanmıştır. Beş faktör özellikleri, mutluluk korkusu ve öznel iyi oluş arasındaki ilişkinin yönü ve şiddetini belirlemek için Pearson Korelasyon analizi uygulanmıştır. Beş faktör kişilik özelliklerinin mutluluk korkusu ve öznel iyi oluş üzerindeki etkisini araştırmak için çoklu regresyon analizi, öznel iyi oluşun mutluluk korkusu üzerindeki etkisini araştırmak için basit regresyon analizi yapılmıştır. Beş faktör kişilik özelliklerinin mutluluk korkusunu yordayıcı etkisinde öznel iyi oluşun biçimlendirici rolünü araştırmak için hiyerarşik regresyon analizi yapılmıştır.

4. BULGULAR

4.1. Kullanılan Ölçeklere İlişkin Bulgular

Likert tipi ölçeklerin iç tutarlılık ve güvenilirliğini ölçmek için Cronbach's Alfa Katsayısı kullanılmaktadır. Cronbach's Alfa Katsayısı tekniği ile ölçekteki maddeler tek tek analiz edilir ve her bir madde ile toplam puan arasında ilişki kurulur. Bu sayede karşılaştırmalı olarak hesap yapılır ve güvenilirlik katsayısı elde edilir.

Cronbach's Alfa katsayısı 0-1 değerleri arasında yer alır. Ölçeklerin güvenilirliği güvenilirlik katsayısının değerine göre değişiklik göstermektedir. Buna göre:

- “ $\alpha \geq 0,90$ ” = Oldukça yüksek düzeyde güvenilirliği ifade etmektedir.
- “ $0,70 \leq \alpha < 0,90$ ” = Yüksek düzeyde güvenilirliği ifade etmektedir.
- “ $0,60 \leq \alpha < 0,70$ ” = Yeterli düzeyde güvenilirliği ifade etmektedir.
- “ $0,50 \leq \alpha < 0,60$ ” = Düşük düzeyde güvenilirliği ifade etmektedir.
- “ $0,40 \leq \alpha < 0,50$ ” = Çok düşük düzeyde güvenilirliği ifade etmektedir.
- “ $0,00 \leq \alpha < 0,40$ ” = Ölçeğin güvenilir olmadığını ifade etmektedir.

(Özdamar, 2015)

Sosyal bilimlerde güvenilirlik açısından ölçeklerin Cronbach's Alfa katsayısının 0,70 ve 0,70'den daha büyük olması önerilmektedir ve anlamlılık düzeyi (p)'nin 0,05'den küçük olması beklenmektedir (Kalaycı, 2009).

Faktör analizi yapı geçerliliğinin ölçülmesi amacıyla uygulanmaktadır. Veri yapısı uygunluğunun belirlenmesi için Kaiser-Meyer-Olkin (KMO) testi uygulanmaktadır. KMO değeri için belirlenmiş standart değerler şu şekildedir:

- “ $KMO \geq 0,90$ ” = Ölçeğin analize uygunluğu mükemmel düzeydedir.

- “ $0,80 \leq KMO < 0,90$ ” = Ölçeğin analize uygunluğu güçlü düzeydedir.
- “ $0,70 \leq KMO < 0,80$ ” = Ölçeğin analize uygunluğu orta düzeydedir.
- “ $0,60 \leq KMO < 0,70$ ” = Ölçeğin analize uygunluğu zayıf düzeydedir.
- “ $0,50 \leq KMO < 0,60$ ” = Ölçeğin analize uygunluğu kötü düzeydedir.
- “ $0,00 \leq KMO < 0,50$ ” = Ölçeğin analize uygun olmadığı belirtilmektedir.

Bir diğer test ise Bartlett testidir. Bartlett testinin ki-kare değerinin $p < 0,01$ düzeyinde anlamlı olması gerekmektedir (Kalaycı, 2009).

4.1.1. Beş Faktör Kişilik Envanteri Kısa Formu'nun güvenilirliği

Tablo 4.1: Beş Faktör Kişilik Envanteri Kısa Formu 'nun Güvenilirliği

($\alpha=0,752$)		
Ölçekte Yer Alan Maddeler	Düzeltilmiş Madde Toplam Korelasyonları	Madde Çıktığında Ölçeğin Alfası
1.Madde	0,391	0,74
2.Madde	0,058	0,754
3.Madde	0,396	0,742
4.Madde	-0,116	0,763
5.Madde	0,41	0,741
6.Madde	0,081	0,757
7.Madde	0,468	0,74
8.Madde	0,286	0,745
9.Madde	-0,141	0,765
10.Madde	0,302	0,744
11.Madde	0,466	0,737
12.Madde	0,031	0,754
13.Madde	0,42	0,743
14.Madde	-0,052	0,759
15.Madde	0,474	0,739
16.Madde	0,513	0,736
17.Madde	0,255	0,746
18.Madde	0,185	0,75
19.Madde	0,079	0,755

Tablo 4.1 (Devamı): Beş Faktör Kişilik Envanteri Kısa Formu 'nun Güvenilirliği

20.Madde	0,39	0,741
21.Madde	0,282	0,745
22.Madde	0,08	0,754
23.Madde	0,426	0,738
24.Madde	-0,133	0,764
25.Madde	0,555	0,732
26.Madde	0,439	0,738
27.Madde	0,226	0,748
28.Madde	0,278	0,746
29.Madde	-0,18	0,765
30.Madde	0,406	0,74
31.Madde	0,089	0,754
32.Madde	0,371	0,743
33.Madde	0,462	0,741
34.Madde	-0,091	0,761
35.Madde	0,082	0,754
36.Madde	0,562	0,734
37.Madde	0,037	0,756
38.Madde	0,41	0,74
39.Madde	0,011	0,758
40.Madde	0,438	0,741
41.Madde	0,308	0,744
42.Madde	0,296	0,745
43.Madde	0,143	0,752
44.Madde	0,296	0,744

Madde Sayısı=44

N=536

Beş Faktör Kişilik Envanteri Kısa Formu'nun maddelerinin tümüne güvenilirlik analizi uygulanmıştır. Analizi sonucunda Cronbach's Alfa katsayısı 0,752 olarak bulunmuştur ve ölçeğin yüksek düzeyde güvenilir olduğu saptanmıştır. Tablo 4.1'de maddelerin düzeltilmiş madde toplam korelasyonları ve madde çıktığında ölçeğin alfa değerleri gösterilmektedir.

Tablo 4.2: Beş Faktör Kişilik Envanteri Alt Faktörlerin Güvenilirlik Analizi

	Ölçekte Yer	Düzeltilmiş Madde	Madde	Çıktığında	α
	Alan Maddeler	Toplam Korelasyonları	Ölçeğin Alfası		
Dışa Dönüklük	Madde 1	,558	,691		
	Madde 6	,148	,784		
	Madde 11	,551	,692		
	Madde 16	,510	,703		,740
	Madde 21	,531	,692		
	Madde 26	,356	,727		
	Madde 31	,355	,729		
	Madde 36	,643	,677		
Bilinçli Sorumluluk	Madde 3	,510	,694		
	Madde 8	,318	,725		
	Madde 13	,407	,711		
	Madde 18	,436	,704		
	Madde 23	,564	,675		,730
	Madde 28	,380	,711		
	Madde 33	,518	,696		
	Madde 38	,460	,697		
Madde 43	,249	,742			
Deneyime Açıklık	Madde 5	,498	,708		
	Madde 10	,471	,711		
	Madde 15	,420	,721		
	Madde 20	,432	,717		
	Madde 25	,381	,725		,742
	Madde 30	,521	,704		
	Madde 35	,106	,771		
	Madde 40	,488	,714		
Madde 41	,442	,716			
Madde 44	,396	,723			

Tablo 4.2 (Devamı): Beş Faktör Kişilik Envanteri Alt Faktörlerin Güvenilirlik Analizi

Uyumluluk	Madde 2	,246	,470	
	Madde 7	,373	,438	
	Madde 12	,265	,466	
	Madde 17	,334	,439	
	Madde 22	-,175	,592	,607
	Madde 27	,195	,496	
	Madde 32	,426	,423	
	Madde 37	,300	,447	
	Madde 42	,159	,499	
Duygusal Denge	Madde 4	,459	,739	
	Madde 9	,523	,727	
	Madde 14	,495	,734	
	Madde 19	,459	,740	,764
	Madde 24	,485	,735	
	Madde 29	,317	,763	
	Madde 34	,466	,739	
	Madde 39	,492	,733	

Beş Faktör Kişilik Envanteri alt faktörlerinin tüm maddelerine güvenilirlik analizi uygulanmıştır. Analiz sonucunda dışa dönüklük alt faktörü Cronbach's Alfa katsayısının 0,740 olduğu ve alt faktörün yüksek düzeyde güvenilir olduğu; bilinçli sorumluluk alt faktörü Cronbach's Alfa katsayısının 0,730 olduğu ve alt faktörün yüksek düzeyde güvenilir olduğu; deneyime açıklık alt faktörü Cronbach's Alfa katsayısının 0,742 olduğu ve alt faktörün yüksek düzeyde güvenilir olduğu; uyumluluk alt faktörü Cronbach's Alfa katsayısının 0,607 olduğu ve alt faktörün yeterli düzeyde güvenilir olduğu; duygusal denge alt faktörü Cronbach's Alfa katsayısının 0,764 olduğu ve alt faktörün yüksek düzeyde güvenilir olduğu saptanmıştır. Tablo 4.2'de maddelerin düzeltilmiş madde toplam korelasyonları ve madde çıktığında ölçeğin alfa değerleri gösterilmektedir.

4.1.2. Psikolojik İyi Oluş Ölçeği'nin güvenilirliği

Tablo 4.3: Psikolojik İyi Oluş Ölçeği'nin Güvenilirlik Analizi

$(\alpha=0,808)$		
Ölçekte Yer Alan Maddeler	Düzeltilmiş Madde Toplam Korelasyonları	Madde Çıktığında Ölçeğin Alfası
1.Madde	0,506	0,790
2.Madde	0,548	0,782
3.Madde	0,514	0,788
4.Madde	0,526	0,786
5.Madde	0,500	0,790
6.Madde	0,525	0,786
7.Madde	0,560	0,781
8.Madde	0,501	0,791

Madde Sayısı=8
N=536

Psikolojik İyi Oluş Ölçeği'nin maddelerinin tümüne güvenilirlik analizi uygulanmıştır. Analizi sonucunda Cronbach's Alfa katsayısı 0,808 olarak bulunmuştur ve ölçeğin oldukça yüksek düzeyde güvenilir olduğu saptanmıştır. Tablo 4.3'de maddelerin düzeltilmiş madde toplam korelasyonları ve madde çıktığında ölçeğin alfa değerleri gösterilmektedir.

4.1.3. Mutluluk Korkusu Ölçeği'nin geçerliliği ve güvenilirliği

Mutluluk Korkusu Ölçeği'nin güvenilirlik analizi sonuçları tablo 4.4'de gösterilmektedir.

Tablo 4.4: Mutluluk Korkusu (Bozkurt) Ölçeği'nin Güvenilirlik Analizi

$(\alpha=0,934)$		
Ölçekte Yer Alan Maddeler	Düzeltilmiş Madde Toplam Korelasyonları	Madde Çıktığında Ölçeğin Alfası
1.Madde	0,417	0,934
2.Madde	0,408	0,934
3.Madde	0,382	0,934
4.Madde	0,496	0,933

Tablo 4.4 (Devamı): Mutluluk Korkusu (Bozkurt) Ölçeği'nin Güvenirlik Analizi

5.Madde	0,545	0,932
6.Madde	0,384	0,934
7.Madde	0,557	0,932
8.Madde	0,506	0,932
9.Madde	0,453	0,933
10.Madde	0,531	0,932
11.Madde	0,603	0,932
12.Madde	0,388	0,934
13.Madde	0,562	0,932
14.Madde	0,564	0,932
15.Madde	0,496	0,933
16.Madde	0,533	0,932
17.Madde	0,431	0,933
18.Madde	0,65	0,931
19.Madde	0,497	0,933
20.Madde	0,581	0,932
21.Madde	0,476	0,933
22.Madde	0,535	0,932
23.Madde	0,409	0,934
24.Madde	0,458	0,933
25.Madde	0,468	0,933
26.Madde	0,492	0,933
27.Madde	0,529	0,932
28.Madde	0,582	0,932
29.Madde	0,538	0,932
30.Madde	0,52	0,933
31.Madde	0,684	0,931
32.Madde	0,599	0,932
33.Madde	0,611	0,932
34.Madde	0,464	0,933
35.Madde	0,68	0,931
36.Madde	0,646	0,931
37.Madde	0,384	0,934
38.Madde	0,431	0,933
39.Madde	0,425	0,933
40.Madde	0,593	0,932

Madde Sayısı=40

N=536

Mutluluk Korkusu Ölçeği'nin maddelerinin tümüne güvenilirlik analizi uygulanmıştır. Analizi sonucunda Cronbach's Alfa katsayısı 0,934 olarak bulunmuştur ve ölçeğin yüksek düzeyde güvenilir olduğu saptanmıştır. Tablo 4.4'de maddelerin düzeltilmiş madde toplam korelasyonları ve madde çıktığında ölçeğin alfa değerleri gösterilmektedir.

4.1.4. Mutluluk Korkusu Ölçeği'nin faktör analizi

Mutluluk Korkusu Ölçeği'nin faktör analizi sonuçları tablo 4.5'de gösterilmektedir.

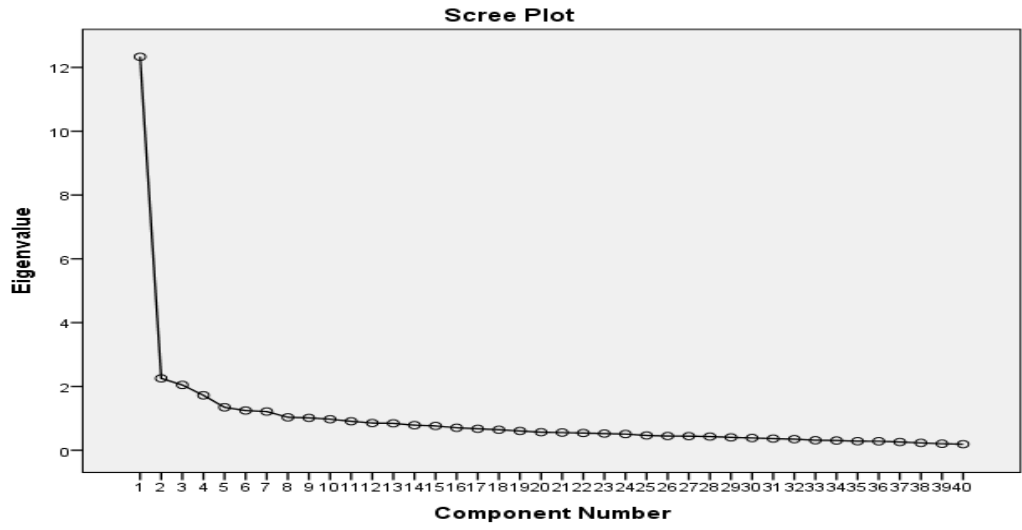
Tablo 4.5: Mutluluk Korkusu Ölçeği'nin Faktör Analizi Sonuçları

Ölçekte Yer Alan Maddeler	Değer
1.Mutluluğumu fazla gösterirsem nazar degeceğinden korkarım	0,422
2.Bana göre mutlu görünmek başkalarının kolay suiistimal edebileceği bir ruh halidir	0,410
3.Mutluluğuma başkalarının ortak olamayacağı düşüncesi beni mutlu görünmekten alıkoyar	0,382
4.Evrende bir denge vardır, ne kadar mutlu olursam o kadar üzülmem gerekir	0,529
5.Aşırı mutlu ve neşeli görünmek sosyal konumuma ters düşer	0,563
6.Mutluluğunu gösteremeyen bir ailede büyüdüğümde ben de nasıl göstereceğimi bilemem	0,403
7.Var olanı kaybetmekten daha çok korktuğum için hiç sahip olmamayı tercih ederim	0,593
8.Çevremdeki örf ve adetler mutluluğumu dışa vurmaktan beni alıkoyar	0,527
9.Onca insanın mutsuz olduğu bir dünyada mutlu görünmek bende suçluluk duygusu yaratır	0,463
10.Yakın çevremde mutluluğunu açıkça dışa vuran insanlar hoş karşılanmadığından kontrollü davranırım	0,544
11.Kıskanılacağımı ve zarar göreceğimi düşündüğüm için mutlu görünmekten çekinirim	0,612
12.Hayat iniş çıkışlarla doludur mutluluk çabası gereksizdir	0,415
13.Çok gülen çok ağlar	0,610
14.Sevdiklerimi kaybedeceğim korkusu beni mutlu olmaktan çoğunlukla alıkoyar	0,591
15.Mutluluğun insanı durağanlaştırdığını, gerginliğin ise geliştirdiğini düşündüğünden mutlu olmayı önemsemem	0,539

Tablo 4.5 (Devamı): Mutluluk Korkusu Ölçeği'nin Faktör Analizi Sonuçları

16.Dünyevi mutluluğun geçici, ahirettekinin ise kalıcı olduğunu düşündüğümden mutlu olmak için gayret göstermem	0,561	
17.Mutlu olabilmek için başkalarını mutsuz etmem gerekiyor, bu nedenle mutlu olmayı erteliyorum	0,481	
18.Çevremdeki fazla neşeli görünmemin taşkınlık olacağını düşünen insanlar yüzünden, mutlu olsam bile saklarım	0,685	
19.Toplum içinde kahkaha atmak, mensup olduğum dinde hoş görülmediği için mutluluğumu kahkaha atarak göstermekten çekinirim	0,520	
20. Neşeli ve mutlu görünen insanların ciddiye alınmayacağını düşündüğümden bu tür duygularımı göstermekten genellikle kaçınırım	0,618	
21.İnanmışım dine göre mutluluk insan kalbini Allah'tan uzaklaştırdığı için mutlu olmaktan kaçınırım	0,525	
22.Mutsuzluğa o kadar alıştım ki, mutlu olmaktan kaçınırım	0,589	
23.Yakınlarımla mutsuz olmaları beni mutluluğumu göstermekten alıkoyar	0,417	
24.Yabancıların yanında kahkaha atmak ayıp olarak görüldüğü için kahkaha atmaktan kaçınırım	0,467	
25.Ciddiyetimi kaybedeceğim korkusu beni mutlu olmaktan alıkoyar	0,513	
26.Aşırı mutluluk beni ibadetlerimi yerine getirmekten alıkoyar	0,546	
27.Mutlu olsam bile nasıl göstereceğimi bilemem	0,568	
28.Aşırı sevinç bazen kötü sonuçlar doğurur*	0,621	
29.Hak etmediğimi düşündüğüm için mutlu olmaktan çekinirim	0,603	
30.Dini inançlarım mutluluğu göstermeyi hoş karşılamaz (gülmek vs.)	0,575	
31.Çok neşeli olmayı tercih etmem, çünkü genellikle neşenin arkasından üzüntü gelir*	0,736	
32.Ne kadar neşeli ve mutlu olursam, hayatımda o kadar kötü şeylerin gerçekleşeceğine inanıyorum*	0,665	
33.Felaketler genellikle iyi şanstın sonra gelir*	0,675	
34.Bu dünyada ibadetimi ediyorum, öldüğümde cennette mutluluğu bulacağımı biliyorum, bu yüzden bu dünyada mutluluğu aramıyorum	0,493	
35.Fazla eğlenmek ve keyifli olmak, kötü şeylerin olmasına neden olur*	0,740	
36.Bu denli problemlerin olduğu bir dünyada mutlu görünmeyi sıgılık (yüzeysellik) olarak görüyorum	0,676	
37.Acıda ciddiyet vardır, mutlulukta hafiflik	0,412	
38.Mutlu olmayı hak etmediğim için mutlu değilim	0,491	
39.İbadet dışında bir şeyden mutluluk duymak beni rahatsız eder	0,462	
40.Aşırı mutlu görünmek kötülüğe çağrı yapar*	0,653	
Toplam Açıklanan Varyans: %30.80	Alfa Güvenilirlik Katsayısı: 0.934	KMO: 0.925

Ölçeğin kaç faktör içerdiğini belirlerken özdeğeri 1 ve 1'den büyük faktörler alınmış ve yığın grafiği de (scree plot) çıkartılmıştır. Toplam değişkenlik durumu incelendiğinde özdeğeri 1'den büyük olan 9 faktörlü bir yapı (sırasıyla özdeğerler: 12.335, 2.253, 2.046, 1.722, 1.346, 1.246, 1.213, 1.032, 1.015) ortaya çıktığı ve bu 9 faktörün toplam varyansın %60.51'ini açıkladığı görülmektedir. Birinci faktörün %30.87 varyans açıkladığı tespit edilmiş ve şekil 4.2'deki yığın grafiği incelenmiştir.

Şekil 4.2: Mutluluk Korkusu Yığın Grafiği

Yığın grafiği incelendiğinde 1. faktörde eğimin çok daha fazla diğer faktörlerde ise birbirine yakın olması sebebiyle ölçeğin tek faktörlü olarak kullanılabilceği düşünülmüştür. Analiz tek faktörlü olacak biçimde tekrar uygulandığında ölçek maddelerinin tamamının tek faktör altında ve yeterli düzeyde yükleme yaptığı görülmüştür. Ölçeğin güvenilirlik katsayısı 0.934 olarak bulunmuştur. Tek faktörlü ölçek yapısında çıkarılması gereken herhangi bir madde bulunmamıştır.

4.2. Hipotez Testlerine İlişkin Bulgular

4.2.1. Beş faktör kişilik özellikleri ve mutluluk korkusu arasındaki ilişki

Beş faktör kişilik özellikleri olarak tanımlanan dışa dönüklük, bilinçli sorumluluk, deneyime açıklık, uyumluluk ve duygusal denge ile mutluluk korkusu arasındaki ilişki tablo 4.6’da gösterildiği gibidir

- H_1 : Beş faktör kişilik özellikleri ve mutluluk korkusu arasında ilişki vardır.
- H_0 : Beş faktör kişilik özellikleri ve mutluluk korkusu arasında ilişki yoktur.

Tablo 4.6: Beş Faktör Kişilik Özellikleri ve Mutluluk Korkusu Korelasyon Analizi

		Mutluluk Korkusu
Dışa Dönüklük	r	-,285**
	p	.000
	N	536
Bilinçli Sorumluluk	r	-,231**
	p	.000
	N	536
Deneyime Açıklık	r	-,256**
	p	.000
	N	536
Uyumluluk	r	-,205**
	p	.000
	N	536
Duygusal Denge	r	,254**
	p	.000
	N	536

**p<0,01

Dışa dönüklük ve mutluluk korkusu arasında negatif yönlü zayıf şiddette ilişki ($r = -.285$, $p = .000$, $p < .01$) olduğu; bilinçli sorumluluk ve mutluluk korkusu arasında negatif yönlü zayıf şiddette ilişki ($r = -.231$, $p = .000$, $p < .01$) olduğu; deneyime açıklık ve mutluluk korkusu arasında negatif yönlü zayıf şiddette ilişki ($r = -.256$, $p = .000$,

$p < .01$) olduğu; uyumluluk ve mutluluk korkusu arasında negatif yönlü çok zayıf şiddette ilişki ($r = -.205$, $p = .000$, $p < .01$) olduğu; duygusal denge ve mutluluk korkusu arasında pozitif yönlü zayıf şiddette ilişki ($r = .254$, $p = .000$, $p < .01$) olduğu saptanmıştır.

Beş faktör kişilik özellikleri olarak tanımlanan dışa dönüklük, bilinçli sorumluluk, deneyime açıklık, uyumluluk ve duygusal dengenin mutluluk korkusu üzerindeki etkisini görebilmek amacı ile çoklu regresyon analizi yapılmıştır. Analiz sonuçları tablo 4.7’de gösterildiği gibidir.

Tablo 4.7: Beş Faktör Kişilik Özellikleri ve Mutluluk Korkusu Çoklu Regresyon Analizi

Değişken	B	Standart Hata	Beta	t	p	R	R ²
Sabit*	123,396	12,619		9,779	,000		
Dışa Dönüklük	-5,594	1,762	-,156	-3,175	,002		
Bilinçli Sorumluluk	-3,907	2,007	-,090	-1,946	,052	,371	,138
Deneyime Açıklık	-3,797	2,220	-,086	-1,710	,088		
Uyumluluk	-3,498	2,349	-,068	-1,489	,137		
Duygusal Denge	5,069	1,535	,145	3,303	,001		

*Sabit(Bağımlı Değişken)=Mutluluk Korkusu

Dışa dönüklük, bilinçli sorumluluk, deneyime açıklık, uyumluluk ve duygusal denge değişkenlerinin mutluluk korkusu değişkenini yordama gücü incelenmiştir. Değişkenlerin mutluluk korkusundaki varyansın %13.8’ini açıkladığı görülmüştür ($F(5-530)=16.964$, $p = .000$, $p < .01$, $R^2 = .138$, $R^2_{adjusted} = .130$). Bilinçli sorumluluk, deneyime açıklık, uyumluluk değişkenlerinin mutluluk korkusu değişkeninin anlamlı yordayıcısı olmadığı; dışa dönüklük değişkeninin ($\beta = -.156$, $t = -3.175$, $p = .002$, $p < .01$) ve duygusal denge değişkeninin ($\beta = .145$, $t = 3.303$, $p = .001$, $p < .01$) mutluluk korkusu değişkeni üzerinde etkisinin olduğu saptanmıştır.

Çıkan bu sonuçlara göre H_0 hipotezinin reddedildiği H_1 hipotezinin desteklendiği görülmektedir.

4.2.2. Beş faktör kişilik özellikleri ve öznel iyi oluş arasındaki ilişki

Beş faktör kişilik özellikleri olarak tanımlanan dışa dönüklük, bilinçli sorumluluk, deneyime açıklılık, uyumluluk ve duygusal denge ile öznel iyi oluş arasındaki ilişki tablo 4.8’de gösterildiği gibidir.

- H_2 : Beş faktör kişilik özellikleri ve öznel iyi oluş arasında ilişki vardır.
- H_0 : Beş faktör kişilik özellikleri ve öznel iyi oluş arasında ilişki yoktur.

Tablo 4.8: Beş Faktör Kişilik Özellikleri ve Öznel İyi Oluş Korelasyon Analizi

		Öznel İyi Oluş
Dışa Dönüklük	r	,419**
	p	.000
	N	536
Bilinçli Sorumluluk	r	,426**
	p	.000
	N	536
Deneyime Açıklık	r	,382**
	p	.000
	N	536
Uyumluluk	r	,317**
	p	.000
	N	536
Duygusal Denge	r	-,360**
	p	.000
	N	536

**p<.01

Dışa dönüklük ve öznel iyi oluş arasında pozitif yönlü orta şiddette ilişki ($r=.419$, $p=.000$, $p<.01$) olduğu; bilinçli sorumluluk ve öznel iyi oluş arasında pozitif yönlü orta şiddette ilişki ($r=.426$, $p=.000$, $p<.01$) olduğu; deneyime açıklık ve öznel iyi oluş arasında pozitif yönlü zayıf şiddette ilişki ($r=.382$, $p=.000$, $p<.01$) olduğu; uyumluluk ve öznel iyi oluş arasında pozitif yönlü zayıf şiddette ilişki ($r=.317$,

$p=.000$, $p<.01$) olduğu; duygusal denge ve öznel iyi oluş arasında negatif yönlü zayıf şiddette ilişki ($r= -.360$, $p=.000$, $p<.01$) olduğu saptanmıştır.

Beş faktör kişilik özellikleri olarak tanımlanan dışa dönüklük, bilinçli sorumluluk, deneyime açıklık, uyumluluk ve duygusal dengenin öznel iyi oluş üzerindeki etkisini görebilmek amacı ile çoklu regresyon analizi yapılmıştır. Analiz sonuçları tablo 4.9’da gösterildiği gibidir.

Tablo 4.9: Beş Faktör Kişilik Özellik ve Öznel İyi Oluş Çoklu Regresyon Analizi

Değişken	B	Standart Hata	Beta	t	p	R	R ²
Sabit*	1,663	,486		3,419	,001		
Dışa Dönüklük	,345	,068	,220	5,080	,000		
Bilinçli Sorumluluk	,455	,077	,241	5,885	,000	,574	,329
Deneyime Açıklık	,203	,086	,105	2,376	,018		
Uyumluluk	,203	,091	,090	2,240	,026		
Duygusal Denge	-,279	,059	-,183	-4,723	,000		

*Sabit(Bağımlı Değişken)=Öznel İyi Oluş

Dışa dönüklük, bilinçli sorumluluk, deneyime açıklık, uyumluluk ve duygusal denge değişkenlerinin öznel iyi oluş değişkenini yordama gücü incelenmiştir. Değişkenlerin mutluluk korkusudaki varyansın %32.9’ini açıkladığı görülmüştür ($F(5-530)=52.025$, $p=.000$, $p<.01$, $R^2=.329$, $R^2_{adjusted}=.323$). Dışa dönüklük ($\beta=.220$ $t=5.080$, $p=.000$, $p<.01$), bilinçli sorumluluk ($\beta=.241$ $t=5.885$, $p=.000$, $p<.01$), deneyime açıklık ($\beta=.105$ $t=2.376$, $p=.018$, $p<.05$), uyumluluk ($\beta=.090$ $t=2.240$, $p=.026$, $p<.05$) ve duygusal denge değişkenlerinin ($\beta=-.279$, $t=-4.273$, $p=.000$, $p<.01$) öznel iyi oluş değişkeni üzerinde etkisinin olduğu saptanmıştır.

Çıkan bu sonuçlara göre H_0 hipotezinin reddedildiği H_2 hipotezinin desteklendiği görülmüştür.

4.2.3. Öznel iyi oluş ve mutluluk korkusu arasındaki ilişki

Öznel iyi oluş ve mutluluk korkusu arasındaki ilişki tablo 4.10'da gösterildiği gibidir.

- H_3 : Öznel iyi oluş ve mutluluk korkusu arasında ilişki vardır.
- H_0 : Öznel iyi oluş ve mutluluk korkusu oluş arasında ilişki yoktur.

Tablo 4.10: Öznel İyi Oluş ve Mutluluk Korkusu Korelasyon Analizi

		Mutluluk Korkusu
Öznel İyi Oluş	r	-,385**
	p	.000
	N	536

**p<.01

Öznel iyi oluş ve mutluluk korkusu arasında negatif yönde zayıf şiddette ilişki ($r = -.385$, $p = .000$, $p < .01$) olduğu saptanmıştır.

Öznel iyi oluşun mutluluk korkusu üzerindeki etkisini görebilmek amacı ile basit doğrusal regresyon analizi yapılmıştır. Analiz sonuçları tablo 4.11'de gösterildiği gibidir.

Tablo 4.11: Öznel İyi Oluş ve Mutluluk Korkusu Basit Regresyon Analizi

Değişken	B	Standart Hata	Beta	t	p	R	R²
Sabit*	3,728	,253		14,725	,000	,385	,148
Öznel İyi Oluş	-,318	,046	-,288	-6,938	,000		

*Sabit (Bağımlı Değişken)=Mutluluk Korkusu

Öznel iyi oluş değişkeninin mutluluk korkusu değişkenini yordama gücü incelenmiştir. Değişkenin mutluluk korkusundaki varyansın %14,8'ini açıkladığı görülmüştür ($F(1-534)=92.913$, $p=.000$, $p<.01$, $R^2=.148$, $R^2_{adjusted}=.147$). Öznel iyi oluş değişkeninin mutluluk korkusu değişkeni üzerinde etkisinin olduğu saptanmıştır. ($\beta = -.385$, $t = -9.639$, $p = .000$, $p < .01$)

Çıkan bu sonuçlara göre H_0 hipotezinin reddedildiği H_3 hipotezinin desteklendiği görülmüştür.

4.2.4. Beş faktör kişilik özelliklerinin mutluluk korkusunu yordayıcı etkisinde öznel iyi oluşun biçimlendirici rolü

Beş faktör kişilik özelliklerinin mutluluk korkusunu yordayıcı etkisinde öznel iyi oluşun biçimlendirici rolü tablo 4.12’de gösterildiği gibidir.

- H_4 : Beş faktör kişilik özelliklerinin mutluluk korkusunu yordayıcı etkisinde öznel iyi oluşun biçimlendirici rolü vardır.
- H_0 : Beş faktör kişilik özelliklerinin mutluluk korkusunu yordayıcı etkisinde öznel iyi oluşun biçimlendirici rolü yoktur.

Tablo 4.12: Beş Faktör Kişilik Özelliklerinin Mutluluk Korkusunu Yordayıcı Etkisinde Öznel İyi Oluşun Biçimlendirici Rolüne İlişkin Hiyerarşik Regresyon Analizi

Değişken	B	R	R ²	Beta	t	p	VIF	F
1.Adım								
Dışa Dönüklük	-5,594			-,156	-3,175	,002	1,477	
Bilinçli Sorumluluk	-3,907			-,090	-1,946	,052	1,324	
Deneyime Açıklık	-3,797	,371	,138	-,086	-1,710	,088	1,548	16,964
Uyumluluk	-3,498			-,068	-1,489	,137	1,269	
Duygusal Denge	5,069			,145	3,303	,001	1,185	
2.Adım								
Dışa Dönüklük	-3,536			-,098	-2,012	,045	1,549	
Bilinçli Sorumluluk	-1,191			-,028	-,590	,555	1,411	
Deneyime Açıklık	-2,584	,428	,184	-,058	-1,188	,235	1,564	19,817
Uyumluluk	-2,288			-,044	-,995	,320	1,281	
Duygusal Denge	3,403			,097	2,229	,026	1,235	
Öznel İyi Oluş	-5,964			-,261	-5,433	,000	1,491	

Tablo 4.12 (Devamı): Beş Faktör Kişilik Özelliklerinin Mutluluk Korkusunu Yordayıcı Etkisinde Öznel İyi Oluşun Biçimlendirici Rolüne İlişkin Hiyerarşik Regresyon Analizi

3. Adım									
Dışa Dönüklük	14,005			,390	1,537	,125	42,005		
Bilinçli Sorumluluk	8,651			,200	,816	,415	39,274		
Deneyime Açıklık	-29,896			-,676	-2,550	,011	45,887		
Uyumluluk	-10,695			-,207	-,864	,388	37,469		
Duygusal Denge	19,499			,558	2,206	,028	41,789		
Öznel İyi Oluş	-4,233	,446	,199	-,185	-,349	,727	183,617	11,803	
ED1	-3,348			-,850	-1,975	,049	121,043		
ED2	-1,788			-,444	-,911	,363	155,666		
ED3	5,122			1,211	2,357	,019	172,589		
ED4	1,550			,349	,677	,499	174,075		
ED5	-2,920			-,471	-1,815	,070	43,959		

Bağımlı Değişken: Mutluluk Korkusu

ED1=Dışa Dönüklük*Öznel İyi Oluş
ED3=Deneyime Açıklık*Öznel İyi Oluş
ED5=Duygusal Denge*Öznel İyi Oluş

ED2=Bilinçli Sorumluluk*Öznel İyi Oluş
ED4=Uyumluluk*Öznel İyi Oluş

Tablo incelendiğinde birinci modelde beş faktör kişilik özelliklerinden dışa dönüklük değişkeninin negatif yönde ($\beta=-,156$ $t=-3.175$, $p=.002$, $p<.01$), duygusal denge değişkeninin pozitif yönde ($\beta=.145$ $t=3.303$, $p=.001$, $p<.01$) istatistiksel olarak anlamlı şekilde mutluluk korkusunu etkilediği; deneyime açıklık, bilinçli sorumluluk ve uyumluluk değişkenlerin istatistiksel olarak anlamlı etkisinin olmadığı anlaşılmıştır. Sadece beş faktör kişilik özelliklerinin kullanıldığı birinci modelde mutluluk korkusu varyansının %13,8'inin açıklanabildiği bulunmuştur ($F(5-530)=16.964$, $p=.000$, $p<.01$, $R^2=.138$, $R^2_{adjusted}=.130$). Buna göre dışa dönük kişilik özelliğine sahip olmak mutluluk korkusu düzeyini azaltırken, duygusal denge kişilik özelliğine sahip olmak mutluluk korkusu düzeyini arttırmaktadır.

İkinci modelde beş faktör kişilik özellikleri kontrol edildiğinde öznel iyi oluşun negatif yönde ($\beta=-.261$ $t=-5.433$, $p=.000$, $p<.01$) istatistiksel olarak anlamlı şekilde mutluluk korkusunu etkilediği görülmektedir. Birinci modelde anlamlı etkisi olan dışa dönüklük ve duygusal denge değişkenlerin ikinci modelde de etkili olduğu; dışa

dönüklük değişkeninin negatif yönde ($\beta=-.098$ $t=-2,550$, $p=.011$, $p<.05$), duygusal denge değişkeninin pozitif yönde ($\beta=.097$ $t=2.229$, $p=.026$, $p<.05$) istatistiksel olarak anlamlı şekilde mutluluk korkusunu etkilediği görölmektedir. Deneyime açıklık, bilinçli sorumluluk ve uyumluluk değişkenlerin istatistiksel olarak anlamlı etkisinin olmadığı anlaşılmıştır. Mutluluk korkusu varyansının %18.4'ünün açıklanabildiği dolayısıyla da öznel iyi oluşun birinci modelin açıkladığı varyans düzeyine %4.6'lık katkı sağladığı anlaşılmaktadır ($F(6-529)=19.817$, $p=.000$, $p<.01$, $R^2=.184$, $R^2_{adjusted}=.174$). Buna göre dışa dönük kişilik özelliğine sahip olmak mutluluk korkusu düzeyini azaltmakta, duygusal denge kişilik özelliğine sahip olmak mutluluk korkusu düzeyini arttırmakta, öznel iyi oluş düzeyi arttığında mutluluk korkusu düzeyi azalmaktadır.

Üçüncü modelde beş faktör kişilik özellikleri ve öznel iyi oluş kontrol edildiğinde beş faktör kişilik özellikleri ve öznel iyi oluş puanlarının çarpımıyla elde edilen etkileşim değişkenlerinden ED1 değişkeninin negatif yönde ($\beta=-.850$ $t=-1.975$, $p=.049$, $p<.05$) ve ED3 değişkeninin pozitif yönde ($\beta=1.211$ $t=2.357$, $p=.019$, $p<.05$) istatistiksel olarak anlamlı şekilde mutluluk korkusunu etkilediği görölmektedir. Birinci ve ikinci modelde mutluluk korkusu üzerinde anlamlı etkisi olan duygusal denge değişkeninin üçüncü modelde de mutluluk korkusu üzerinde pozitif yönde ve istatistiksel olarak anlamlı etkisinin olduğu ($\beta=.558$ $t=2.206$, $p=.028$, $p<.05$); birinci ve ikinci modelde mutluluk korkusu üzerinde anlamlı etkisi olmayan deneyime açıklık değişkeninin üçüncü modelde negatif yönde ve istatistiksel olarak anlamlı şekilde mutluluk korkusunu etkilediği ($\beta=-.676$ $t=-2,012$, $p=.045$, $p<.05$) görölmektedir. Birinci ve ikinci modelde mutluluk korkusu üzerinde anlamlı etkisi olan dışa dönüklük değişkeninin üçüncü modelde anlamını yitirdiği; bilinçli sorumluluk, uyumluluk, öznel iyi oluş, ED2, ED4 ve ED5 değişkenlerinin mutluluk korkusu üzerinde istatistiksel olarak anlamlı etkisi olmadığı saptanmıştır. Mutluluk korkusu varyansının %19.9'ünün açıklanabildiği dolayısıyla da etkileşim değişkenlerinin ikinci modelin açıkladığı varyans düzeyine %1.5'lik katkı sağladığı anlaşılmaktadır ($F(11-524)=11.803$, $p=.000$, $p<.01$, $R^2=.199$, $R^2_{adjusted}=.182$).

Son model değerlendirildiğinde deneyime açıklık kişilik özelliğine sahip olmanın mutluluk korkusu düzeyini azalttığı, duygusal denge kişilik özelliğine sahip

olmanın mutluluk korkusu düzeyini arttırdığı, ED1 değişkeninin puanı arttıkça mutluluk korkusu düzeyinin azaldığı, ED3 değişkeninin puanı arttıkça mutluluk korkusu düzeyinin arttığı saptanmıştır.

4.3. Ek Bulgular

Bu bölümde araştırma hipotezleri içerisinde yer almayan demografik değişkenlerle araştırma modelinin diğer değişkenleri arasındaki ilişkilere bakılmıştır.

4.3.1. Cinsiyet

Değişkenlerin cinsiyete göre farklılıkları tablo 4.13’de gösterildiği gibidir.

Tablo 4.13: Katılımcıların Cinsiyetlerine Göre Beş Faktör Kişilik Özellikleri, Mutluluk Korkusu ve Öznel İyi Oluş Düzeyleri Arasındaki Farklılıklar

Değişken	Cinsiyet	n	$\bar{x}$	ss	t	df	p
Dışa Dönüklük	Kadın	333	3,4962	,59884	-,408	534	,683
	Erkek	203	3,5185	,63174			
Bilinçli Sorumluluk	Kadın	333	3,8999	,4876	-,349	534	,727
	Erkek	203	3,9157	,54057			
Deneyime Açıklık	Kadın	333	3,7069	,48803	,769	534	,442
	Erkek	203	3,6729	,5101			
Uyumluluk	Kadın	333	3,8639	,40771	,019	534	,985
	Erkek	203	3,8632	,45209			
Duygusal Denge	Kadın	333	2,8071	,6507	5,095	479,721	,000**
	Erkek	203	2,5388	,55202			
Öznel İyi Oluş	Kadın	333	5,3731	,97007	-1,762	534	,079
	Erkek	203	5,5234	,9376			
Mutluluk Korkusu	Kadın	333	72,95	20,622	-2,297	381,008	,022*
	Erkek	203	77,58	23,776			

*p<0.050, **p<0.010

Tablo 4.13 incelendiğinde dışa dönüklük, bilinçli sorumluluk, deneyime açıklık, uyumluluk, ve öznel iyi oluş değişkenlerinin cinsiyete göre anlamlı farklılık göstermediği tespit edilmiştir (p>0,050).

Duygusal denge puan ortalamasının cinsiyete göre anlamlı farklılık gösterdiği, kadınların duygusal denge puan ortalamalarının ($\bar{x}= 2,8071$) erkeklerin duygusal denge puan ortalamalarına ($\bar{x}=2,5388$) göre daha yüksek olduğu bulunmuştur (t(479,721)= 5.095 p=.000, p<.010).

Mutluluk korkusu puan ortalamasının cinsiyete göre anlamlı farklılık gösterdiği, erkeklerin mutluluk korkusu puan ortalamalarının ($\bar{x}=58,7488$) kadınların mutluluk korkusu puan ortalamalarına ($\bar{x}=54,7988$) göre daha yüksek olduğu bulunmuştur ($t(381,008)=-2.297$ $p=.022$, $p<.050$).

4.3.2. Yaş

Değişkenlerin yaş aralığına göre farklılıkları tablo 4.14’de gösterildiği gibidir.

Tablo 4.14: Katılımcıların Yaş Aralığına Göre Beş Faktör Kişilik Özellikleri, Mutluluk Korkusu ve Öznel İyi Oluş Düzeyleri Arasındaki Farklılıklar

Değişken	Yaş Ara.	n	$\bar{x}$	ss	Var.K.	df	F	p
Dışa Dönüklük	20-35	233	3,544	,57652	G.Ara	3	1,400	,242
	36-45	214	3,4422	,65873	G.İçi	532		
	46-55	71	3,5739	,55845	Top.	535		
	55 ve Ü.	18	3,4653	,63275				
	Toplam	536	3,5047	,61102				
Bilinçli Sorumluluk	20-35	233	3,856	,5315	G.Ara	3	2,247	,082
	36-45	214	3,9341	,49102	G.İçi	532		
	46-55	71	4,011	,49268	Top.	535		
	55 ve Ü.	18	3,8025	,37449				
	Toplam	536	3,9059	,50787				
Deneyime Açıklık	20-35	233	3,7021	,47989	G.Ara	3	1,874	,133
	36-45	214	3,6449	,54467	G.İçi	532		
	46-55	71	3,7958	,39476	Top.	535		
	55 ve Ü.	18	3,7722	,41132				
	Toplam	536	3,694	,49631				
Uyumluluk	20-35	233	3,8302	,44301	G.Ara	3	1,912	,127
	36-45	214	3,8671	,41767	G.İçi	532		
	46-55	71	3,9671	,36146	Top.	535		
	55 ve Ü.	18	3,8457	,46071				
	Toplam	536	3,8636	,42464				
Duyusal Denge	20-35	233	2,7623	,63083	G.Ara	3	3,917	,009**
	36-45	214	2,7202	,6204	G.İçi	532		
	46-55	71	2,5669	,64636	Top.	535		
	55 ve Ü.	18	2,3403	,42618				
	Toplam	536	2,7055	,62831				

Tablo 4.14 (Devamı): Katılımcıların Yaş Aralığına Göre Beş Faktör Kişilik Özellikleri, Mutluluk Korkusu ve Öznel İyi Oluş Düzeyleri Arasındaki Farklılıklar

Öznel İyi Oluş	20-35	233	5,4024	,97999	G.Ara	3	1,068	,362
	36-45	214	5,3914	,965	G.İçi	532		
	46-55	71	5,6021	,87813	Top.	535		
	55 ve Ü.	18	5,5694	,93169				
	Toplam	536	5,43	,95979				
Mutluluk K.	20-35	233	77,20	22,459	G.Ara	3	5,865	,001**
	36-45	214	75,58	23,016	G.İçi	532		
	46-55	71	65,90	15,073	Top.	535		
	55 ve Ü.	18	66,72	15,461				
	Toplam	536	74,71	21,964				

**p<0.010

Tablo 4.14 incelendiğinde dışa dönüklük, bilinçli sorumluluk, deneyime açıklık, uyumluluk ve öznel iyi oluşun yaş aralığına göre anlamlı farklılık göstermediği saptanmıştır (p>0,050).

Duyusal denge ortalama puanının yaş aralığına göre anlamlı farklılık gösterdiği, en yüksek duygusal denge puan ortalamalarının 20-35 yaş aralığında ($\bar{x}$ =2,7623), en düşük duygusal denge puan ortalamalarının 55 ve üstü yaş aralığında ($\bar{x}$ =2.3403) olduğu saptanmıştır. (F(3-532)=3.917; p=.009, p<.010)

Mutluluk korkusu toplam puanının yaş aralığına göre anlamlı farklılık gösterdiği, en yüksek mutluluk korkusu puan ortalamalarının 20-35 yaş aralığında ($\bar{x}$ =75,58), en düşük mutluluk korkusu puan ortalamalarının 46-55 yaş aralığında ($\bar{x}$ =65,90) olduğu saptanmıştır. (F(3-532)=5.865; p=.001, p<.010)

Anlamlı çıkan sonuçlar arasındaki farkı tespit etmek için post-hoc testleri yapılmıştır.

Tablo 4.15: Duygusal Denge ve Mutluluk Korkusu Puanlarının Yaş Aralığı Düzeylerinin LSD Testi ile Karşılaştırılması

	(I) Yaş	(J) Yaş	Ortalama Farkı(I-J)	Standart Hata	p
Duygusal Denge	20-35 Yaş	36-45 Yaş	,04213	,05901	,476
		46-55 Yaş	,19544	,08448	,021*
		55+ Yaş	,42206	,15247	,006*
	36-45 Yaş	20-35 Yaş	-,04213	,05901	,476
		46-55 Yaş	,15331	,08536	,073
		55+ Yaş	,37993	,15295	,013*
	46-55 Yaş	20-35 Yaş	-,19544	,08448	,021*
		36-45 Yaş	-,15331	,08536	,073
		55+ Yaş	,22662	,16447	,169
	55+ Yaş	20-35 Yaş	-,42206	,15247	,006*
		36-45 Yaş	-,37993	,15295	,013*
		46-55 Yaş	-,22662	,16447	,169
Mutluluk Korkusu	20-35 Yaş	36-45 Yaş	1,613	2,154	,877
		46-55 Yaş	11,296	2,316	,000**
		55+ Yaş	10,475	3,930	,062
	36-45 Yaş	20-35 Yaş	-1,613	2,154	,877
		46-55 Yaş	9,683	2,382	,000**
		55+ Yaş	8,862	3,969	,143
	46-55 Yaş	20-35 Yaş	-11,296	2,316	,000**
		36-45 Yaş	-9,683	2,382	,000**
		55+ Yaş	-,821	4,060	,997
	55+ Yaş	20-35 Yaş	-10,475	3,930	,062
		36-45 Yaş	-8,862	3,969	,143
		46-55 Yaş	,821	4,060	,997

*p<.05; **p<.001

Duygusal denge ve mutluluk korkusu puanlarının yaş aralığına göre hangi alt gruplar arasında farklılaştığını belirlemek üzere yapılan tek yönlü varyans analizi sonrası Post Hoc LSD testi uygulanmıştır. Buna göre duygusal denge puanları için yaş aralığı 20-35 olanların, 36-45 olanlar ile arasında anlamlı farklılık görülmezken ($p>.05$), 46-55 olanlar ve 55+ olanlar ile arasında anlamlı farklılık görülmüştür ($p<.05$) 20-35 yaş olanların duygusal denge puanlarının diğer yaş gruplarına göre daha fazla olduğu saptanmıştır. Mutluluk korkusu puanları için yaş aralığı 46-55 olanların 55+ yaş olanlar ile arasında anlamlı farklılık görülmezken ($p>.05$), 20-35 olanlar ve 36-45 olanlar ile arasında anlamlı farklılık görülmüştür ($p<.05$) 20-35 yaş olanların mutluluk korkusu puanlarının diğer yaş gruplarına göre daha fazla olduğu saptanmıştır.

4.3.3. Eğitim durumu

Değişkenlerin eğitim durumuna göre farklılıkları tablo 4.16’da gösterildiği gibidir.

Tablo 4.16: Katılımcıların Eğitim Durumuna Göre Beş Faktör Kişilik Özellikleri, Mutluluk Korkusu ve Öznel İyi Oluş Düzeyleri Arasındaki Farklılıklar

Değişken	Eğitim Durumu	n	$\bar{x}$	ss	Var.K.	df	F	p
Dışa Dönüklük	Lise ve A.	97	3,5528	,52442	G.Ara	2	1,448	,227
	Lisans	306	3,4653	,61925	G.İçi	533		
	YL ve Ü.	133	3,5602	,64707	Top.	535		
	Toplam	536	3,5047	,61102				
Bilinçli Sorumluluk	Lise ve A.	97	3,9255	,50326	G.Ara	2	1,781	,169
	Lisans	306	3,8722	,51314	G.İçi	533		
	YL ve Ü.	133	3,9691	,49584	Top.	535		
	Toplam	536	3,9059	,50787				
Deneyime Açıklık	Lise ve A.	97	3,6454	,47215	G.Ara	2	2,301	,101
	Lisans	306	3,6758	,48728	G.İçi	533		
	YL ve Ü.	133	3,7714	,52823	Top.	535		
	Toplam	536	3,6940	,49631				
Uyumluluk	Lise ve A.	97	3,8648	,42256	G.Ara	2	,220	,803
	Lisans	306	3,8722	,4257	G.İçi	533		
	YL ve Ü.	133	3,8429	,42621	Top.	535		
	Toplam	536	3,8636	,42464				
Duygusal Denge	Lise ve A.	97	2,8222	,62704	G.Ara	2	3,149	,044*
	Lisans	306	2,7087	,62371	G.İçi	533		
	YL ve Ü.	133	2,6128	,62969	Top.	535		
	Toplam	536	2,7055	,62831				
Öznel İyi Oluş	Lise ve A.	97	5,3544	,99194	G.Ara	2	5,319	,005**
	Lisans	306	5,3525	,94617	G.İçi	533		
	YL ve Ü.	133	5,6635	,9362	Top.	535		
	Toplam	536	5,4300	,95979				
Mutluluk K.	Lise ve A.	97	77,20	22,069	G.Ara	2	,772	,463
	Lisans	306	74,26	21,794	G.İçi	533		
	YL ve Ü.	133	73,92	22,313	Top.	535		
	Toplam	536	74,71	21,964				

*p<0.050, **p<0.010

Tablo 4.16 incelendiğinde dışa dönüklük, bilinçli sorumluluk, deneyime açıklık, uyumluluk ve mutluluk korkusu değişkenlerinin eğitim durumuna göre anlamlı farklılık göstermediği saptanmıştır (p>0,050).

Duygusal denge ortalama puanının eğitim durumuna göre anlamlı farklılık gösterdiği, en yüksek duygusal denge puan ortalamalarının eğitim düzeyi lise ve altı olanlarda ($\bar{x}$ =2,8222), en düşük duygusal denge puan ortalamalarının eğitim düzeyi

yüksek lisans ve üzeri olanlarda ($\bar{x}=2.6128$) olduğu saptanmıştır. ($F(2-533)=3.149$; $p=.044$, $p<.050$).

Öznel iyi oluş ortalama puanının eğitim durumuna göre anlamlı farklılık gösterdiği, en yüksek öznel iyi oluş puan ortalamalarının eğitim düzeyi yüksek lisans ve üzeri olanlarda ($\bar{x}=5,6635$), en düşük öznel iyi oluş puan ortalamalarının eğitim düzeyi lisans olanlarda ($\bar{x}=5.3525$) olduğu saptanmıştır. ($F(2-533)=3.149$; $p=.005$, $p<.010$).

Anlamlı çıkan sonuçlar arasındaki farkı tespit etmek için post-hoc testleri yapılmıştır.

Tablo 4.17: Duygusal Denge ve Öznel İyi Oluş Puanlarının Eğitim Düzeylerinin LSD Testi ile Karşılaştırılması

	(I) Eğitim	(J) Eğitim	Ortalama Farkı(I-J)	Standart Hata	p
Duygusal Denge	Lise ve Altı	Üniversite	,11342	,07292	,120
		YL ve Ü.	,20938*	,08356	,013*
	Üniversite	Lise ve Altı	-,11342	,07292	,120
		YL ve Ü.	,09596	,06500	,140
	YL ve Ü.	Lise ve Altı	-,20938*	,08356	,013*
		Üniversite	-,09596	,06500	,140
Öznel İyi Oluş	Lise ve Altı	Üniversite	,00185	,11094	,987
		YL ve Ü.	-,30915	,12713	,015*
	Üniversite	Lise ve Altı	-,00185	,11094	,987
		YL ve Ü.	-,31100	,09889	,002*
	YL ve Ü.	Lise ve Altı	,30915	,12713	,015*
		Üniversite	,31100	,09889	,002*

Duygusal denge ve öznel iyi oluş puanlarının eğitim düzeyine göre hangi alt gruplar arasında farklılaştığını belirlemek üzere yapılan tek yönlü varyans analizi sonrası Post Hoc LSD testi uygulanmıştır. Buna göre duygusal denge puanları için eğitim düzeyi lise ve altı olanların üniversite olanlar ile arasında anlamlı farklılık görülmezken ($p>.05$), yüksek lisans ve üzeri olanlar ile arasında anlamlı farklılık görülmüştür ($p<.05$) Eğitim düzeyi lise ve altı olanların duygusal denge puanlarının diğer diğer eğitim düzeylerine göre daha fazla olduğu saptanmıştır. Öznel iyi oluş puanları için eğitim düzeyi yüksek lisans ve üzeri olanların lise ve altı olanlar ve üniversite olanlar arasında anlamlı farklılık görülmüştür ($p<.05$) Eğitim düzeyi

yüksek lisans ve üzeri olanların öznel iyi oluş puanlarının diğer eğitim düzeylerine göre daha fazla olduğu saptanmıştır.

4.3.4. Medeni durum

Değişkenlerin medeni duruma göre farklılıkları tablo 4.18’de gösterildiği gibidir.

Tablo 4.18: Katılımcıların Medeni Durumuna Göre Beş Faktör Kişilik Özellikleri, Mutluluk Korkusu ve Öznel İyi Oluş Düzeyleri Arasındaki Farklılıklar

Değişken	Medeni Durum	n	$\bar{x}$	ss	Var.K.	df	F	p
Dışa Dönüklük	Bekar	127	3,4685	,5924	G.Ara	2	,383	,682
	Evli	368	3,5115	,62418	G.İçi	533		
	Boşanmış	41	3,5549	,55343	Top.	535		
	Toplam	536	3,5047	,61102				
Bilinçli Sorumluluk	Bekar	127	3,7909	,54999	G.Ara	2	4,323	,014*
	Evli	368	3,9408	,49131	G.İçi	533		
	Boşanmış	41	3,9485	,47668	Top.	535		
	Toplam	536	3,9059	,50787				
Deneyime Açıklık	Bekar	127	3,7630	,48137	G.Ara	2	2,854	,059
	Evli	368	3,6598	,504	G.İçi	533		
	Boşanmış	41	3,7878	,4462	Top.	535		
	Toplam	536	3,6940	,49631				
Uyumluluk	Bekar	127	3,7585	,41387	G.Ara	2	5,762	,003
	Evli	368	3,9037	,41954	G.İçi	533		
	Boşanmış	41	3,8293	,45413	Top.	535		
	Toplam	536	3,8636	,42464				
Duygusal Denge	Bekar	127	2,7972	,61398	G.Ara	2	2,092	,124
	Evli	368	2,6688	,61962	G.İçi	533		
	Boşanmış	41	2,7500	,72726	Top.	535		
	Toplam	536	2,7055	,62831				
Öznel İyi Oluş	Bekar	127	5,2736	,8979	G.Ara	2	2,272	,104
	Evli	368	5,4837	,97848	G.İçi	533		
	Boşanmış	41	5,4329	,94501	Top.	535		
	Toplam	536	5,4300	,95979				
Mutluluk Korkusu	Bekar	127	77,58	23,358	G.Ara	2	3,803	,023*
	Evli	368	74,60	21,453	G.İçi	533		
	Boşanmış	41	66,78	20,498	Top.	535		
	Toplam	536	74,71	21,964				

*p<0.050

Tablo 4.18 incelendiğinde dışa dönüklük, deneyime açıklık ve uyumluluk değişkenlerinin medeni duruma göre anlamlı farklılık göstermediği saptanmıştır (p>0,050).

Bilinçli sorumluluk ortalama puanının medeni duruma göre anlamlı farklılık gösterdiği, en yüksek bilinçli sorumluluk puan ortalamalarının boşanmış olanlarda

($\bar{x}$ =3,9485), en düşük bilinçli sorumluluk puan ortalamalarının bekar olanlarda ($\bar{x}$ =3,7909) olduğu saptanmıştır. (F(2-533)=4.323; p=.014, p<.050)

Uyumluluk ortalama puanının medeni duruma göre anlamlı farklılık gösterdiği, en yüksek uyumluluk puan ortalamalarının evli olanlarda ($\bar{x}$ =3,9037), en düşük bilinçli sorumluluk puan ortalamalarının bekar olanlarda ($\bar{x}$ =3,7585) olduğu saptanmıştır. (F(2-533)=5,762; p=.003, p<.050)

Mutluluk korkusu ortalama puanının medeni duruma göre anlamlı farklılık gösterdiği, en yüksek mutluluk korkusu puan ortalamalarının bekar olanlarda ($\bar{x}$ =77,58), en düşük mutluluk korkusu puan ortalamalarının boşanmış olanlarda ($\bar{x}$ =66,78) olduğu saptanmıştır. (F(2-533)=3.803; p=.023, p<.050)

Anlamlı çıkan sonuçlar arasındaki farkı tespit etmek için post-hoc testleri yapılmıştır.

Tablo 4.19: Sorumluluk, Uyumluluk ve Mutluluk Korkusu Puanlarının Medeni Duruma Göre LSD Testi ile Karşılaştırılması

	(I) Medeni	(J) Medeni	Ortalama Farkı(I-J)	Standart Hata	p
Bilinçli Sorumluluk	Bekar	Evli	-,14992*	,05195	,004*
		Boşanmış	-,15761	,09066	,083
	Evli	Bekar	,14992*	,05195	,004*
		Boşanmış	-,00769	,08310	,926
	Boşanmış	Bekar	,15761	,09066	,083
		Evli	,00769	,08310	,926
Uyumluluk	Bekar	Evli	-,14515*	,04332	,001*
		Boşanmış	-,07074	,07561	,350
	Evli	Bekar	,14515*	,04332	,001*
		Boşanmış	,07442	,06930	,283
	Boşanmış	Bekar	,07074	,07561	,350
		Evli	-,07442	,06930	,283
Mutluluk Korkusu	Bekar	Evli	2,988	2,249	,185
		Boşanmış	10,802*	3,925	,006*
	Evli	Bekar	-2,988	2,249	,185
		Boşanmış	7,815*	3,597	,030*
	Boşanmış	Bekar	-10,802*	3,925	,006*
		Evli	-7,815*	3,597	,030*

*p<0.05

Bilinçli sorumluluk, uyumluluk ve mutluluk korkusu puanlarının medeni duruma göre hangi alt gruplar arasında farklılaştığını belirlemek üzere yapılan tek

yönlü varyans analizi sonrası Post Hoc LSD testi uygulanmıştır. Buna göre bilinçli sorumluluk puanları için bekar olanların boşanmış olanlar ile arasında anlamlı farklılık görülmezken ($p > .05$), evli olanlar arasında anlamlı farklılık görülmüştür ($p < .05$) Evli olanların bilinçli sorumluluk puanlarının diğerlerine göre daha fazla olduğu saptanmıştır. Uyumluluk puanları için evli olanların boşanmış olanlar ile arasında anlamlı farklılık görülmezken ($p > .05$), bekar olanlar ile arasında anlamlı farklılık görülmüştür ($p < .05$) Evli olanların uyumluluk puanlarının diğerlerine göre daha fazla olduğu saptanmıştır. Mutluluk korkusu puanları için boşanmış olanların bekar olanlar ve evli olanlar ile arasında anlamlı farklılık görülmüştür ($p < .05$). Bekar olanların mutluluk korkusu puanlarının diğerlerine göre daha fazla olduğu saptanmıştır.

4.3.5. Gelir durumu

Değişkenlerin gelir durumuna göre farklılıkları tablo 4.20’de gösterildiği gibidir.

Tablo 4.20: Katılımcıların Gelir Durumuna Göre Beş Faktör Kişilik Özellikleri, Mutluluk Korkusu ve Öznel İyi Oluş Düzeyleri Arasındaki Farklılıklar

Değişken	Gelir D.	n	$\bar{x}$	ss	Var.K	df	F	p
Dışa Dönüklük	Asgari Ü	81	3,5201	,63012	G.Ara	4	2,785	,026*
	3000-4500	129	3,5252	,60361	G.İçi	531		
	4501-6000	121	3,4938	,61149	Top.	535		
	6001-8000	108	3,3600	,56595				
	8001 ve Ü.	97	3,6392	,62990				
	Toplam	536	3,5047	,61102				
Bilinçli Sorumluluk	Asgari Ü	81	3,8903	,60259	G.Ara	4	1,256	,286
	3000-4500	129	3,8579	,50613	G.İçi	531		
	4501-6000	121	3,9036	,44141	Top.	535		
	6001-8000	108	3,8889	,47627				
	8001 ve Ü.	97	4,0046	,53237				
	Toplam	536	3,9059	,50787				
Deneyime Açıklık	Asgari Ü	81	3,7383	,46706	G.Ara	4	1,059	,376
	3000-4500	129	3,7178	,4759	G.İçi	531		
	4501-6000	121	3,6917	,50885	Top.	535		
	6001-8000	108	3,6111	,47583				
	8001 ve Ü.	97	3,7206	,54961				
	Toplam	536	3,694	,49631				
Uyumluluk	Asgari Ü	81	3,8793	,45174	G.Ara	4	1,165	,325
	3000-4500	129	3,863	,40742	G.İçi	531		
	4501-6000	121	3,8411	,43952	Top.	535		
	6001-8000	108	3,8138	,42584				
	8001 ve Ü.	97	3,9347	,4015				
	Toplam	536	3,8636	,42464				

Tablo 4.20 (Devamı): Katılımcıların Gelir Durumuna Göre Beş Faktör Kişilik Özellikleri, Mutluluk Korkusu ve Öznel İyi Oluş Düzeyleri Arasındaki Farklılıklar

Duygusal Denge	Asgari Ü	81	2,8380	,71901	G.Ara	4	4,381	,002**
	3000-4500	129	2,7946	,62281	G.İçi	531		
	4501-6000	121	2,5754	,56377	Top.	535		
	6001-8000	108	2,7685	,63825				
	8001 ve Ü.	97	2,5683	,57481				
	Toplam	536	2,7055	,62831				
Öznel İyi Oluş	Asgari Ü	81	5,3534	1,02599	G.Ara	4	1,284	,275
	3000-4500	129	5,3624	,99398	G.İçi	531		
	4501-6000	121	5,3905	,86491	Top.	535		
	6001-8000	108	5,4433	,98193				
	8001 ve Ü.	97	5,6186	,93826				
	Toplam	536	5,43	,95979				
Mutluluk K.	Asgari Ü	81	76,74	22,163	G.Ara	4	1,193	,313
	3000-4500	129	76,77	23,571	G.İçi	531		
	4501-6000	121	71,83	20,310	Top.	535		
	6001-8000	108	75,59	22,983				
	8001 ve Ü.	97	72,86	20,247				
	Toplam	536	74,71	21,964				

*p<0.050, **p<0.010

Tablo 4.20 incelendiğinde deneyime açıklık, bilinçli sorumluluk, uyumluluk, öznel iyi oluş ve mutluluk korkusu değişkenlerinin gelir durumuna göre anlamlı farklılık göstermediği saptanmıştır (p>0,050).

Dışa dönüklük ortalama puanının gelir durumuna göre anlamlı farklılık gösterdiği, en yüksek dışa dönüklük puan ortalamalarının geliri 8001 TL ve üstü olanlarda ($\bar{x}$ =3,7206), en düşük dışa dönüklük ortalamalarının geliri 6001-8000 TL arası olanlarda ($\bar{x}$ =3,3600) olduğu saptanmıştır. (F(4-531)=2.785; p=.026, p<.050)

Duygusal denge ortalama puanının gelir durumuna göre anlamlı farklılık gösterdiği, en yüksek duygusal denge puan ortalamalarının geliri asgari ücret ve altı olanlarda ($\bar{x}$ =2,8380), en düşük duygusal denge ortalamalarının geliri 8001 TL ve üstü olanlarda ($\bar{x}$ =2,5683) olduğu saptanmıştır. (F(4-531)=4.381; p=.002, p<.010)

Anlamlı çıkan sonuçlar arasındaki farkı tespit etmek için post-hoc testleri yapılmıştır.

Tablo 4.21: Dışa Dönüklük ve Duygusal Denge Puanlarının Gelir Durumuna Göre LSD Testi ile Karşılaştırılması

	(I) Gelir	(J) Gelir	Ortalama Farkı (I-J)	Standart Hata	p	
Dışa Dönüklük	Asgari Ü. ve A.	3000-4500	-,00513	,08605	,952	
		4501-6000	,02626	,08714	,763	
		6001-8000	,16011	,08922	,073	
		8001 ve Ü.	-,11911	,09136	,193	
	3000-4500	Asgari ve A.	3000-4500	,00513	,08605	,952
			4501-6000	,03139	,07682	,683
			6001-8000	,16524*	,07917	,037*
			8001 ve Ü.	-,11398	,08157	,163
	4501-6000	Asgari ve A.	3000-4500	-,02626	,08714	,763
			3000-4500	-,03139	,07682	,683
			6001-8000	,13385	,08035	,096
			8001 ve Ü.	-,14537	,08272	,079
	6001-8000	Asgari ve A.	3000-4500	-,16011	,08922	,073
			3000-4500	-,16524*	,07917	,037*
			4501-6000	-,13385	,08035	,096
			8001 ve Ü.	-,27922*	,08491	,001*
8001 ve Ü.	Asgari ve A.	3000-4500	,11911	,09136	,193	
		3000-4500	,11398	,08137	,163	
		4501-6000	,14537	,08272	,079	
		6001-8000	,27922*	,08491	,001*	
Duygusal Denge	Asgari Ü. ve Altı	3000-4500	,04339	,08797	,622	
		4501-6000	,26255	,08908	,003*	
		6001-8000	,06944	,09121	,447	
		8001 ve Ü.	,26966	,09340	,004*	
	3000-4500	Asgari ve A.	3000-4500	-,04339	,08797	,622
			4501-6000	,21916*	,07853	,005*
			6001-8000	,02606	,08093	,748
			8001 ve Ü.	,22627*	,08339	,007*
	4501-6000	Asgari ve A.	3000-4500	-,26255*	,08908	,003*
			3000-4500	-,21916*	,07853	,005*
			6001-8000	-,19311*	,08214	,019*
			8001 ve Ü.	,00711	,08457	,933
	6001-8000	Asgari ve A.	3000-4500	-,06944	,09121	,447
			3000-4500	-,02606	,08093	,748
			4501-6000	,19311*	,08214	,019*
			8001 ve Ü.	,20022*	,08680	,021*
8001 ve Ü.	Asgari ve A.	3000-4500	-,26966*	,09340	,004*	
		3000-4500	-,22627*	,08339	,007*	
		4501-6000	-,00711	,08457	,933	
		6001-8000	-,20022*	,08680	,021*	

*p<0.050

Dışa dönüklük ve duygusal denge puanlarının gelir durumuna göre hangi alt gruplar arasında farklılaştığını belirlemek üzere yapılan tek yönlü varyans analizi sonrası Post Hoc LSD testi uygulanmıştır. Buna göre dışa dönüklük puanları için 6001-8000 arası gelire sahip olanların 3000-4500 arası ve 8001 ve üstü gelire sahip

olanlarla arasında anlamlı farklılık görülmüştür ($p<.05$) 8001 ve üstü gelire sahip olanların dışa dönüklük puanlarının diğerlerine göre daha fazla olduğu saptanmıştır. Duygusal denge puanları için asgari ücret ve altı gelire sahip olanların 4500-6000 arası ve 8001 ve üstü gelire sahip olanlarla arasında anlamlı farklılık görülmüştür ($p<.05$) Asgari ücret ve altı gelire sahip olanların duygusal denge puanlarının diğerlerine göre daha fazla olduğu saptanmıştır.

4.3.6. Çocuk sahibi olma

Değişkenlerin çocuk sahibi olma durumuna göre farklılıkları tablo 4.22’de gösterildiği gibidir.

Tablo 4.22: Katılımcıların Çocuk Sahibi Olma Durumuna Göre Beş Faktör Kişilik Özellikleri, Mutluluk Korkusu ve Öznel İyi Oluş Düzeyleri Arasındaki Farklılıklar

Değişken	Çocuk	n	$\bar{x}$	ss	t	df	p																																																																				
Dışa Dönüklük	Var	361	3,4865	,60635	-,989	534	,323																																																																				
	Yok	175	3,5421	,62061				Bilinçli Sorumluluk	Var	361	3,9412	,48609	2,233	312,003	0,26*	Yok	175	3,8330	,54431	Deneyime Açıklık	Var	361	3,6604	,50123	-2,297	358,210	,022*	Yok	175	3,7634	,47998	Uyumluluk	Var	361	3,8827	,42491	1,500	534	,134	Yok	175	3,8241	,42256	Duygusal Denge	Var	361	2,6756	,62302	-1,585	534	,114	Yok	175	2,7671	,63644	Öznel İyi Oluş	Var	361	5,4692	,98714	1,357	534	,175	Yok	175	5,3493	,89812	Mutluluk Korkusu	Var	361	73,59	20,964	-1,696	534	,543
Bilinçli Sorumluluk	Var	361	3,9412	,48609	2,233	312,003	0,26*																																																																				
	Yok	175	3,8330	,54431				Deneyime Açıklık	Var	361	3,6604	,50123	-2,297	358,210	,022*	Yok	175	3,7634	,47998	Uyumluluk	Var	361	3,8827	,42491	1,500	534	,134	Yok	175	3,8241	,42256	Duygusal Denge	Var	361	2,6756	,62302	-1,585	534	,114	Yok	175	2,7671	,63644	Öznel İyi Oluş	Var	361	5,4692	,98714	1,357	534	,175	Yok	175	5,3493	,89812	Mutluluk Korkusu	Var	361	73,59	20,964	-1,696	534	,543	Yok	175	77,01	23,792								
Deneyime Açıklık	Var	361	3,6604	,50123	-2,297	358,210	,022*																																																																				
	Yok	175	3,7634	,47998				Uyumluluk	Var	361	3,8827	,42491	1,500	534	,134	Yok	175	3,8241	,42256	Duygusal Denge	Var	361	2,6756	,62302	-1,585	534	,114	Yok	175	2,7671	,63644	Öznel İyi Oluş	Var	361	5,4692	,98714	1,357	534	,175	Yok	175	5,3493	,89812	Mutluluk Korkusu	Var	361	73,59	20,964	-1,696	534	,543	Yok	175	77,01	23,792																				
Uyumluluk	Var	361	3,8827	,42491	1,500	534	,134																																																																				
	Yok	175	3,8241	,42256				Duygusal Denge	Var	361	2,6756	,62302	-1,585	534	,114	Yok	175	2,7671	,63644	Öznel İyi Oluş	Var	361	5,4692	,98714	1,357	534	,175	Yok	175	5,3493	,89812	Mutluluk Korkusu	Var	361	73,59	20,964	-1,696	534	,543	Yok	175	77,01	23,792																																
Duygusal Denge	Var	361	2,6756	,62302	-1,585	534	,114																																																																				
	Yok	175	2,7671	,63644				Öznel İyi Oluş	Var	361	5,4692	,98714	1,357	534	,175	Yok	175	5,3493	,89812	Mutluluk Korkusu	Var	361	73,59	20,964	-1,696	534	,543	Yok	175	77,01	23,792																																												
Öznel İyi Oluş	Var	361	5,4692	,98714	1,357	534	,175																																																																				
	Yok	175	5,3493	,89812				Mutluluk Korkusu	Var	361	73,59	20,964	-1,696	534	,543	Yok	175	77,01	23,792																																																								
Mutluluk Korkusu	Var	361	73,59	20,964	-1,696	534	,543																																																																				
	Yok	175	77,01	23,792																																																																							

* $p<.050$

Tablo 4.22 incelendiğinde dışa dönüklük, uyumluluk, duygusal denge öznel iyi oluş, ve mutluluk korkusu değişkenlerinin çocuk sahibi olma durumuna göre anlamlı farklılık göstermediği saptanmıştır ($p>0,050$).

Bilinçli sorumluluk puan ortalamasının çocuk sahibi olma durumuna göre anlamlı farklılık gösterdiği, çocuk sahibi olanların bilinçli sorumluluk puan ortalamalarının ($\bar{x}= 3,9412$) çocuk sahibi olmayanların bilinçli sorumluluk puan ortalamalarına ($\bar{x}=3,8330$) göre daha yüksek olduğu bulunmuştur ($t(312,003)= 2.233$ $p=.026$, $p<.050$).

Deneyime açıklık puan ortalamasının çocuk sahibi olma durumuna göre anlamlı farklılık gösterdiği, çocuk sahibi olmayanların deneyime açıklık puan ortalamalarının ($\bar{x}= 3,7634$) çocuk sahibi olanların deneyime açıklık puan ortalamalarına ($\bar{x}=3,6604$) göre daha yüksek olduğu bulunmuştur ($t(358,210)= -2.297$ $p=.022$, $p<.050$).

4. TARTIŞMA VE SONUÇ

Bu çalışma kapsamında Beş Faktör Kişilik Özelliklerine Göre Mutluluk Korkusunda Öznel İyi Oluşun Biçimlendirici Rolü incelenmesi amaçlanmıştır. İkincil olarak beş faktör özellikleri ile mutluluk korkusu ve öznel iyi oluş arasındaki ilişki incelenmiştir. Ek olarak demografik değişkenlerle araştırma modelinin diğer değişkenleri arasındaki ilişkilere bakılmıştır.

Bu bölümde araştırmanın amaçları doğrultusunda yapılan ve bulgular bölümünde sunulan analizlerin sonuçları değerlendirilerek, literatüre bağlı bir şekilde tartışılacaktır.

1) Beş faktör kişilik özellikleri olarak tanımlanan dışa dönüklük, bilinçli sorumluluk, deneyime açıklık, uyumluluk ve duygusal denge ile mutluluk korkusu arasındaki ilişki vardır. Araştırmanın ilk hipotezi kapsamında yapılan analizler sonucunda elde edilen veriler şunlardır:

Dışa dönüklük ve mutluluk korkusu arasında negatif yönlü zayıf şiddette ilişki olduğu, bilinçli sorumluluk ve mutluluk korkusu arasında negatif yönlü zayıf şiddette ilişki olduğu, deneyime açıklık ve mutluluk korkusu arasında negatif yönlü zayıf şiddette olduğu, uyumluluk ve mutluluk korkusu arasında negatif yönlü çok zayıf şiddette olduğu, duygusal denge ve mutluluk korkusu arasında pozitif yönlü zayıf şiddette ilişki olduğu saptanmıştır.

Çıkan bu sonuçlara göre H_0 hipotezinin reddedildiği H_1 hipotezinin desteklendiği görülmektedir. Beş faktör kişilik özellikleri ve mutluluk korkusu arasında ilişki vardır.

2) Beş faktör kişilik özellikleri olarak tanımlanan dışa dönüklük, bilinçli sorumluluk, deneyime açıklık, uyumluluk ve duygusal denge ile öznel iyi oluş arasındaki ilişki vardır. Araştırmanın ikinci hipotezi kapsamında yapılan analizler sonucunda elde edilen veriler şunlardır:

Dışa dönüklük ve öznel iyi oluş arasında pozitif yönlü orta şiddette olduğu, bilinçli sorumluluk ve öznel iyi oluş arasında pozitif yönlü orta şiddette bir ilişki olduğu, deneyime açıklık ve öznel iyi oluş arasında pozitif yönlü zayıf şiddette ilişki olduğu, uyumluluk ve öznel iyi oluş arasında pozitif yönlü zayıf şiddette ilişki olduğu, duygusal denge ve öznel iyi oluş arasında negatif yönlü zayıf şiddette ilişki olduğu saptanmıştır.

Araştırmamızda çıkan bu sonuçlara göre H_0 hipotezinin reddedildiği H_2 hipotezinin desteklendiği görülmüştür. Beş faktör kişilik özellikleri ve öznel iyi oluş arasında ilişki vardır.

Yaptığımız bu araştırmada çıkan sonuçlar, konuyla ilgili benzer araştırma sonuçlarıyla örtüşmektedir. Farklı kültürler üzerinde yapılmış araştırmalarda öznel iyi oluşu en iyi yordayan kişilik özelliklerinin duygusal denge ve dışadönüklük olduğu görülmüştür. Bilinçli sorumluluk, uyumluluk ve deneyime açıklık kişilik özelliklerinin ise öznel iyi oluşla daha düşük düzeyde ilişkili olduğuna yönelik sonuçlar elde edilmiştir (DeNeve & Cooper, 1998; Eryılmaz & Öğülmüş, 2010; Francis, Katz, Yablon, & Robbins, 2004; Furnham & Cheng, Personality and happiness., 1997; Furnham & Petrides, 2003; Hřebíčková, Blatný, & Jelínek, 2010; Lu & Hu, 2005; Lucas & Fujita, 2000). Dışadönüklük kişilik özelliğine sahip olan bireyler sosyal, insanlarla olmaktan keyif alan ve konuşkan insanlardır (Benet-Martínez & John, 1998; Somer, Korkmaz, & Tatar, 2002; Tkach, 2006). Literatür incelendiğinde sosyal zekâsı yüksek, kişilerarası ve sosyal ilişkilerinde başarılı olan girişken kişilerin mutluluk düzeylerinin yüksek olduğuna yönelik bulgular yer almaktadır (Argyle & Lu, 1990; Hooda, Sharma, & Yadava, 2009). Bu açıdan incelendiğinde dışadönüklük özelliği olan bireylerin derin ve doyum oranı yüksek kişilerarası ilişkiler yaşamalarının öznel iyi oluşa pozitif yönde etkide bulunduğu görülebilir. Dışadönük kişilik özelliğine sahip bireylerin olumlu pozitif duygulara

sahip olduğu ve yaşama pozitif bakmaya yönelik oldukları belirtilmektedir (Fujita, 1991; Lucas & Fujita, 2000).

3) znel iyi oluş ve mutluluk korkusu arasındaki ilişki vardır. Araştırmanın çnc hipotezi kapsamında yapılan analizler sonucunda elde edilen veriler şunlardır:

Öznel iyi oluş ve mutluluk korkusu arasında negatif yönde zayıf şiddette ilişki olduğu saptanmıştır. Araştırmada çıkan sonuçlara göre H_0 hipotezinin reddedildiği H_3 hipotezinin desteklendiği görülmüştür. Öznel iyi oluş ve mutluluk korkusu arasında ilişki vardır.

Yapılan literatür araştırmalarında beklenildiği gibi mutluluk korkusunun öznel iyi oluş üzerinde etkili olduğu söylenebilir. Elde edilen bu bulgular ile daha önce mutluluk korkusu zerine İnan kültüründe yapılmış olan araştırma bulgularıyla tutarlı olduğu grlmektedir. Joshanloo (2013), Joshanloo'nun İnan' da niversite öğrencileri ile gerçekleştirdiği araştırmasında, mutluluk korkusu ile öznel iyi oluş arasında düşük düzeyde negatif yönlü ilişki olduğunu bulmuştur. Bu araştırma bulguları birbirine yakın düşüncelere, kültüre sahip olarak kabul edilebilecek İnan ve Türk kültüründe mutluluğa dair korkunun öznel iyi oluş üzerinde düşük de olsa bir etkiye sahip olabileceğini ortaya koymaktadır.

4) Beş faktör kişilik özellikleri olarak tanımlanan dışa dönüklük, bilinçli sorumluluk, deneyime açıklık, uyumluluk ve duygusal dengenin mutluluk korkusu üzerindeki etkisi vardır. Araştırmanın dördüncü hipotezi kapsamında yapılan analizler sonucunda elde edilen veriler şunlardır:

Dışa dönüklük, bilinçli sorumluluk, deneyime açıklık, uyumluluk ve duygusal denge değişkenlerinin mutluluk korkusu değişkenini yordama gücü incelenmiştir. Değişkenlerin mutluluk korkusundaki varyansın %13,8'ini açıkladığı görülmüştür. Bilinçli sorumluluk, deneyime açıklık, uyumluluk değişkenlerinin mutluluk korkusu değişkeninin anlamlı yordayıcısı olmadığı; dışa dönüklük değişkeninin ve duygusal

denge değişkeninin mutluluk korkusu değişkeni üzerinde etkisinin olduğu saptanmıştır.

Duygusal denge; depresif davranışlar, endişe, gergin, sıkıntılı, duygusal anlamda iniş çıkışlar yaşama gibi özellikleri kapsamaktadır. Ayrıca duygusal denge düzeyi yüksek kişiler, duygusal açıdan istikrarsız, kaygı bozukluğu yaşayan, öfkeli ve alıngan bireyler olarak değerlendirilmektedir. Bu tür olumsuz duyguların yaşanması, mutluluğun önemli bir diğer bileşeni olduğundan duygusal denge kişilik özelliğinin öznel iyi oluşla negatif yönde ilişkili olması anlamlı olarak değerlendirilebilir.

Duygusal denge (nevrotiklik) düzeyi düşük olan kişiler ise sakin, duygusal olarak dengeli, kaygı durumlarıyla baş edebilen stresli durumlarda sakin kalabilen, kızmayan, özgüvenleri güvenleri yüksek ve pozitif duygular yaşamaya eğilimli bireyler olduğu belirtilmektedir (Bacanlı, İlhan, & Aslan, 2009; Benet-Martínez & John, 1998; Costa & McCrae, 1995; Somer, Korkmaz, & Tatar, 2002). Buna göre, nevrotik kişilik özelliğine sahip bireyler ise, olumsuz duygular olan kaygı, öfke, korku, nefret gibi olumsuz duyguları yaşamaya eğilimlidir.

Bu bulgulara göre dışa dönüklük, deneyime açıklık ve duygusal dengenin mutluluk korkusu üzerinde etkisinin olduğu, H_0 hipotezinin reddedildiği H_4 hipotezinin desteklendiği görülmektedir. Beş faktör kişilik özelliklerinin mutluluk korkusu üzerinde etkisi vardır.

5) Beş faktör kişilik özellikleri olarak tanımlanan dışa dönüklük, bilinçli sorumluluk, deneyime açıklık, uyumluluk ve duygusal dengenin öznel iyi oluş üzerindeki etkisi vardır. Araştırmanın beşinci hipotezi kapsamında yapılan analizler sonucunda elde edilen veriler şunlardır:

Dışa dönüklük, bilinçli sorumluluk, deneyime açıklık, uyumluluk ve duygusal denge değişkenlerinin öznel iyi oluş değişkenini yordama gücü incelenmiştir. Değişkenlerin mutluluk korkusundaki varyansın %32,9'ini açıkladığı görülmüştür.

Dışa dönüklük, bilinçli sorumluluk, deneyime açıklık, uyumluluk ve duygusal denge değişkenlerinin öznel iyi oluş değişkeni üzerinde etkisinin olduğu saptanmıştır.

Bu bulgulara göre beş faktör kişilik özelliklerinin öznel iyi oluş üzerinde etkisinin olduğu, H_0 hipotezinin reddedildiği H_5 hipotezinin desteklendiği görülmektedir. Beş faktör kişilik özelliklerinin öznel iyi oluş üzerinde etkisi vardır.

Alan yazında bulunan araştırmalara bakıldığında yapılan analizler içinde beş faktör kişilik özelliklerinden duygusal denge, bilinçli sorumluluk, dışadönüklük ve deneyime açıklığın öznel iyi oluşu anlamlı düzeyde etkilediği belirlenmiştir.

Romero, Gomez- Fraguera ve Villar'in (2012) çalışmaları da duygusal denge, dışadönüklük, bilinçli sorumluluk ve deneyime açıklık kişilik özelliklerinin öznel iyi oluşu anlamlı düzeyde yordadığını ortaya koymaktadır. Beş faktör kişilik özelliklerinden duygusal denge ile öznel iyi oluş arasında negatif, bilinçli sorumluluk, dışadönüklük ve deneyime açıklık ile pozitif yönde ilişkiler bulunmuştur. (Albuquerque I. , Lima, Matos, & Figueiredo, 2012; Eryılmaz & Ögülmüş, 2010; Morrison, 1997; Penley & Tomaka, 2002). Duygusal denge; depresif davranışlar, endişe, gergin, sıkıntılı, duygusal anlamda iniş çıkışlar yaşama gibi özellikleri kapsamaktadır. Ayrıca duygusal denge düzeyi yüksek kişiler, duygusal açıdan istikrarsız, kaygı bozukluğu yaşayan, öfkeli ve alıngan bireyler olarak değerlendirilmektedir. Bu tür olumsuz duyguların yaşanması, mutluluğun önemli bir diğer bileşeni olduğundan duygusal denge kişilik özelliğinin öznel iyi oluşla negatif yönde ilişkili olması anlamlı olarak değerlendirilebilir.

Duygusal denge (nevrotiklik) düzeyi düşük olan kişiler ise sakin, duygusal olarak dengeli, kaygı durumlarıyla baş edebilen stresli durumlarda sakin kalabilen, kızmayan, özgüvenleri güvenleri yüksek ve pozitif duygular yaşamaya eğilimli mutlu bireyler olduğu belirtilmektedir (Bacanlı, İlhan, & Aslan, 2009; Benet-Martínez & John, 1998; Costa & McCrae, 1995; Somer, Korkmaz, & Tatar, 2002).

6) Öznel iyi oluşun mutluluk korkusu üzerinde etkisi vardır. Araştırmanın altıncı hipotezi kapsamında yapılan analizler sonucunda elde edilen veriler şunlardır:

Öznel iyi oluş değişkeninin mutluluk korkusu değişkenini yordama gücü incelenmiştir. Değişkenin mutluluk korkusundaki varyansın %14,8'ini açıkladığı görülmüştür. Öznel iyi oluş değişkeninin mutluluk korkusu değişkeni üzerinde etkisinin olduğu saptanmıştır. H_0 hipotezinin reddedildiği H_6 hipotezinin desteklendiği görülmektedir. Öznel iyi oluşun mutluluk korkusu üzerinde etkisi vardır.

Öznel iyi oluş alan yazınında birçok araştırmacı kişilik özelliklerinin, öznel iyi oluşun asıl nedeni değilse bile, en kuvvetle etkileyen nedenlerden biri olduğunu savunmaktadır. Farklı kişilik özellikleri arasında özgüven kişinin kendine saygısı, iyimserlik ve sık hissedilen pozitif duygular yaşam doyumuyla ilişkili bulunmuştur (Diener & Diener, 1996). Bununla birlikte çeşitli inanç biçimlerinin de kişilerde öznel iyi oluşu etkileyebileceği öne sürülmeye başlanmıştır. Mutluluk korkusu bu inanç biçimlerinden bir tanesi olarak alan yazında yerini almıştır (Joshanloo M. , 2013).

7) Beş faktör kişilik özelliklerinin mutluluk korkusunda öznel iyi oluşun biçimlendirici rolü vardır. Araştırmanın yedinci hipotezi kapsamında yapılan analizler sonucunda elde edilen veriler şunlardır:

Beş faktör kişilik özelliklerinden dışa dönüklük değişkeninin negatif yönde, duygusal denge değişkeninin pozitif yönde istatistiksel olarak anlamlı şekilde mutluluk korkusunu etkilediği; deneyime açıklık, bilinçli sorumluluk ve uyumluluk değişkenlerin istatistiksel olarak anlamlı etkisinin olmadığı anlaşılmıştır. Sadece beş faktör kişilik özelliklerinin kullanıldığı birinci modelde mutluluk korkusu varyansının %13,8'inin açıklanabildiği bulunmuştur. Buna göre dışa dönük kişilik özelliğine sahip olmak mutluluk korkusu düzeyini azaltırken, duygusal denge kişilik özelliğine sahip olmak mutluluk korkusu düzeyini arttırmaktadır.

Beş faktör kişilik özellikleri kontrol edildiğinde öznel iyi oluşun negatif yönde istatistiksel olarak anlamlı şekilde mutluluk korkusunu etkilediği görülmektedir. Birinci modelde anlamlı etkisi olan dışa dönüklük ve duygusal denge değişkenlerin

ikinci modelde de etkili olduğu; dışa dönüklük değişkeninin negatif yönde, duygusal denge değişkeninin pozitif yönde istatistiksel olarak anlamlı şekilde mutluluk korkusunu etkilediği grlmektedir. Deneyime açıklık, bilinçli sorumluluk ve uyumluluk değişkenlerin istatistiksel olarak anlamlı etkisinin olmadığı anlaşılmıştır. Mutluluk korkusu varyansının %18.4'ünün açıklanabildiği dolayısıyla da öznel iyi oluşun birinci modelin açıkladığı varyans düzeyine %4.6'lık katkı sağladığı anlaşılmaktadır. Buna göre dışa dönük kişilik özelliğine sahip olmak mutluluk korkusu düzeyini azaltmakta, duygusal denge kişilik özelliğine sahip olmak mutluluk korkusu düzeyini arttırmakta, öznel iyi oluş düzeyi arttığında mutluluk korkusu düzeyi azalmaktadır.

Beş faktör kişilik özellikleri ve öznel iyi oluş kontrol edildiğinde beş faktör kişilik özellikleri ve öznel iyi oluş puanlarının çarpımıyla elde edilen etkileşim değişkenlerinden ED1 değişkeninin negatif yönde ve ED3 değişkeninin pozitif yönde istatistiksel olarak anlamlı şekilde mutluluk korkusunu etkilediği grlmektedir. Mutluluk korkusu üzerinde anlamlı etkisi olan duygusal denge değişkeninin üçüncü modelde de mutluluk korkusu üzerinde pozitif yönde ve istatistiksel olarak anlamlı etkisinin olduğu, birinci ve ikinci modelde mutluluk korkusu üzerinde anlamlı etkisi olmayan deneyime açıklık değişkeninin üçüncü modelde negatif yönde ve istatistiksel olarak anlamlı şekilde mutluluk korkusunu etkilediği grlmektedir. Birinci ve ikinci modelde mutluluk korkusu üzerinde anlamlı etkisi olan dışa dönüklük değişkeninin üçüncü modelde anlamını yitirdiği; bilinçli sorumluluk, uyumluluk, öznel iyi oluş, ED2, ED4 ve ED5 değişkenlerinin mutluluk korkusu üzerinde istatistiksel olarak anlamlı etkisi olmadığı saptanmıştır. Mutluluk korkusu varyansının %19.9'ünün açıklanabildiği dolayısıyla da etkileşim değişkenlerinin ikinci modelin açıkladığı varyans düzeyine %1.5'lik katkı sağladığı anlaşılmaktadır. Deneyime açıklık kişilik özelliğine sahip olmanın mutluluk korkusu düzeyini azalttığı, duygusal denge kişilik özelliğine sahip olmanın mutluluk korkusu düzeyini arttırdığı, ED1 değişkeninin puanı arttıķa mutluluk korkusu düzeyinin azaldığı, ED3 değişkeninin puanı arttıķa mutluluk korkusu düzeyinin arttığı saptanmıştır.

H0 hipotezinin reddedildiği *H7* hipotezinin desteklendiği görülmektedir. Beş faktör kişilik özelliklerinin mutluluk korkusunun öznel iyi oluşun biçimlendirici rolü vardır.

Ayrıca araştırmanın hipotezleri arasında bulunmayan demografik değişkenlerle araştırma modelinin diğer değişkenleri arasındaki ilişkilere bakılmıştır.

Araştırmada dışa dönüklük, bilinçli sorumluluk, deneyime açıklık, uyumluluk ve öznel iyi oluş değişkenlerinin cinsiyete göre anlamlı farklılık göstermediği tespit edilmiştir. Duygusal denge puan ortalamasının cinsiyete göre anlamlı farklılık gösterdiği, kadınların duygusal denge puan ortalamalarının erkeklerin duygusal denge puan ortalamalarına göre daha yüksek olduğu bulunmuştur. Mutluluk korkusu puan ortalamasının cinsiyete göre anlamlı farklılık gösterdiği, erkeklerin mutluluk korkusu puan ortalamalarının kadınların mutluluk korkusu puan ortalamalarına göre daha yüksek olduğu bulunmuştur. Yine dışa dönüklük, bilinçli sorumluluk, deneyime açıklık, uyumluluk ve öznel iyi oluşun yaş aralığına göre anlamlı farklılık göstermediği saptanmıştır. Duygusal denge ortalama puanının yaş aralığına göre anlamlı farklılık gösterdiği, en yüksek duygusal denge puan ortalamalarının 20-35 yaş aralığında en düşük duygusal denge puan ortalamalarının 55 ve üstü yaş aralığında olduğu saptanmıştır.

Mutluluk korkusu toplam puanının yaş aralığına göre anlamlı farklılık gösterdiği, en yüksek mutluluk korkusu puan ortalamalarının 20,35 yaş aralığında en düşük mutluluk korkusu puan ortalamalarının 46-55 yaş aralığında olduğu saptanmıştır. Eğitim durumuna göre ise, dışa dönüklük, bilinçli sorumluluk, deneyime açıklık, uyumluluk ve mutluluk korkusu değişkenlerinin eğitim durumuna göre anlamlı farklılık göstermediği saptanmıştır. Duygusal denge ortalama puanının eğitim durumuna göre anlamlı farklılık gösterdiği, en yüksek duygusal denge puan ortalamalarının eğitim düzeyi lise ve altı olanlarda, en düşük duygusal denge puan ortalamalarının eğitim düzeyi yüksek lisans ve üzeri olanlarda olduğu saptanmıştır. Öznel iyi oluş ortalama puanının eğitim durumuna göre anlamlı farklılık gösterdiği, en yüksek öznel iyi oluş puan ortalamalarının eğitim düzeyi yüksek lisans ve üzeri

olanlarda, en düşük öznel iyi oluş puan ortalamalarının eğitim düzeyi lisans olanlarda olduğu saptanmıştır.

Medeni duruma bakıldığında, dışa dönüklük, deneyime açıklık ve uyumluluk değişkenlerinin medeni duruma göre anlamlı farklılık göstermediği saptanmıştır. Bilinçli sorumluluk ortalama puanının medeni duruma göre anlamlı farklılık gösterdiği, en yüksek bilinçli sorumluluk puan ortalamalarının boşanmış olanlarda en düşük bilinçli sorumluluk puan ortalamalarının bekar olanlarda olduğu saptanmıştır. Mutluluk korkusu ortalama puanının medeni duruma göre anlamlı farklılık gösterdiği, en yüksek mutluluk korkusu puan ortalamalarının bekar olanlarda, en düşük mutluluk korkusu puan ortalamalarının boşanmış olanlarda olduğu saptanmıştır.

Değişkenlerin gelir durumuna göre farklılıkları ise, deneyime açıklık, bilinçli sorumluluk, uyumluluk, öznel iyi oluş ve mutluluk korkusu değişkenlerinin gelir durumuna göre anlamlı farklılık göstermediği saptanmıştır. Dışa dönüklük ortalama puanının gelir durumuna göre anlamlı farklılık gösterdiği, en yüksek dışa dönüklük puan ortalamalarının geliri 8001 TL ve üstü olanlarda en düşük dışa dönüklük ortalamalarının geliri 6001-8000 TL arası olanlarda olduğu saptanmıştır. Duygusal denge ortalama puanının gelir durumuna göre anlamlı farklılık gösterdiği, en yüksek duygusal denge puan ortalamalarının geliri asgari ücret ve altı olanlarda, en düşük duygusal denge ortalamalarının geliri 8001 TL ve üstü olanlarda olduğu saptanmıştır.

Değişkenlerin çocuk sahibi olma durumuna göre farklılıklarına bakıldığında, dışa dönüklük, uyumluluk, duygusal denge öznel iyi oluş ve mutluluk korkusu değişkenlerinin çocuk sahibi olma durumuna göre anlamlı farklılık göstermediği saptanmıştır. Bilinçli sorumluluk puan ortalamasının çocuk sahibi olma durumuna göre anlamlı farklılık gösterdiği, çocuk sahibi olanların bilinçli sorumluluk puan ortalamalarının çocuk sahibi olmayanların bilinçli sorumluluk puan ortalamalarına göre daha yüksek olduğu bulunmuştur. Deneyime açıklık puan ortalamasının çocuk sahibi olma durumuna göre anlamlı farklılık gösterdiği, çocuk sahibi olmayanların deneyime açıklık puan ortalamalarının çocuk sahibi olanların deneyime açıklık puan ortalamalarına göre daha yüksek olduğu bulunmuştur.

Mutluluk korkusu Türkçe literatürde oldukça yeni bir kavramdır ve Türkiye’de yapılan mutluluk korkusuyla ilgili çalışmalarda mutluluk korkusunun kültürel yönüne ayrıntılı olarak değinilmemiştir. Bu çalışmada kullanılan (Prof. Dr. Tülay Bozkurt mutluluk korkusu ölçeği) bir bakıma kültürel ve dini kodlarımıza da değerlendirme fırsatını bize vermiştir. Henüz çok yeni bir kavram olduğundan Türkçe literatürde farklı diğer değişkenlerle ele alınmamıştır. Bu tezin bu alanda çalışma yapmak isteyenlere fikir vermesini ummaktayız. Mutluluk korkusu kavramı, Türkiye gibi kolektif ülkelerdeki insanlarla Amerika ya da Avrupa da ki ülkelerde yaşayan insanlarla benzer anlam taşımamaktadır. Türkiye, Asya ve Orta doğu’ da yaşayan insanların hayatlarındaki nihai hedef mutlu olmak değildir. Oysa batı toplumu tam anlamıyla bireysel ve mutluluk odaklı yaşam tercih edilmektedir. Araştırmada oldukça önemli bulgular edinilmiştir fakat çalışmanın bazı sınırlılıkları da bulunmaktadır. Örneğin veri toplama süreci pandemi dönemine denk gelmiştir ve katılımcıların herhangi bir psikolojik rahatsızlıkları olup olmadığı ile ilgili bilgi toplanmamıştır. Katılımcıların depresyon ya da kaygı düzeyleri ölçülmemiştir. Bu değişkenler kontrol değişkeni olarak ele alınabilirdi bu nedenle bu durum araştırmanın sınırlılıkları olarak düşünülebilir.

KAYNAKÇA

- Akın, A. and A.S. Verger, 2011. Subjective happiness scale: Validity and reliability study. *Sakarya University Journal of Education Faculty*, 21(21): 65-77.
- Akın, B. and E. Şentürk, 2012. Investigation of individuals' happiness levels using ordinal logistic regression analysis. *Proposal. C*, 30(37): 183-193.
- Albuquerque, I., Lima, M., Matos, M., ve Figueiredo, C. (2013). The interplay among levels of personality: The mediator effect of personal projects between the big five and subjective well-being. *Journal of Happiness Studies*, 14(1), 235-250. doi:10.1007/s10902-012-9326-6.
- Albuquerque, I.; Lima, M.P.; Matos, M. ve Figueiredo, C. (2012). Personality and subjective well-being: What hides behind global analyses? *Social Indicators Research*, 105, 447-460.
- Allen, B. P. (1994). *Personality Theories*. USA:Western Illinois University.
- Argyle, M., M. Martin and J. Crossland, 1989. Happiness as a function of personality and social encounters. In J.P. Forgas ve J.M. Innes (Eds.), *Recent advances in social psychology: An international perspective*. Amsterdam: North Holland, Elsevier Science. pp: 189- 203.
- Argyle, M., Lu, L. (1990). Happiness and social skills. *Personality and Individual Differences*, 11(12), 1255-1261.
- Bacanlı, H., İlhan, T., Aslan, S. (2009). beş faktör kuramına dayalı bir kişilik ölçeğinin geliştirilmesi: sıfatlara dayalı kişilik testi (sdt). *Türk Eğitim Bilimleri Dergisi*, 7 (2), 261-279
- Barrick, M. R., ve Mount, M. K. (1996). Effects of impression management and self-deception on the predictive validity of personality constructs. *Journal of applied psychology*, 81(3), 261.

- Barrick, M. R., Stewart, G. L., ve Piotrowski, M. (2002). Personality and job performance: Test of the mediating effects of motivation among sales representatives. *Journal of applied psychology*, 87(1), 43.
- Ben-Zur, H., 2003. Happy adolescents: The link between subjective well-being, internal resources, and parental factors. *Journal of Youth and Adolescence*, 32(12): 67-79.
- Basım,H. N, ÇETİN, F., TABAK, A. (2009). Beş faktör kişilik özelliklerinin kişilerarası çatışma çözme yaklaşımlarıyla ilişkisi. *Türk Psikoloji Dergisi*, 24 (63), 20-34.
- Benet-Martínez,V., John, O.P. (1998). Los cinco grandes across cultures and ethnic groups: Multitrait multimethod analysis of the big five in Spanish and English. *Journal of Personality and Social Psychology*, 75, 729-750.
- Blatt, S.J. and D.C. Zuroff, 1992. Interpersonal relatedness and selfdefinition: Two prototypes for depression. *Clinical Psychology Review*, 12(5): 527–562.
- Bradburn, N. M. (1969). The structure of psychological well-being.
- Braun, S. (2000). The Science of happiness: Unlocking the mysteries of mood. New York: John Wiley and Sons.
- Brebner, J., 1998. Happiness and personality. *Personality and Individual Differences*, 25(2): 279-296.
- Bryant, F. B., ve Smith, J. L. (2015). Appreciating life in the midst of adversity: Savoring in relation to mindfulness, reappraisal, and meaning. *Psychological Inquiry*, 26(4), 315-321.
- Burger, J. M. (2006). *Personality, USA*: Thomson Higher Education.
- Burger, J.M. (2016). *Kişilik* (İ.D.E. Sarioğlu, Çev.). İstanbul: Kaknüs.
- Carr, A. (2016). *Pozitif psikoloji* (Ü. Şendik, Çev.). İstanbul: Kaknüs.
- Charles S., Carver, ve Scheier, M. (2008). *Perspectives on Personality*. Pearson Education, Incorporated.

- Cirhinlioglu, F.G. and Ü. Ok, 2010. Relations between faith or worldview forms and suicide attitudes, depression and satisfaction with life. *CU Journal of Social Sciences*, 34(1): 1-8.
- Cloninger, S. C. (2004). *Theories of Personality Understanding Persons*. Pearson Prentice Hall.
- Cloninger, C. R. (2013). What makes people healthy, happy, and fulfilled in the face of current world challenges?. *Mens Sana Monographs*, 11(1), 16.
- Costa, P. T. Jr., ve McCrae, R. R. (1985). *The NEO Personality Inventory Manual*. Odessa, FL: Psychological Assessment Resources.
- Costa, P.T. Jr., ve McCrae, R.R. (1980). Influence of extraversion and neuroticism on subjective well-being: Happy and unhappy people. *Journal of Personality and Social Psychology*, 38, 668-678.
- Costa, P. T., ve McCrae, R. R. (1992). The five-factor model of personality and its relevance to personality disorders. *Journal of Personality Disorders*, 6(4), 343–359. <https://doi.org/10.1521/pedi.1992.6.4.343>
- Costa, P.T., McCrae, R.R. (1995). Domains and facets: Hierarchical personality assessment using the revised neo personality inventory. *Journal of Personality Assessment*, 64 (1), 21-50.
- Demir, M., ve Weitekamp, L. A. (2007). I am so happy 'cause today I found my friend: Friendship and personality as predictors of happiness. *Journal of Happiness Studies*, 8(2), 181-211. doi:10.1007/s10902-006-9012-7.
- Demir, M. (2008). Sweetheart, you really make me happy: Romantic relationship quality and personality as predictors of happiness among emerging adults. *Journal of Happiness Studies*, 9(2), 257-277. doi:10.1007/s10902-007-9051-8.
- Diener, E., 1984. Subjective well-being. *Psychological Bulletin*, 95(3): 542-575.
- Diener, E. ve Diener, C. (1996). Most people are happy. *Psychological Science*, 7, 181-185

- Diener, Ed,Suh, Eunkook M.,Lucas, Richard E.,Smith, Heidi L. (1999)
Psychological Bulletin, Vol 125(2), 276-302
- Diener, E., 2000. Subjective well-being. The science of happiness and a proposal for
a national index. *American Psychologist*, 55(1): 34–43.
- Diener, E., Scollon, C. N., ve Lucas, R. E. (2009). The evolving concept of
subjective well-being: The multifaceted nature of happiness. *Social Indicators
Research Series*, 39, 67-100.
- Diener, E., Wirtz, D., Tov, W., Kim-Prieto, C., Choi, D., Oishi, S., ve Biswas-
Diener, R. (2010). New well-being measures: Short scales to assess
flourishing and positive and negative feelings. *Social Indicators Research*, 97,
143–156.
- Deneve, K.M., Cooper, H. (1998). The Happy Personality: A meta-analysis of 137
personality traits and subjective well-being. *Psychological Bulletin*,124 (2),
197-229.
- Dogan, T. and A. Eryılmaz, 2013. An examination of the relationship between self-
esteem and subjective well-being. *Pamukkale University Education Faculty
Magazine*, 33(33): 107-117.
- Eid, M., ve Diener, E. (2001). Norms for experiencing emotions in different cultures:
İnter-and intranational differences. *Journal of Personality and Social
Psychology*, 81(5), 869–885.
- Engler, B. (2009). *Personality theories*. Massachusetts: Houghton Mifflin Harcourt
- Engler, B. (2013). *Personality Theories*. USA: Cengage Learning.
- Epstein, J. L. (2010). School/family/community partnerships: Caring for the children
we share. *Phi Delta Kappan*, 92(3), 81-96.
- Eryılmaz, A. and L. Ercan, 2010. Examination of the relationship between subjective
well-being and perceived control. *Primary Education Online*, 9(3): 952-959.
- Eryılmaz, A., Ögülmüş, S. (2010). Ergenlikte öznel iyi oluş ve beş faktörlü kişilik
modeli. *Ahi Evran Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*, 11 (3), 189-203.
- Ewen, R. (2014). *An Introduction to Theories of Personality*. Psychology Press.

- Francis, L. J., Katz, Y. J., Yablon, Y., & Robbins, M. (2004). Religiosity, Personality, and Happiness: A Study Among Israeli Male Undergraduates. *Journal of Happiness Studies: An Interdisciplinary Forum on Subjective Well-Being*, 5(4), 315–333.
- Fujita, F. (1991). An investigation of the relation between extraversion, neuroticism, positive affect, and negative affect. Unpublished master's thesis, University of Illinois, Urbana-Champaign.
- Furnham, A. and H. Cheng, 1997. Personality and happiness. *Psychological Reports*, 80(3): 761-762.
- Furnham, A., Petrides, K.V. (2003). Trait emotional intelligence and happiness. *Social Behavior and Personality*, 31(8), 815-824.
- George, D., ve Mallery, M. (2010). *SPSS for Windows Step by Step: A Simple Guide and Reference, 17.0 Update(10a ed.)*. Boston: Pearson.
- Gilbert, P., McEwan, K., Gibbons, L., Chotai, S., Duarte, J., ve Matos, M. (2012). Fears of compassion and happiness in relation to alexithymia, mindfulness, and self-criticism. *Psychology and Psychotherapy: Theory, Research and Practice*, 85(4), 374–390.
- Gilbert, P., McEwan, K., Catarino, F., Baião, R. ve Palmeira, L. (2014). Fears of happiness and compassion in relationship with depression, alexithymia, and attachment security in a depressed sample. *British Journal of Clinical Psychology*, 53(2), 228-244.
- Girgin, B. (2007). "Beş Faktör Kişilik Modelinin İşyerinde Duygusal Tacize (Mobing) Etkileri" Yüksek Lisans Tezi, Dumlupınar Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü , Kütahya.
- Gülcan, A. and P.N. Bal, 2014. An investigation of the effect of optimism on happiness and life satisfaction in young adults. *E-AJI Asian Journal of Instruction*, 2(1): 41-52.
- Hřebíčková, M., Blatný, M., Jelínek, M. (2010). Personality as a predictor of subjective well-being in adulthood. *Československá Psychologie*, 50 (1), 31-41.

- Hooda, D., Sharma, N.R., Yadava, A. (2009). Social Intelligence as a predictor of positive psychological health, *Journal of the Indian Academy of Applied Psychology*, 35 (1), 143-150.
- Jensen-Campbell, L. A., ve Graziano, W. G. (2001). Agreeableness as a moderator of interpersonal conflict. *Journal of personality*, 69(2), 323-362.
- Jess, F., ve Feist Gregory, J. (2006). *Theories of Personality*. New York: McGraw-Hill Companies.
- Joshanloo, M (2012). Fear of happiness across cultures. Unpublished manuscript.
- Joshanloo, M. (2013). The influence of fear of happiness beliefs on responses to the satisfaction with life scale. *Personality and Individual Differences*, 54(5), 647–651.
- Joshanloo, M., ve Weijers, D. (2016). Religiosity reduces the negative influence of injustice on subjective well-being: A study in 121 nations. *Applied Research in Quality of Life*, 11(2), 601–612. doi:10. 1007/s11482-014-9384-5.
- Joshanloo, M., Lepshokova, Z.K., Panyusheva, T., Natalia, A., Poon, W.C., Yeung, V.W., Jiang, D.Y., (2014). Cross-cultural validation of fear of happiness scale across 14 national groups. *Journal of Cross-Cultural Psychology*, 45(2), 246–264.
- Kang, C.H., ve Foon, T.C. (2013). The socio-demographic determinants of self-rated happiness: the case of penang, Malaysia. *Hitotsubashi Journal of Economics*, 54(1), 1-16. <https://doi.org/10.15057/25779>.
- Kangal, A., 2013. A conceptual evaluation on happiness and some results for Turkish households. *Electronic Journal of Social Sciences*, 12(44): 214-233.
- Karasar, N. (2020). *Bilimsel Araştırma Yöntemi*. Ankara: Nobel.
- Keyes, C. L. M., Shmotkin, D., ve Ryff, C. D. (2002). Optimizing well-being: The empirical encounter of two traditions. *Journal of Personality and Social Psychology*, 82(6), 1007–1022.
- Keyes, C. L. M. (2002). *The things I left behind*. Learning.
- Levene, H. (1960). Robust Tests for Equality of Variances. *Contributions to Probability and Statistics: Essays in honor of Harold Hotelling*, 2:278-292.

- Lucas, R.E., Fujita, F. (2000). Factors influencing the relation between extraversion and pleasant affect. *Journal of Personality and Social Psychology*, 79, 1039-1056.
- Lucas, R.E., Diener, E., Grob, A., Suh, E.M., Shao, L. (1998). Cross-cultural evidence for the fundamental features of extroversion: the case against sociability. U.S: University of Illinois at Urbana-Champaign.
- Lu, L., Hu, C. (2005). Personality, leisure experiences and happiness. *Journal of Happiness Studies*, 6, 325–342.
- Lyubomirsky, S., 2007. *The how of happiness: A scientific approach to getting the life you want*. NY: The Penguin Press.
- Lyubomirsky, S., Sheldon, K.M., ve Schkade, D. (2005). Pursuing happiness: The architecture of sustainable change. *Review of General Psychology*, 9, 111-131.
- Lyubomirsky, S. (2018) *Nasıl Mutlu Olunur* , İstanbul , Ketebe Yayınları (43)
- McCrae R. R. ve Costa P. T. (1985) Updating Norman’s “Adequate Taxonomy”: intelligence and personality dimensions in natural language and in questionnaire. *Journal of Personality and Social Psychology*, 49(3), 710-721.
- McCrae, R. R., ve Costa, P. T. (1989). The structure of interpersonal traits: Wiggins's circumplex and the five-factor model. *Journal of Personality and Social Psychology*, 56(4), 586–595.
- McCrae, R. R. (1990). Controlling neuroticism in the measurement of stress. *Stress Medicine*, 6(3), 237–241. <https://doi.org/10.1002/smi.2460060309>
- McCrae, R. R., ve Costa Jr, P. T. (1992). Discriminant validity of NEO-PIR facet scales. *Educational and Psychological Measurement*, 52(1), 229-237.
- McCrae, R. R., ve Costa, P. T., Jr. (2008). The five-factor theory of personality. In O. P. John, R. W. Robins, & L. A. Pervin (Eds.), *Handbook of personality: Theory and research* (pp. 159-181). The Guilford Press.
- McCrae, R. R., ve Costa, P. T., Jr. (1996). Toward a new generation of personality theories: Theoretical contexts for the Five-Factor Model. In J. S. Wiggins

- (Ed.), *The Five-Factor Model of personality: Theoretical perspectives* (pp. 51– 87). New York: Guilford Press.
- McCrae, R. R., ve John, O. P. (1992). An introduction to the five-factor model and its applications. *Journal of personality*, 60(2), 175-215.
- Minami, H. (1971). *Psychology of the Japanese people*. Tokyo: University of Tokyo press.
- Morris, S. (2012). The Science of Happiness: A Cross-Cultural Perspective. In H. Selin ve G. Davey (Eds.), *Happiness across cultures* (Vol. 6, pp. 435–450). Netherlands: Springer.
- Morrison, K. A. (1997). Personality correlates of the five-factor model for a sample of business owners/managers: associations with scores on self-monitoring, type A behavior, locus of control, and subjective well-being. *Psychological Reports*, 80, 255-272.
- Myers, D. and E. Deiner, 1995. Who is happy. *American Psychological Society*, 6(1): 1-19.
- Ormel, J., ve Wohlfarth, T. (1991). How neuroticism, long-term difficulties, and life situation change influence psychological distress: a longitudinal model. *Journal of personality and social psychology*, 60(5), 744.
- Penley, J.A. and J. Tomaka, 2002. Associations among the big-five, emotional responses, and coping with acute stress. *Personality and Individual Differences*, 32(7): 1215-1228.
- Phares, E. J. (1991). *Introduction to Personality*. Good Year Books.
- Costa, P.T.Jr., McCrae, R.R., Dye, D.A. (1991). Facet Scales for Agreeableness and Conscientiousness: A revision of the NEO Personality Inventory. *Personality and Individual Differences*. 12: 887-898.
- Conscientiousness: A revision of the NEO Personality Inventory. *Personality and Individual Differences*. 12: 887-898
- Pollard, E. L., ve Davidson, L. (2001). *Foundations of child well-being*. (UNESCO Education Sector Monograph No. 18).

- Romero, E. ;Gomez-Fraguela, J. A. ve Villar, P. (2012). Life aspirations, personality, traits and subjective well-being in a Spanish sample. *European Journal of Personality*, 26, 45- 55.
- Russell, B. (2017). Mutlu Olma Sanatı. İstanbul. Say Yayınları . (109)
- Ryan, R. M., ve Deci, E. L. (2001). On happiness and human potentials: A review of research on hedonic and eudaimonic well-being. *Annual review of psychology*, 52(1), 141-166.
- Ryckman, R. (2012). Theories of Personality. USA: Thomson Wadsworth.
- Ryff, C. D. (1995). Psychological well-being in adult life. *Current directions in psychological science*, 4(4), 99-104.
- Ryff, C. D., ve Keyes, C. L. M. (1995). The structure of psychological well-being revisited. *Journal of personality and social psychology*, 69(4), 719.
- Ryff, C. D., Keyes, C. L., ve Hughes, D. L. (2003). Status inequalities, perceived discrimination, and eudaimonic well-being: Do the challenges of minority life hone purpose and growth?. *Journal of health and Social Behavior*, 275-291.
- Sapmaz, F. and T. Doğan, 2012. Investigation of the effect of optimism on happiness and life satisfaction. *Mersin University Education Faculty Magazine*, 8(3): 63-69.
- Sarı, T., ve Çakır, S.G. (2016). Mutluluk korkusu ile öznel ve psikolojik iyi oluş arasındaki ilişkinin incelenmesi. *Eğitim ve Öğretim Araştırmaları Dergisi*, 5, 222-229.
- Satan, A.A., 2014. The effect of religious belief and cognitive flexibility levels to subjective well-being levels. *Education and Society in the 21st Century*, 3(7): 56-74.
- Schmitt, D.P., Allik, J., Mccrae, R. R., and et al.(2007). The geographic distribution of big five personality traits: Patterns and profiles of human self-description across 56 nations. *Journal of Cross-Cultural Psychology*, 38 (2), 173-212.
- Schmid, W. 2012. Mutsuz Olmak. İstanbul, İletişim Yayınları. (25)
- Schultz, D. P. ve Schultz, S. E. (2005). Theories of Personality. USA: Wadsworth Cengage

- Schwebel, D. C., ve Suls, J. (1999). Cardiovascular reactivity and neuroticism: Results from a laboratory and controlled ambulatory stress protocol. *Journal of Personality*, 67(1), 67-92.
- Seligman, M. E. P., ve Csikszentmihalyi, M. (2000). Positive psychology: An introduction. *American Psychologist*, 55(1), 5-14.
- Seligman, M. E. P., (2019) Gerçek Mutluluk. İstanbul. Eksi Kitaplar (84).
- Selwyn, J., Wood, M., ve Newman, T. (2017). Looked after children and young people in England: Developing measures of subjective well-being. *Child Indicators Research*, 10(2), 363-380.
- Senf, K., ve Liau, A. (2013). The effects of positive interventions on happiness and depressive symptoms, with an examination of personality as a moderator. *Journal Of Happiness Studies*, 14(2), 591-612.
- Smith, W.T, (2015). Duygular Sözlüğü. İstanbul: Kolektif Kitap (189).
- Somer, O., Korkmaz, M., Tatar, A. (2002). Beş faktör kişilik envanterinin geliştirilmesi-I: Ölçek ve alt ölçeklerinin oluşturulması. *Türk Psikoloji Dergisi*, 17 (49), 21-33.
- Solmuş, T. (2004) “İş Yaşamı, Denetim Odağı ve Beş Faktörlük Kişilik Modeli”, *Türk Psikoloji Bülteni*, 10, 196-205.
- Sönmez, M. (2016). İletişim ve Mutluluk İlişkisi, Yüksek Lisans Tezi, Marmara Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü
- Suh, E. M. (2000). Self: the hyphen between culture and subjective well-being. In E. Diener ve E. M. Suh (Eds.), *Culture and subjective well-being* (pp. 63–86). Cambridge, MA: MIT Press.
- Sümer, N., SÜMER, H.C. (2005) Beş faktör kişilik özellikleri ölçeği (Yayınlanmamış çalışma).
- Szalma, J. L., ve Taylor, G. S. (2011). Individual differences in response to automation: The five factor model of personality. *Journal of Experimental Psychology: Applied*, 17(2), 71.

- Şar, T., Türk, T., Öztürk, E. (2019). Fear of happiness among college students: The role of gender, childhood psychological trauma, and dissociation. *Indian J Psychiatry*. 2019 Jul-Aug; 61(4): 389–394 doi: 10.4103/psychiatry.IndianJPsychiatry_52_17
- Tkach, C., Lyubomirsky, S. (2006). How do people pursue happiness? Relating personality, happiness increasing strategies and well-being. *Journal of Happiness Studies*,7,183–225
- Topses, G. ve Serin, N. B. (2012). *Psikolojik Danışma ve Kişilik Kuramları*. Ankara: Nobel Yayıncılık.
- Ulu, I. P., Tezer, E. (2010). Adaptive and maladaptive perfectionism, adult attachment, and big Five personality traits. *The Journal of Psychology*, 144(4), 327–340.
- Vaillant, G.E., 2003. Mental health. *American Journal of Psychiatry*, 160: 1373-1384.
- Warnecke, A. J., Baum, C. B., Peer, J. R., Goreczny, A. J. (2014). Intercorrelations between Individual Personality Factors and Anxiety. *College Student Journal*, 48(1), 23–33.
- Wayne, J. H., Musisca, N., Fleeson, W. (2004). Considering the role of personality in the work–family experience: Relationships of the big five to work–family conflict and facilitation. *Journal of Vocational Behavior*, 64, 108–130.
- Wren-Lewis, S. (2014). How successfully can we measure well-being through measuring happiness?. *South African Journal of Philosophy*, 33(4), 417-432.
- Yiengprugsawan, V., Somboonsook, B., Seubsman S., ve Sleigh, A.C. (2011). Happiness, mental health, and socio-demographic associations among a national cohort of thai adults. *Journal of Happiness Studies*, 13, 1019–1029.
- Yazgan İnanç, B., Yerlikaya, E. E., (2015). *Kişilik Kuramları*, 10. Basım, Ankara: Pegem Akademi.

EK'LER

EK I- KABUL VE ONAY

T.C.
İSTANBUL AYVANSARAY ÜNİVERSİTESİ
REKTÖRLÜK

Sayı : E-31675095-100-2100001353
Konu : Etik Kurul Raporu Hk.

23.02.2021

Sayın Araştırmacı Melek YAZICIOĞLU

"Beş Faktör Kişilik Özelliklerine Göre Mutluluk Korkusunda Öznel İyi Oluşun Biçimlendirici Rolü- The Moderating Role of Subjective Well Being on the Relationship Between Five Factor Personality Traits and Fear For Happiness" konulu çalışmamız 09/02/2021 tarih 2021/01 sayılı Akademik Araştırma ve Yayın Etiği Kurulunda görüşülmüş olup; Akademik Araştırma ve Yayın Etiği Kurulu üyelerinin değerlendirmesi sonucunda söz konusu çalışmanın etik ilkelere uygun olduğuna karar verilmiştir.

Prof. Dr. Barış BULUNMAZ
Rektör Yardımcısı

Ayvansaray Caddesi, No:45, 34087, Beşik - İstanbul
Tel: 4447696 Faks: 190 212 6214503
E-Posta: info@ayvansaray.edu.tr Elektronik Ağ: www.ayvansaray.edu.tr

İlgi: Medine İhsan YILMAZ
Yan İşleri Birim Müdürü

Bu belge 5070 sayılı elektronik imza kanununa göre güvenli elektronik imza ile imzalanmıştır.

Doğrulama adresi: <https://ibya.ayvansaray.edu.tr/iletge/Doğrulama> - Doğrulama kodu: 5273A1ED

EK 2- TEZ ONAY FORMU

T.C.
İSTANBUL AYVANSARAY ÜNİVERSİTESİ
LİSANSÜSTÜ EĞİTİM ENSTİTÜSÜ MÜDÜRLÜĞÜ

YÜKSEK LİSANS TEZ ONAY FORMU

Enstitümüz Psikoloji Anabilim Dalı, Psikoloji Tezli Yüksek Lisans Programı 19210301061 numaralı öğrencisi **Melek YAZICIOĞLU**'nun "**BEŞ FAKTÖR KİŞİLİK ÖZELLİKLERİNE GÖRE MUTLULUK KORKUSUNDA ÖZNEL İYİ OLUŞUN BİÇİMLENDİRİCİ ROLÜ**" konulu Yüksek Lisans tezi Enstitümüz Yönetim Kurulunun 26/07/2021 tarihli ve 2021/20 sayılı Yönetim Kurulu kararıyla oluşturulan jüri tarafından oybirliği/oyçokluğu ile 17.08.2021 tarihinde kabul edilmiştir.

<u>Unvan</u>	<u>Adı Soyadı</u>	<u>Üniversite</u>	<u>İmza</u>
ASIL ÜYELER			
Danışman	Prof. Dr.	Tülay BOZKURT	İstanbul Ayvansaray Üniversitesi
1. Üye	Dr. Öğr. Üyesi	Nilgün ONNAR	İstanbul Ayvansaray Üniversitesi
2. Üye	Dr. Öğr. Üyesi	Fatih BAL	Sakarya Üniversitesi
YEDEK ÜYELER			
1. Üye	Dr. Öğr. Üyesi	Dr. Öğr. Üyesi Pelin BURUK	İstanbul Rumeli Üniversitesi

ONAY

Merve Müge SENGÜL
Enstitü Sekreteri

EK 3- KİŞİSEL BİLGİ FORMU

“Beş Faktör Kişilik Özelliklerine Göre Mutluluk Korkusunda Öznel İyi Oluşun Biçimlendirici Rolü.”

Bu araştırma, Ayvansaray Üniversitesi Psikoloji Bölümü Yüksek Lisans Tez Öğrencisi Melek Yazıcıoğlu tarafından yapılmaktadır. Araştırmanın amacı “beş faktör kişilik özelliklerinin mutluluk korkusunda öznel iyi oluşun biçimlendirici rolü” araştırılması amaçlanmıştır.

Katılımcıların 25-65 yaş arası bireyler olması beklenmektedir.

Sayın katılımcı, bu anket verileri bilimsel amaçlar için kullanılacak olup, elde edilen bilgilerin geçerliliğini sorulara vereceğiniz cevapların gerçek durumu yansıtmasıyla mümkün olacaktır. Elde edilen bilgiler gizli tutulacaktır. Anket dört bölümden oluşmaktadır. Soruların doğru ya da yanlış yanıtı yoktur. Soruları atlamadan size en uygun olan durumu ifade eden kutucuğu işaretleyiniz. Katılım gönüllülük esasına bağlı olup, herhangi bir nedene bağlı olarak rahatsız hissedilme durumunda, araştırmadan ayrılabilirsiniz. Ankette isminiz sorulmayacaktır. Anketi doldurarak akademik çalışmaya yaptığınız katkıdan dolayı teşekkür ederiz.

Psikoloji Yüksek Lisans Öğrencisi

Melek Yazıcıoğlu

İletişim için:melekyz61@gmail.com

Araştırmaya Gönüllü olarak katılıyor musunuz?

Evet Hayır

Kişisel Bilgi Formu

Bu bölüm yer alan sorular, katılımcıların demografik özelliklerini belirlemeye yönelik oluşturulmuştur

KİŞİSEL BİLGİ FORMU

1. Cinsiyetiniz

- a) Kadın
- b) Erkek

2. Yaş aralığınızı işaretleyiniz.

- a) 25-35
- b) 35-45
- c) 45-55
- d) 55-65

3. Eğitim durumunuzu işaretleyiniz (Mezun olduğunuz okulu baz alınız).

- a) İlkokul
- b) Ortaokul
- c) Lise
- d) Üniversite
- e) Yüksek lisans ve üstü

4. Medeni durumunuzu işaretleyiniz.

- a) Evli
- b) Boşanmış
- c) Eşi vefat etmiş
- d) Ayrı yaşıyor

5. Mesleğiniz ?

6. Gelir durumunuz?

- a) 3000-4500 TL
- b) 4501-6000 TL
- c) 6001 - 8000TL
- d) 8000 üstü

7. Çocuğunuz var mı

EK 4: MUTLULUK KORKUSU ÖLÇEĞİ (PROF.DR. TÜLAY BOZKURT)

	Kesinlikle Geçersiz	Pek Geçerli Değil	Bazen Geçerli Olabilir	Oldukça Geçerli	Çok Geçerli	Kesinlikle Geçerli
1. Mutluluğumu fazla gösterirsem nazar degeceğinden korkarım.						
2. Bana göre mutlu görünmek başkalarının kolay suistimal edebileceği bir ruh halidir.						
3. Mutluluğuma başkalarının ortak olamayacağı düşüncesi beni mutlu görünmekten alıkoyar.						
4. Evrende bir denge vardır, ne kadar mutlu olursam o kadar üzülmem gerekir.						
5. Aşırı mutlu ve neşeli görünmek sosyal konumuma ters düşer.						
6. Mutluluğunu gösteremeyen bir ailede büyüdüğümde ben de nasıl göstereceğimi bilemem.						
7. Var olanı kaybetmekten daha çok korktuğum için hiç sahip olamamayı tercih ederim.						
8. Çevremdeki örf ve adetler mutluluğumu dışa vurmaktan beni alıkoyar.						
9. Onca insanın mutsuz olduğu bir dünyada mutlu görünmek bende suçluluk duygusu yaratır.						
10. Yakın çevremde mutluluğunu açıkça dışa vuran insanlar hoş karşılanmadığından kontrollü davranırım.						
11. Kıskanılacağımı ve zarar göreceğimi düşündüğüm için mutlu görünmekten çekinirim.						
12. Hayat iniş çıkışlarla doludur mutluluk çabası gereksizdir.						

13. Çok gülen çok ağlar.						
14. Sevdiklerimi kaybedeceğim korkusu beni mutlu olmaktan çoğunlukla alıkoyar.						
15. Mutluluğun insanı durağanlaştıracağını, gerginliğin ise geliştirdiğini düşündüğünden mutlu olmayı önemsemem.						
16. Dünyevi mutluluğun geçici, ahirettekinin ise kalıcı olduğunu düşündüğünden mutlu olmak için gayret göstermem.						
17. Mutlu olabilmek için başkalarını mutsuz etmem gerekiyor, bu nedenle mutlu olmayı erteliyorum.						
18. Çevremdeki fazla neşeli grnmemin taşkınlık olacağını düşünen insanlar yüzünden, mutlu olsam bile saklarım.						
19. Toplum içinde kahkaha atmak, mensup olduğum dinde hoş görülmediği için mutluluğumu kahkaha atarak göstermekten kaçınırım.						
20. Neşeli ve mutlu görünen insanların ciddiye alınmayacağını düşündüğünden bu tür duygularımı göstermekten genellikle kaçınırım.						
21. İnanđım dine göre mutluluk insan kalbini tanrıdan uzaklaştırdığı için mutlu olmaktan kaçınırım.						
22. Mutsuzluğa o kadar alıştım ki, mutlu olmaktan kaçınırım.						
23. Yakınlarımla mutsuz olmaları beni mutluluğumu göstermekten alıkoyar.						
24. Yabancıların yanında kahkaha atmak ayıp olarak görüldüğü için kahkaha atmaktan kaçınırım.						
25. Ciddiyetimi kaybedeceğim korkusu beni mutlu olmaktan alıkoyar.						
26. Aşırı mutluluk, beni ibadetlerimi yerine getirmekten alıkoyar.						
27. Mutlu olsam bile nasıl göstereceğimi bilemem.						
28. Aşırı sevinç bazen kötü sonuçlar doğurur.						

29.Hak etmediğimi düşündüğüm için mutlu olmaktan çekinirim.						
30.Dini inançlarım mutluluğu göstermeyi hoş karşılamaz (gülmek vs .).						
31.Çok neşeli olmayı tercih etmem, çünkü genellikle neşenin arkasından üzüntü gelir.						
32.Ne kadar neşeli ve mutlu olursam, hayatımda o kadar kötü şeylerin gerçekleşeceğine inanıyorum.						
33.Felaketler genellikle iyi şanstın sonra gelir.						
34.Bu dünyada ibadetimi ediyorum, öldüğümde cennette mutluluğu bulacağımı biliyorum. Bu yüzden bu dünyada mutluluğu aramıyorum.						
35.Fazla eğlenmek ve keyifli olmak, kötü şeylerin olmasına neden olur.						
36.Bu denli problemlerin olduğu bir dünyada mutlu görünmeyi sıglık (yüzeysellik) olarak görüyorum.						
37. Acıda ciddiyyet vardır, mutlulukta hafiflik.!						
38. Mutlu olmayı hak etmediğim için mutlu değilim.						
39. İbadet dışında bir şeyden mutluluk duymak beni rahatsız eder.						
40.Aşırı mutlu görünmek kötülüğe çağrı yapar.						

EK 5: MUTLULUK KORKUSU ÖLÇEĞİ (MOHSEN JOSHANLOO)

Aşağıdaki cümlelerin her birine ne derece katıldığınızı, yanındaki kutucuklarda yer alan rakamlardan yalnızca birinin üstüne (X) işareti koyarak gösteriniz.

	1	2	3	4							
		5	6	7							
	Kesinlikle katılmıyorum					Kesinlikle katılıyorum					
1	Genellikle sevinçlerin peşinden üzüntüler geldiğinden fazla sevinçli olmamayı yeğliyorum.				1	2	3	4	5	6	7
2	Ne kadar neşeli ve mutlu olursam hayatımda o kadar kötü şeyler olacağına hazırlıklı olmam gerektiğine inanırım.				1	2	3	4	5	6	7
3	İyi talihin/şansın ardından genellikle felaketler gelir.				1	2	3	4	5	6	7
4	Fazla sevinç/keyif ve eğlence kötü şeylerin olmasına davetiye çıkarır.				1	2	3	4	5	6	7
5	Fazla sevincin birtakım olumsuz sonuçları vardır.				1	2	3	4	5	6	7

EK 6: BEŞ FAKTÖR KİŞİLİK ENVANTERİ KISA FORMU

		Hiç Katılmıyorum	Katılmıyorum	Kararsızım	Katılıyorum	Tamamen Katılıyorum
1	Konuşkan					
2	Başkalarının hatalarını arama eğiliminde olan					
3	İşini tam yapan					
4	Bunalımlı, melankolik					
5	Orijinal, yeni görüşler ortaya koyan					
6	Ketum/Vakur					
7	Yardımsever ve başkaları için çırpınan					
8	Biraz umursamaz					
9	Rahat, stresle kolay baş eden					
10	Çok değişik konuları merak eden					
11	Enerji dolu					
12	Başkalarıyla sürekli didişen					
13	Güvenilir bir çalışan					
14	Gergin olabilen					
15	Maharetli, derin düşünen					
16	Heyecan yaratabilen					
17	Affedici bir yapıya sahip					
18	Dağınık olma eğiliminde					
19	Çok endişelenen					
20	Hayal gücü yüksek					
21	Sessiz bir yapıda					
22	Genellikle başkalarına güvenen					
23	Tembel olma eğiliminde olan					
24	Duygusal olarak dengeli, kolayca keyfi kaçmayan					
25	Atılgan bir kişiliğe sahip					
26	Keşfeden, icat eden					
27	Soğuk ve mesafeli olabilen					
28	Görevi tamamlanıncaya kadar sebat edebilen					
29	Dakikası dakikasına uymayan					
30	Sanata ve estetik değerlere önem veren					
31	Bazen utangaç, çekingen olan					

EK 7: PSİKOLOJİK İYİ OLUŞ ÖLÇEĞİ

	Kesinlikle Katılmıyorum	Katılmıyorum	Biraz Katılmıyorum	Kararsızım	Biraz katılıyorum	Katılıyorum	Kesinlikle Katılıyorum
1-Amaçlı ve anlamlı bir yaşam sürdürüyorum.							
2-Sosyal ilişkilerim destekleyici ve tatmin edicidir.							
3-Günlük aktivitelere bağlı ve ilgiliyim.							
4- Başkalarının mutlu ve iyi olmasına aktif olarak katkıda bulunurum.							
5-Benim için önemli olan etkinliklerde yetenekli ve yeterliyim.							
6- Ben iyi bir insanım ve iyi bir hayat yaşıyorum.							
7-Geleceğim hakkında iyimserim.							
8- İnsanlar bana saygı duyar.							

ÖZGEÇMİŞ

Adı Soyadı	Melek Yazıcıoğlu
Doğum Yeri	
Doğum Yılı	
Medeni Durumu	Bekâr

EĞİTİM VE AKADEMİK DURUMU

Lise	Karabük İmam Hatip Lisesi	1990-1995
Lisans	İstanbul Üniversitesi- Sosyoloji Anadolu Üniversitesi Uluslararası İlişkiler	2014-2018 2011-2015
Yüksek lisans	Marmara Üniversitesi Halkla İlişkiler Tezsiz Yüksek Lisans	2015-2017
Yabancı dil	İngilizce	
İş deneyimi	Emlak Konut GYO A.Ş. Uzman Yardımcısı	2008- Devam ediyor